BUDGET FÖR 2026 – 2028

Skövdepartiet

www.skovdepartiet.se

Innehållsförteckning

Sid 1	Innehållsförteckning	
Sid 2	Politiskt program Övergripande principer	
Sid 3		Förbättra beslutsfattandet
Sid 4-5		Skola och Utbildning
Sid 6-8		Samhällsbyggnad, flyttkedjor och trygghet
Sid 8		Garnisonsort och Civil beredskap
Sid 9		NATO-medlemskap
Sid 10		Försvarsbeslutet och ny inriktning för totalförsvaret
Sid 11		Infrastruktur, Trafik och kommunal samverkan. Företagspark
Sid 12-13		Vård- och omsorg
Sid 14-15		Socialtjänst
Sid 15-16		Företagsklimat, medborgarservice och tjänstegarantier
Sid 17		Kultur och Fritid
Sid 18-23	Fullmäktiges mål för mandatperioden.	
Sid 24	Ställningstaganden	Verksamhetsfastigheter, driftsform.
Sid 25		Verksamhetsfastigheter, inomhusmiljö
Sid 26	Budget	Uppdrag kopplade till budgeten
Sid 27		Sammanfattning av budgeten
Sid 28-31		Resultatbudget
Sid 31		Utvärdering resultatmål.
Sid 31-36		Investeringsbudget

BILAGA

Sid B 1	Förutsättningar för budget	Omvärld:	Digitalisering och elektrifiering
Sid B 2			BNP, anställningsplaner
Sid B 3			Näringslivet anställningsplaner, Arbetsmarknad
Sid B 4			Bostadsbyggande, Hushållens ekonomi
Sid B 5			Hushållens konsumtion, producentprisindex
Sid B 6			Producentprisindex forts, inflationen
Sid B 7			Tjänsteexport per sektor
Sid B 8			Spotpris på el
Sid B 9			Löneökningstakt
Sid B 10			Produktivitet i näringslivet.
Sid B 11			Geopolitisk oro; Kriser och krig
Sid B 12			Valuta
Sid B 13			Konjunkturens faser, konjunkturläge.
Sid B 15			Priser containerfrakt
Sid B 16			Hushållens ränte- och skuldkvot, Livsmedelspris
Sid B 17			SKR cirkulär, svensk ekonomi
Sid B 18			SKR cirkulär omsorgsprisindex
Sid B 19			Hushållens räntebindning, bolåneprognos.
Sid B 20-22			Bostadsmarknad, Befolkningstillväxt, Tomtkö
Sid B 23			Inflationens orsakssamband
		Skövde:	
Sid B 24			1. Finansiellt mål.
Sid B 26			2. Självfinansieringsgrad (studie, koncernen)
Sid B 27			3. Jämförelse av Skatte- och VA-kollektiven
Sid B 29			Brandposter, Exploateringsområden och ARV
Sid B 30			4. Demografi
Sid B 31			5. Effektivisering. 6. Pris- o personalindex
Sid B 32-33			7. Kommunens räntebindning
Sid B 34			8. Beläggningsarbeten 9. Snöröjning
Sid B 35-37			10. Grundskoleutredning, lokalbehov Skola
Sid B 38			11. Simsjöområdet
Sid B 39			12. Äldreboendeplatser
Sid B 40			13 Skolmiljöer. Samnyttjande av maskiner,
Sid B 41			14 Administrativa tjänster
Sid B 42-45			15 Förskolor och förskoleavdelningar
Sid B 46-47			16 Brända tomten, Rosa huset, Taxi, Kulturhus
Sid B 48			17 Yttertätorter
Sid B 49			18. Tekniska fastighetsinvesteringar. Solenergi, lager.
Sid B 50			19. Plan för klimatanpassning
Sid B 51			20. Fördjupning informationsteknologi
Sid B 52			21. Balthazar Science Center, Assar och civilförsvar.
Sid B 53			22. Friidrottsanläggning

Politiskt program.

<u>Vårt uppdrag, dess syften och övergripande principer.</u>

Skövdepartiet ser som sitt uppdrag att genom opinionsbildning och kandidatur i kommunala val påverka politiken och själva ta del i att styra Skövdes kommunala organisation.

Detta syftar till att dels den kommunala organisationen ska avgränsas till att göra det den är till för och dels göra detta med god kvalitet, en stor delaktighet och med hög professionalism.

Det gör att vi finner att uppdragsledning, likabehandling, befordran efter prestation och konstruktivt ledarskap inom en tydlig organisation är väsentligt. Vi prioriterar kärnverksamhet och vill förbättra kvaliteten på de beslutsunderlag och den beslutsprocess som används.

Vi är måna om att kommunen styrs med ledstjärna av vad kommunens invånare anser är rätt och rimligt och *för Skövdes bästa*.

Det gör att vi anser att transparens och öppenhet gentemot allmänhet, media och politik är väsentligt att förbättra. Det ställer krav på oss som politiker att lyssna till kommunens invånare, samt väcka och ta del i det öppna politiska samtalet om framtidsfrågor.

För att uppnå ökat inslag av demokrati i besluten måste kommunens organisation bli tydligare i att ansvariga nämnder styr inom sitt reglemente. Inte enkom styras genom tjänstemannaorganisationen. Detta genom att de anställer sin respektive förvaltningschef.

Övergripande principer för vårt beslutsfattande.

Den avgränsande principen. Innebär att varje beslut skall rymmas inom ramarna för vad:
- Lagar, förordningar och föreskrifter medger,
- Skövdeborna anser rätt och rimligt, samt
- Ryms inom det kommunala kärnuppdraget, eller direkt och tydligt stöttar detta.

Principen om balanserad långsiktig hållbarhet. Innebär att varje beslut ska bedömas utifrån tre dimensioner och vara hållbara ur samtliga dessa perspektiv under minst en livscykel.
-Ekonomiskt hållbara.
-Socialt hållbara*.
-Ekologiskt/miljömässigt hållbara.

Vi ser således inte miljö, sociala* hänsyn eller ekonomi som separata/isolerade politiska frågor / ämnesområden, utan som centrala delar att beakta i varje beslut. Ambitionen kan sammanfattas som att: *Resurseffektivt skapa en god miljö, för människor.*

* I begreppet social hållbarhet ingår beredskapsfrågor.

<u>Förbättra det kommunala beslutsfattandet.</u>

De två principer som beskrivs på föregående sida och vilka kan sammanfattas till ***att fatta Socialt, Ekologiskt och Ekonomiskt långsiktigt hållbara beslut inom ramen för Lag, Uppdrag och vad kommuninnevånare anser Rätt.*** Illustrerat med skissen bredvid kräver av en god kommunal förvaltning att det är ordning och reda på beslutsprocesser, att alla dessa aspekter vägs in och att dessa bedömningar görs. I en stor organisation och där även en mängd olika externa aktörer blir berörda är det inte alltid enkelt.

Vi anser att denna systematik i beslutsfattandet kan och skall förbättras och därmed leda till en högre kvalitet, mer långsiktigt hållbara och mer balanserade – väl avvägda - kommunala beslut och åtgärder. Det i sin tur leder till ökad hållbarhet, ökad attraktivitet, färre friktioner, färre omtag, bättre företagsklimat och en kraftigt förbättrad hushållning av de av samhällets gemensamma resurser på vilket den kommunala förvaltningen har inflytande och/eller egen rådighet. Dialog krävs med både externa och interna intressenter.

Skola och utbildning

Skolan är ett av kommunens viktigaste uppdrag.
En bra skola ger attraktivitet, inflyttning och är en förutsättning för tillväxt.

Förskola och skola lägger grunden för ett gott liv där varje barn och elev får det stöd som den behöver. Ett skolmisslyckande kan leda till utanförskap, psykisk ohälsa, drogberoende och kriminalitet.

Skolan måste vara en trygg plats. Trygghet och studiero är avgörande för inlärningen. Trygghet innebär också förutsägbarhet och långsiktighet i föräldrars och barns vardag.

Likvärdigheten, att alla elever oavsett behov, får lika förutsättningar att klara av skolan är avgörande. Det betyder även att mindre skolor måste ha tillräckliga resurser och att resursfördelningen tar hänsyn till elevers olika bakgrunder.

Skolan och Socialtjänsten måste utöka sitt samarbete kring elever med psykisk ohälsa, problematisk skolfrånvaro och utsatt livssituation.

Den centrala administrationen ska minska och rektorer måste få ett starkare mandat att styra och leda sina skolor. För att rektorer och lärare ska få mer tid till undervisningen och elevernas måluppfyllelse behöver även administration för lärare och rektorer minska.

För att skolan ska klara av sitt kompensatoriska uppdrag måste elevernas behov styra.
Det är lärare och rektorer, de som arbetar närmast barn och elever, som bäst kan uttrycka det behovet och bedöma hur resurserna ska fördelas.

- Höjd elevpeng i grundskolan
- Minskad administration för förskollärare, lärare och rektorer
- Fortsatt satsning på skolsocialt team, dvs samarbetet mellan skola och socialtjänst
- Läxhjälp för F-6 elever
- Främja fler skolor för ökad trygghet, inte större skolor
- Behålla förskolor och grundskolor på landsbygd och i yttertätorter
- Busskort för gymnasieelever i åk 1 och 2 under sommarlovet

369

Andel behöriga elever till yrkesprogram på gymnasiet minskar

SKÖVDE

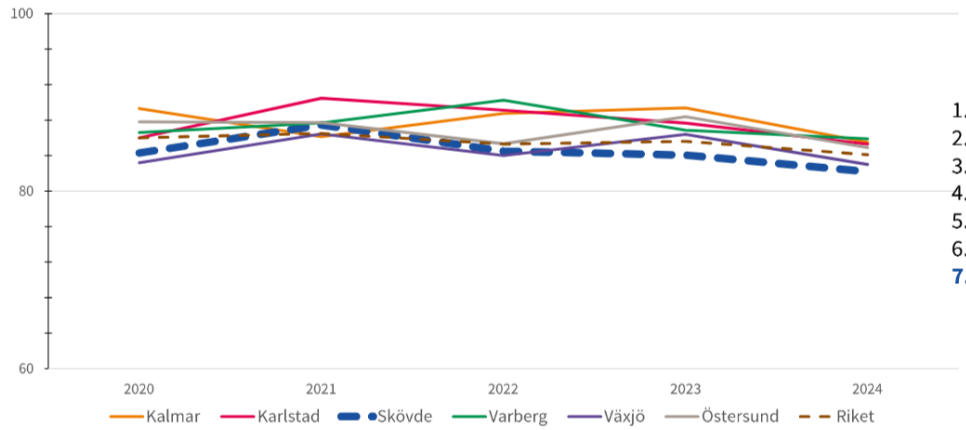

Placering 2024

1.	Varberg	85,9
2.	Kalmar	85,5
3.	Karlstad	85,3
4.	Östersund	84,9
5.	Riket	84,1
6.	Växjö	83,0
7.	**Skövde**	**82,2**

En låg andel av eleverna är behöriga till yrkesprogram.

368

Den höga frånvaron fortsätter öka

(grundskola)

SKÖVDE

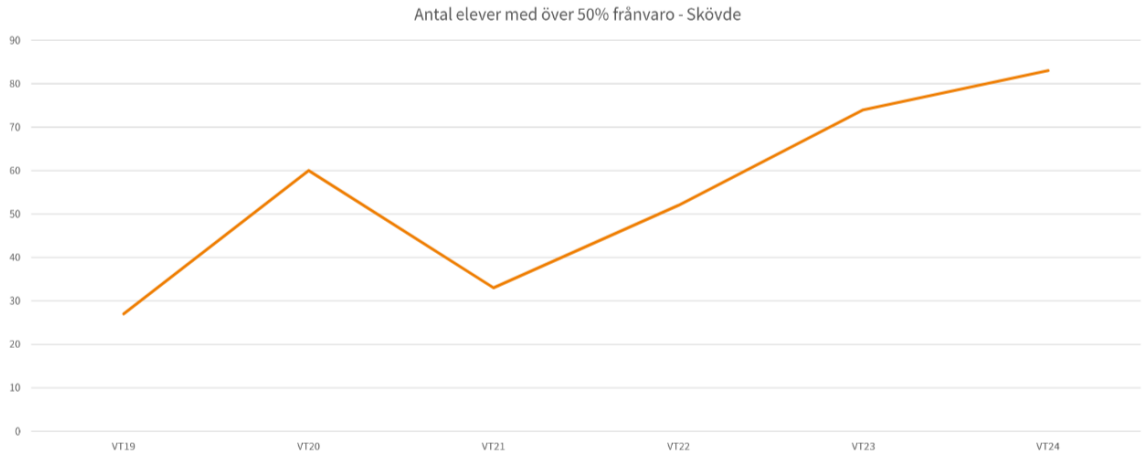

Antalet elever med mer än hälften frånvaro fortsätter öka.

Samhällsbyggnad och trygghet.

Skövde erbjuder en god livsmiljö, trygghet och närhet till olika former av service. Dessa kvaliteter vill vi vårda och fortsätta att ta vara på när kommunen växer.

Hållbar befolkningstillväxt.
Befolkningstillväxten ska vara på en hållbar nivå så att kommunens välfärdstjänster, trygghet och infrastruktur hinner med. Det kostar att växa för fort och vi ser ökade tomt- och bilköer, ökad otrygghet, dyra förtätningsprojekt samt brist på personal inom kommunen. Vi förespråkar därför att vi växer i en takt som Skövde klarar av och över hela kommunen.

Befolkningstillväxten skall heller inte vara för låg. När detta skrivs är årstakten 0,59% vilket är en återhämtning från 2024 års låga snitt om 0,4% och påtagligt högre än samma tid för ett år sedan. En historisk årstakt ligger senaste decenniet på knappa 1% Majoritetens ambition om 75 000 invånare skulle behöva en tillväxt om 1,75%. En hållbar genomsnittlig tillväxttakt ligger bedömt i intervallet mellan den låga takt vi såg 2024 och majoritetens 1,75%

Som ett exempel innebär befolkningsökning på 1,75% att befolkningen fördubblas på 40 år. Att på en 40 års period fördubbla kommunal service och infrastruktur är ett ansenligt finansiellt åtagande vilket de som redan bor i kommunen får bära, alternativt byggs stora skulder upp. Vi sätter därför finansiella mål för organisationen, kvalitativa mål på kommunal service och kvaliteter i livsmiljön för Skövdeborna före en ohållbart hög befolkningstillväxt.

Det är glädjande att befolkningstillväxten återhämtar sig från en historisk lågpunkt 2024 eftersom en befolkningsökning runt 1% är sund, nyttig och bedömt långsiktigt hållbar är det bra om vi kommer tillbaka i närheten av det. Det innebär, som exempel, att befolkningen och därmed omfattningen av kommunal service och infrastruktur, fördubblas på 70 år.

Extern befolkningstillväxt v/s organisk befolkningstillväxt.

Det föds färre barn i Sverige nu per familj. En naturlig konsekvens av ett urbaniseringsfokus där stadskärnor tävlar om extern befolkningstillväxt genom att bygga lägenheter för att skapa ett positivt flyttnetto i konkurrens sinsemellan. Skövde har en längre tid varit del av detta ensidiga fokus.

Skövderegionen i stort och kommunen runt om stadskärnan har emellertid stora onyttjade förutsättningar för att bygga för organisk befolkningstillväxt, ett gott liv och att bygga boende i markplan lämpade för småbarnsfamiljer med trygg närmiljö och välfungerande samhällsservice så som förskola och skola.

Att skapa förutsättningar för organisk tillväxt, som kommer sig av att fler föds än vad som dör, är en mer långsiktig strategi. Skövde behöver göra det mesta av båda dessa strategier. Inte tippa över åt endera håll. När samhället som helhet en tid agerat kortsiktigt för extern tillväxt i konkurrens med sig självt är landet i en situation där det är särdeles viktigt att inom spridningen för födslotal röra sig från ett sjunkande medel mot de strategier som leder till ökade födslotal lokalt.

Att då bättre bygga samhället för barnfamiljer och deras behov, dvs underlätta vardagen för småbarnsföräldrar med i typfallet kombibil och eget hem och att bli bättre på att möta deras behov av samhällsservice, är av central vikt för att nå en långsiktig organisk befolkningstillväxt i kommunen.

Denna centrala strategi är i stort sett borttappad i Skövde sedan 10 år tillbaka till förmån för längre tomtköer, längre bilköer och anorektisk förskola.

Att födslotal sjunker nationellt är således inte en ursäkt för att inget göra för att främja organisk tillväxt lokalt, utan något som gör det särskilt angeläget att arbeta mer med denna strategi lokalt.

Samhällsbyggnad

Vi vill se mer stadsspridning och boende i småhus (parhus, villor, kedje-/radhus) än förtätning och punkthus. I centrala Skövde vill vi jobba för mer av kvartersstruktur. Vi vill också bevara grönområden och ljusinsläpp. Förtätning genom omvandling från verksamhetsområde till bostadsområde har visat sig mycket kostsamt. Vi vill inte bygga så nära befintliga verksamheter att det begränsar deras möjlighet att utvecklas. Vi vill skapa en god livskvalitet även i framtiden. Med kortare bilköer, kortare tomtköer och närmare till naturen.

Flyttkedjor

Vi vill se kraftigt kortade tomtköer. Då krävs det ökad tomtproduktion i såväl yttertätorter som i centralortens närhet och fler flyttkedjor. För att åstadkomma flyttkedjor anser vi att allmännyttans främsta sociala uppdrag är att skapa olika typer av boenden lämpade för äldre över hela kommunen. Det skulle underlätta för de som önskar sälja sin villa för att flytta till något mer lättskött. Vi har föreslagit koncept för detta i vårt remissvar till ÖP, se bild bredvid.

Figur 13. *Senior Homes and Community Development in Tidan.*
- Leen Mansor, Marylin Habre, Louis Lallier, Chalmers.

Bilden visar ett koncept för boende åt äldre. Enplanshus med en privat del (blått) och en gemensam del (orange).

Tänkt att uppföras centralt i Tidan med enkel närhet till samhällsservice. Konceptet utvecklades 2023 av chalmersstudenter.

Trygghet

I all samhällsplanering ska den sociala aspekten med trygg närmiljö ges stor tyngd. Vuxennärvaro och social kontroll är väsentligt för att skapa trygghet i ungdomars vardag. Vi vill att en grundlig bakgrundskontroll görs på vuxna som är i kontakt med barn i våra verksamheter och i av kommunen upphandlade tjänster.

Det brottsförebyggande rådet är ett väl fungerande nätverk mellan polis, kommunens skola och socialtjänst, svenska kyrkan, väktarbolag, fastighetsbolag, räddningstjänst med flera för att förebygga kriminalitet och droger bland unga. Det bör fortgå och utvecklas än mer så att strukturer och rutiner byggs, som består.

Teknik bör installeras, samt rutiner upprättas och övas för in- och utrymning i offentliga lokaler för att kunna hantera våldsdåd och olyckor.

Skövde som garnisonsort och civil beredskap.

El-, VA- och fibernätens ska stärkas med avbrottsfri kraft, skalskydd och cybersäkerhet. Förmåga till ö-drift av Skövde energis el-generator för samhällskritiska verksamheter, dubblerade matningar byggas, reservuttagsbrunnar i Hökensås skapas, samt ett ytterligare reningssteg på dricksvattnet och underhåll av reservvattenbrunnar i varje kommundel.

Egen elproduktion med solenergi och förmåga till lagring bland annat i Skaraborgsvattens nät, i syfte att spara kostnader och förlänga driftstid vid elavbrott. Hög andel svenska råvaror i kök. Skövde kommun behöver utveckla sitt eget arbete kring civilförsvar upp i nivå med försvarsbeslutets ambitioner. Betänkandet SOU 2024:65 ”Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig” resulterar troligen i lagförslag, en proposition, under år 2025. Förbandens tillväxt säkras med plats för utbildning, övning, infrastruktur och bostäder.

NATO-medlemskapets följdverkan och innebörd.

Skövde har som garnisonsort ett särskilt ansvar för att stötta Försvarsmakten inom ramen för totalförsvaret. Ett NATO medlemskap gör den uppgiften mer påtaglig och mer omfattande. Även civilsamhället har uppgifter i värdlandsstöd.

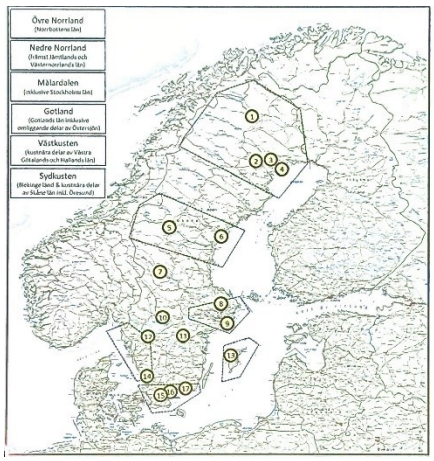

Militärstrategiskt viktiga områden och DCA

#	ORT	ANLÄGGNING/OMRÅDE
1	KIRUNA	Militärläger och övningsområde
2	VIDSEL	Flygplats, test- och evalueringsomr.
3	BODEN	Regements- och övningsområde
4	LULEÅ	Flottiljområde
5	ÖSTERSUND	Militärläger och övningsområden
6	HÄRNÖSAND	Övningsområde och hamn
7	ÄLVDALEN	Militärläger och övningsområde
8	UPPSALA	Flottiljområde
9	BERGA	Regements- och övningsområde
10	KRISTINEHAMN	Regements- och övningsområde
11	KVARN	Militärläger och övningsområde
12	SÅTENÄS	Flottiljområde
13	VISBY	Regements- och övningsområde
14	HALMSTAD	Regements- och flottiljområde
15	REVINGEHED	Regementsområde
16	RAVLUNDA	Militärläger och övningsområde
17	RONNEBY	Flottiljområde

Sverige har ingått avtal med USA kallat Defence Cooperation Agreement, DCA. Det medger förhandslagring av utrustning och stationering av amerikanska militära förband i Sverige.

Skövde, Sveriges största garnisonsort, pekas inte ut i DCA. Närvaro av större amerikansk trupp kan således ej utifrån det avtalet förväntas vara av permanent karaktär i kommunen. Sådan närvaro kan därför förväntas inom ramen för Värdlandsstöd främst i form av mer kortvariga övningar och transporter / transiteringar.

Typfall för Värdlandsstöd.

Sveriges roll som värdland i ett Nato sammanhang kan ha tre olika karaktärer. Vid värdlandstöd lämnar det civila samhället stöd till försvarsmakten och allierade länders försvarsmakt. DCA pekar inte ut Skövde i förväg som föremål för vare sig basering eller basområde; Återstår då transitering.

Värdlandsstöd vid transitering påverkar främst infrastrukturen förbi en ort, men kan omfatta sådant som kortvarig vistelse / raster / förplägnad.

Detta innebär sammantaget för Skövde kommun att utöver som tidigare stötta Försvarsmaktens tillväxt och verksamhet i Skövde därutöver kunna stötta transiterande förband med logistik, trafikanvisningar, förläggning, förplägnad, reparationsmöjligheter och uppställningsytor för fordon och materiel. För detta bör Skövde kommun planera och öva.

När nu fronten i Sveriges gemensamma försvarsplanering tillsammans med allierade står i Baltikum, Nordnorge och Finland, mot tidigare vid landets östkust, så förändras de militära kraven på logistik, liksom civila funktioners användning i krig. Inom Natos försvarsplanering kommer detta efterhand att mer precist utkristallisera sig. Intill dessa nya planeringsförutsättningar har gjorts tydligare och mer detaljerade för oss i civilsamhället är det av central vikt att inte bygga bort redan befintliga infrastrukturlösningar.

Några viktiga planeringsförutsättningar är vilken exakt roll Skövdes flygfält och Skövdes akutsjukhus ges i en Nato planering där flera divisioner kan vara i strid samtidigt bortom Östersjön. Det finns i vår ÖP en skisserad järnvägsterminal vid Skövde flygfält. Det är av godo men också av vikt att dylikt inte tillåts skära av landningsbanan.

Försvarsbeslutet 2025-2030 följdverkan

Försvarsbeslutet 2025–2030 godkändes av riksdagen den 17 december 2024. Då antog riksdagen regeringens förslag i propositionen Totalförsvaret 2025–2030 (prop. 2024/25:34). Beslutet har tre övergripande inriktningar. Dels gemensamma planeringsförutsättningar för att utveckla totalförsvaret. Dels två inriktningsbeslut för det militära respektive civila försvaret.

Sverige rustar snabbt i en internationell kontext och gör stora satsningar på både civilt och militärt försvar. Det militära försvaret får tillskott på över 170 miljarder och det civila försvaret över 37,5 miljarder till 2030. De militära försvarsutgifterna kommer att uppgå till 2,6 procent av BNP år 2028.

Krigsorganisationen utvecklas.

Under försvarsbeslutsperioden ska förmågan i krigsorganisationen öka.

- Förstärkningar för armén
- Förstärkningar för marinen
- Förstärkningar för flygvapnet
- Förstärkning av digitalisering, innovation och forskning

Detta påverkar Skövde dels som största garnisonsort för armén.
Dels vår Science Park med profil inom just digitalisering.

Medel till kommuner.

- Kontinuitetsplanering: Kommuner får medel för att utveckla och implementera kontinuitetsplaner som säkerställer att samhällsviktiga funktioner kan upprätthållas under kriser och väpnade angrepp. Målet är att kunna fungera i tre månader med avbrott.
- Utbildning och övning: Finansiering för regelbundna utbildningar och övningar för att säkerställa att personalen är förberedd på att hantera olika typer av kriser
- Skydd av civilbefolkningen: Medel för att genomföra åtgärder som skyddar civilbefolkningen, inklusive evakueringsplaner och skyddsutrustning
- Samarbete och samordning: Stöd för att förbättra samarbetet och samordningen mellan olika myndigheter och organisationer

Ovanstående beslut har stor påverkan på kommunen som plats för försvarets verksamhet, men även på kommunens egen organisation och kommuninnevånare.
Vi ger uppdrag åt kommundirektören att verkställa de ambitioner som uttalas i beslutet.
Vi anser att metodiken i CSRD bör utsträckas till att även kartlägga uppströms och nedströms kritiska beroenden med avseende på civil beredskap och försörjningstrygghet.

Infrastruktur, trafik, etableringar och kommunal samverkan.

Det behövs fungerande leder för alla transportslag. Från fotgängare, cykel och bil på det lokala planet till sammankopplingen med omvärlden via bil, tåg och flyg.

Flygplatsen i Skövde är en strategiskt viktig fråga genom kommande förarlöst och elektriskt flyg. Nato-medlemskap ger ökad betydelse för flygplatser i vårt område. Vi vill nyetablera på stora kringliggande markområden. För att försäkra oss om att vi kan ha fungerande flygkommunikation i en framtid vill vi dock ej bebygga landningsbanan. Nyetableringar av industri inom kommunen behöver planeras utifrån befintlig och planerad möjlig infrastruktur på vårt väg- och gatunät för att inte skapa onödiga trafikproblem. Eftertanke och framförhållning kring logistikflödena krävs för att hitta för invånarna bra lösningar.

Företagspark
Skövdes företagspark har fokus mot IT och genom Assar i fordonsindustrin. Det är ett fokus vi vill utveckla med fler företag inom försvar och säkerhet. Vi vill vi se en utökad utbyggnadstakt av lokaler för dessa nyetableringar genom att Skövdes bolag Kreativa Hus säljer fullbelagda hus med etablerade företag till privata fastighetsbolag och bygger nya lokaler till nystartade företag för det frigjorda kapitalet. Fler privata fastighetsägare som lokalförsörjer Science-Park skapar möjlighet att SME (större företag) etablerar sig i och nära miljön.

Vi vill att Assar expanderar och att lärmiljöer och forsknings- och utvecklingsmiljöer för smart industri växer på den platsen. För att möjliggöra den expansionen kan och bör Balthazar Science Center flyttas.

Skövderegionen
Skövderegionen, som arbetsmarknadsområde, definieras av pendlingstider.

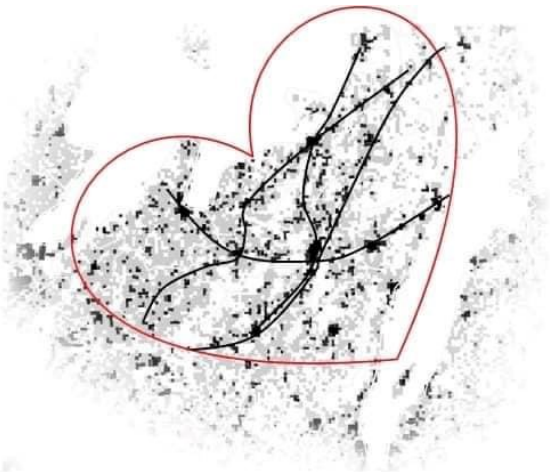

Bilden visar befolkningstäthet och stora trafikstråk, som E20, rv 49, rv 26 och västra stambanan.

Forskning visar att kvinnor och personer i lågavlönade yrken har lägre tolerans för pendlingstid. För oss är goda kommunikationer, så som kortare bilköer och kortare restider, därför inte endast en fråga om gott företagsklimat utan även en frihets- och jämställdhetsfråga. Det kortar även vistelsetider för barn på förskola och fritidshem.

Så kan Skövderegionen växa sig större för fler. Regionens styrka är dess många medelstora orter. Kommunal samverkan är därför särskilt viktig i vår region kring upphandlingar, kommunala tjänster och expertis, eftersom vi till skillnad från de flesta andra ej domineras av en enda centralort. Vi blir därför starkast tillsammans i tätt samarbete med andra kommuner.

Vård- och Omsorg

Att få stöd

Ett av kommunens ansvar är att erbjuda en god hälso- och sjukvård i särskilda boenden för äldre, korttidsboenden, bostäder med särskild service för personer med funktionsnedsättning och dagverksamheter, och som innefattar stöd, omsorg och vård.

En god, trygg och värdig ålderdom ska utgå från den enskildes behov och önskemål.
Anhörigstödet ska fortsatt vara av hög klass.
Personlig assistans och daglig verksamhet ska präglas av trygghet och vara ett stöd i vardagen samt erbjuda utvecklande och goda insatser som berikar.

Boenden

Det behövs tillskapas fler gruppbostäder kommande år och det finns behov av tillskott av platser bostad med särskild service.
Dessa kan byggas i någon av kommunens yttertätorter.
Aktuella prognoser visar på en ökning av nya brukare kommande år.

Aktivt liv

Våra seniorer ska ha det bra, och ha möjlighet att leva ett aktivt liv.
Att vara igång och ha förmånen att må bättre längre upp i åldrarna förebygger inte bara ohälsa eller förhindrar ofrivillig ensamhet. Det ger stimulans i tillvaron, livsglädje och ett rikt socialt liv.

Vi vet att rörelse och träning påverkar hälsan positivt.
De äldre kan förbättra både sin kondition och muskelstyrka, få smidighet och bättre balans, och som i sin tur förhindrar skador och begränsning i rörelser och kommunen kan ge förutsättningar till detta genom att tillskapa lokaler.

Flytt och stöd

Vi vill stödja en flyttkedja, från bostaden i hemmiljön vidare till en senior - trygghetsbostad när orken och kraften inte längre räcker till att sköta hem och trädgård längre.
Det ska också vara möjligt att kunna bo kvar i sin bostad genom att få tillgång till digitala hjälpmedel, stödinsatser i hemmet, ha hemtjänst samt få hjälp av bland andra digitala fixare.
Vi ser gärna en byggnation av senior- och trygghetsbostäder i hela kommunen och gärna av kommunens egna bostadsbolag AB Skövdebostäder.
En viktig del i boendemiljön är utemiljön, där stillhet och grönska kan ge stimulans i vardagen.

Flera aktörer tillsammans

Samverkan och ökad dialog mellan kommunen och hälso-sjukvården ska fortsatt vara i fokus.
Det ska vara enkelt att få kontakt med kommunens hjälp- och stödinsatser och uppsökande verksamhet ska finnas för att fånga upp dem som är isolerade eller lever ensamma.
Civilsamhället, PRO och övriga föreningar kan tillsammans med kommunen på många sätt vara med och bidra till att så många som möjligt kan leva ett gott liv genom livet.

Arbetsgivarskap

Personalens arbetstider och heltid som norm behöver beaktas och åtgärdas.
Skövde kommuns ansvar och kärnuppdrag är att tillhandahålla en god och säker omsorg.
Att vara en attraktiv arbetsgivare förpliktar och målsättningar ska vara högt ställda.
Chefer bör inte ha för stora personalgrupper.
Ett nära ledarskap är viktigt och ger förutsättningar för en bra och utvecklande arbetsmiljö.

Omvårdnadspersonal, personliga assistenter samt personal på särskilda boenden bör ha ett ökat inflytande över schemaläggning samt få goda förutsättningar till kompetensutbildning.
Ett fortsatt fokus på språkutbildning för all ny personal är viktigt
En utökad budgetram ger förutsättningar för fler att må bättre i Skövde.

Samverkan

Vi vill utveckla konceptet med frivillig samordnare för att stötta de äldre och motverka ofrivillig ensamhet. Vi vill se språkcaféer, läsombud på särskilda boenden, samt behålla befintliga och utveckla nya träffpunkter runt om i hela kommunen.
En samordning av de olika verksamheterna bör ske mellan sektorerna så att fler personer och fler i olika åldrar kan få vara en del av ett socialt sammanhang och må bättre i Skövde.

- En ökad kunskap och utbildning om munvård och vikten av god tandhälsa för äldre bör erbjudas till omvårdnadspersonal.

- Utökning av Guldkanten och Ung Omsorgsverksamhet.

- Mentorskap och stöd för ny personal som utvecklar och utbildar.

- Inom fem år ska Skövde ha som målsättning att kommunen ingår bland Sveriges tio bästa äldreomsorgs kommuner och att man därefter aktivt ska arbeta för att hålla den positionen.

Socialtjänst.

Socialtjänstens uppdrag är att stödja, hjälpa och skydda utsatta grupper i samhället.

Socialtjänsten arbetar förebyggande med bland annat familjerådgivning, familjecentraler och integrationsverksamhet. Boskolan, som ingår i integrationsarbetet, bör utvecklas att omfatta tidigt förebyggande arbete mot hedersrelaterad problematik.

Socialtjänsten bedriver även myndighetsutövning och har med stöd av socialtjänstlagen (SoL), lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) samt lag om vård av missbrukare (LVM) en skyldighet att tex omhänderta barn som far illa eller missbrukare. Socialtjänsten utfärdar även tillstånd till och bedriver tillsyn av näringsidkare som säljer tobak och serverar alkohol.

Socialtjänsten har yttersta ansvaret för personer som inte klarar sin egen försörjning. Inom Skövde socialtjänst arbetas det aktivt med personer som står utan egen försörjning, detta har resulterat i att Skövde har låga kostnader för försörjningsstöd.

Inom socialtjänsten har Skövde kommun på senare år infört serviceinsatser inom olika enheter, t ex familjerådgivning eller missbruksbehandling.

En serviceinsats behöver inte vara biståndsbedömd vilket innebär att socialtjänsten blir lättillgänglig för den som behöver när den behöver den. Den 1:a juli 2025 träder en ny socialtjänstlag i kraft. Den nya lagen innebär att socialtjänsten är ålagd att arbeta mer förebyggande, därför bör tillräckliga medel tilldelas för att kunna bedriva förebyggande insatser och implementera den nya lagen.

Ungdomar och barn som har en bra skolgång med godkända betyg löper mindre risk att hamna i kriminalitet och utanförskap, därför är skolan den enskilt viktigaste framgångsfaktorn.
Skolan måste vara en trygg och välkomnande plats för våra barn och elever. Det är viktigt att det finns en tät dialog och ett samarbete mellan BVC /elevhälsa och socialtjänst för att sätta in insatser i tid för de barn och ungdomar som riskerar att hamna i utanförskap.

De senaste åren har antalet orosanmälningar och utredningar på barn och unga ökat, det är viktigt att tillräckliga resurser tilldelas socialnämnden så att förebyggande insatser kan premieras. Vad vi också sett är en ökning av antalet fall av hedersrelaterat våld. Det är svårt att komma åt och det finns sannolikt ett stort mörkertal. De skyddsplaceringar som görs där det finns en hedersproblematik blir ofta långvariga och därmed kostsamma.

Det är av största vikt att socialtjänsten har resurser för att kunna arbeta förebyggande med utbildning av personal inom kommunen, framförallt inom skolan och förskolan, i hur man upptäcker och anmäler misstänkta fall av våld i hemmet samt hedersrelaterad problematik.

Ett annat område där vi sett en oroande trend de senaste åren är ökande antal personer som söker budget- och skuldrådgivning, i synnerhet bland unga vuxna. De senaste 5 åren

har antalet ärenden inom budget- och skuldrådgivning ökat med 66 procent men nämndens ram för rådgivningen har inte ökat.

• Tillföra pengar så att de ökade kostnaderna för familjehemsplaceringar och externa placeringar för barn och unga täcks.

• Fortsätta det goda arbetet med att arbeta aktivt med personer i försörjningsstöd, bland annat genom att samarbeta med arbetsmarknadsenheten.

• Fortsätta det goda integrationsarbete som finns med AB Skövdebostäder

• Tillföra pengar för placeringar i skyddat boende samt till förebyggande arbete i syfte att utbilda kommunens personal i våld i nära relationer och hedersrelaterat våld.

Företagsklimat och medborgarservice.

Ett företagsklimat i toppklass.

Skövde kännetecknas av ett fåtal stora arbetsgivare och om än det är en styrka med dessa stora aktörer som skapar arbetstillfällen och drar mycket stora investeringar till Skövde, så är det även en svaghet att det inte finns en större bredd av små- och medelstora företag som kan ta vara på arbetskraft om något händer de större.

En kommun har monopol på det den gör och det behöver därför finnas ett ständigt arbete som förbättrar serviceanda, bemötande och gör att ärenden hanteras så skyndsamt som är möjligt utan att rättssäkerheten åsidosätts. Att medarbetare i kommunen ger uttryck för ett värdskap och är måna om att guida och hjälpa även små och medelstora företag att etableras och utvecklas är därför centralt. Kommunen ska vara en pålitlig partner.

Därför behöver ett systematiskt kommunövergripande arbete för att förbättra företagsklimatet påbörjas inom tjänstemannaorganisationen.

Kommunens processer för handläggning ska trimmas med syftet att dessa passar bättre in i och koordineras mot företagares processer. Det innebär att förståelse för företagares villkor och processer behöver etableras och kommunen därefter anpassas till att underlätta, förenkla och snabba upp dessa.

I detta är det utöver ett gott bemötande av vikt med ökad effektivitet, likabehandling och att undvika konkurrenssnedvridande hantering. Se även vad som sägs initialt i denna budget kring vikten av balanserade långsiktiga beslut och dialog med såväl externa, som interna, intressenter innan kommunen går till beslut.

Förbättrad medborgarservice.

På samma vis som i kontakt med företag, juridiska personer, behöver värdskap, bemötande och effektivitet i hantering av invånares, fysiska personers, ärenden förbättras och vad som

sägs om företag är även tillämpligt på medborgare. Öppenhet och transparens gentemot media, medborgare, företag, organisationer och politiska företrädare ska kraftigt förbättras. För äldre och för de som är nya i Sverige behöver service och information anpassas efter det att deras processer och upplevelser av kontakt med kommunen inhämtats och analyserats.

Kommunens personal bör ha ett rådgivande, stöttande och vägledande arbetssätt och vara lyhörda för intressenters behov av sådant stöd och vägledning. Samt sträva efter ständig förbättring av olika intressenters upplevelse av vår kommunala service, genom analys, utbildning och uppföljning. I de processer kommunen äger bör en intressentanalys göras så att berörda informeras och deras synpunkter beaktas tidigt. Det ska i kommunala styrdokument finnas tydligt uttalade politiska ambitioner på området, som löpande mäts och följs upp.

Tjänstegarantier

Vi vill införa tjänstegarantier för samtliga volymärenden och att dessa följs upp av ansvarig nämnd. Så att svarstider kortas och en medvetenhet om utvecklingen upprätthålls under lång tid även på politisk nivå för att följa upp förbättringsarbetet.

Utvecklat kontaktcenter

Vi vill utveckla kontaktcenter, så att kontakter i högre grad sker med samma handläggare från gång till annan i samma ärende och att kontakt mer direkt etableras med de tjänstemän som äger att besluta / agera i det frågan gäller.

Kultur- och fritid.

Kultur- och fritidsaktiviteter skapar gemenskap, trygghet och glädje. De bidrar till bättre hälsa och ett meningsfullt liv. Vi vill att alla – barn, unga, äldre och personer med funktionsnedsättning – ska ha tillgång till ett brett utbud av aktiviteter i hela kommunen.

Ett rikt kultur- och fritidsliv gör Skövde mer attraktivt. Vi vill främja kulturturism och kulturföretagande genom ökat samarbete med kulturorganisationer. Kreativa näringar ska ges goda möjligheter att etablera sig här.

Kulturupplevelser stärker barns språkutveckling och skolgång. Kulturverksamheten ska i samverkan med barn- och utbildningsnämnden utveckla aktiviteter som stimulerar barn och unga att möta konst, musik och litteratur.

Vi vill öka tillgängligheten till kultur i alla kommundelar genom uppsökande verksamhet, prova-på-tillfällen och låga trösklar för unga. Fritidsbankens verksamhet kan fortsätta att utvecklas då vi ser att den fyller ett stort behov.

Samverkan mellan föreningar, skola, socialtjänst och fritidsgårdar är viktig. Kommunen ska stödja kompetensutveckling för ledare, särskilt kring ungas neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Fritidsgårdarna ska utvecklas med fler trygghetsvärdar och ett sänkt ålderstak till 20 år. De ska vara inkluderande för barn och unga med funktionsnedsättning.

Vi vill se fler bibliotek i yttertätorter och ett utökat kulturutbud på äldreboenden.

Kulturverksamheten ska ansvara för program för äldre i samverkan med föreningar.

Vi värnar våra grönområden för rekreation och rörelse, och vårdar Skövdes kulturhistoria genom att beakta arkitektur, estetik och kulturvärden vid nybyggnation.

Fullmäktiges prioriterade mål för mandatperioden.

Målens funktion i kommunens styrning.

Nedanstående utdrag är från ett dokument beslutat i kommunfullmäktige där det tidigare var fastställt hur kommunens styrning och ledningsstruktur ska vara i vad gäller styrdokument. I klippet har vi indikerat var i hierarkin vi anser att KFs mål platsar, dvs. placerad under Programförklaring och över strategisk plan med budget.

Kommunfullmäktiges mål återfinns idag i dokumentet strategisk plan med budget. Vi anser att målen är och ska vara underordnade den politiska programförklaring som majoriteten avger och syftar till att förverkliga/konkretisera denna politiska programförklaring och över den Visionen. Fullmäktiges mål kan även tänkas tas som separat beslut, eller ingå i programförklaringen.

Denna ordning är väsentlig för att få styrning av den politiska viljeinriktning medborgarna givit sitt stöd till i allmänna val.

Numera är det ej styrt längre huruvida en politisk programförklaring ska ingå i kommunens hierarki av styrdokument, eller ej. Majoriteten har ej presenterat någon.

Vi lämnar vårt förslag till programförklaring tillsammans med budgeten och har andra förslag på prioriterade mål.

6 Dokumenttyper för styrdokument

Nedanstående terminologi och beslutsinstans för styrdokument gäller för samtliga nämnder i Skövde kommun. Undantag får endast göras inom områden där lagstiftning är styrande för den verksamhet som en nämnd bedriver och där det ställs krav på att nämnden upprättar vissa styrdokument.

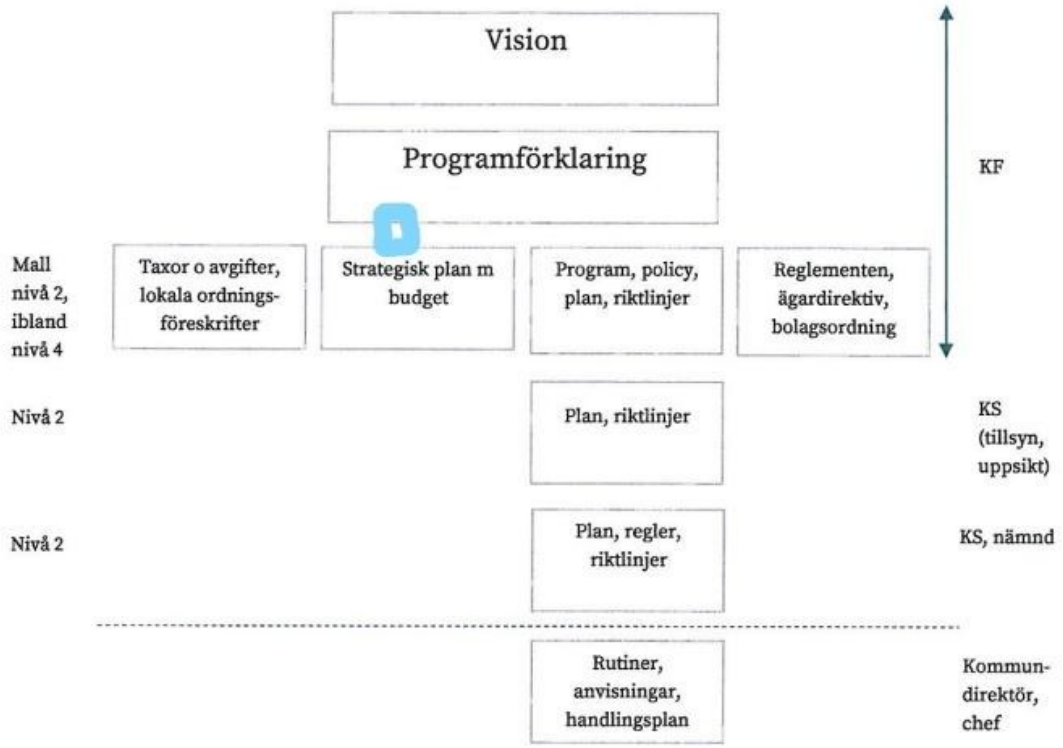

Figur. Utdrag ur vad som tidigare gällt för kommunens styrdokument. Den blå markeringen visar var i styrkedjan och dokumenthierarkin Skövdepartiet anser att Fullmäktiges mål platsar.

Skövdepartiet lämnar sitt förslag till strategisk plan inklusive en politisk programförklaring, samt våra prioriterade mål. Samtliga skiljer sig från den styrande majoritetens och i vad avser politisk programförklaring saknar den styrande majoriteten ett sådant dokument.

Om målens art och omfattning / spännvidd. Val av indikatorer.

Målsättningarna kan tänkas omfatta kommunens geografiska område och all verksamhet olika personer företar där, eller den kommunala organisationen och dess verksamhet.

I detta val förespråkar vi det senare. En avgränsning till den egna organisationen.

Som en abstrakt modell för detta kan nedanstående bild från ekonomistyrningsverket, ESV, tjäna.

Där är i vårt tycke den verksamhet som organisationen Skövde kommun och dess ägda bolag med mera bedriver, ofta kallat ”kommunkoncernen” som vi kan ställa upp mål för. Inte för vad andra gör inom den geografiska yta där vi är verksamma, eller annorstädes.

Vi kallar denna princip den avgränsande principen. Det är därför viktigt att målen ryms inom tre avgränsningar: Det lagar och förordningar medger. Vårt uppdrag, den kommunala kompetensen och slutligen det våra väljare anser är rätt och klokt att kommunen gör.

Den avgränsande principen framgår av vår politiska programförklaring.

I mätningen av mål vill vi se mål som mäter över hela förädlingskedjan från insatt resurs till uppnådd effekt. Att effekter mäts såväl kvalitativt som kvantitativt och att allra helst dessa effekter ställs i relation till förbrukade resurser.

Verksamhetslogik visar kopplingen mellan mål och effekt

En del i den strategiska planeringen på myndigheten är att ha en bild av hur verksamheten hänger ihop från de mål och resurser som regering och riksdag tilldelar myndigheten, via aktiviteter och prestationer, till myndighetens effekter och måluppfyllelse. Med hjälp av verksamhetslogik kan ni identifiera kopplingarna mellan myndighetens verksamhet och de effekter som ni ska bidra med i samhället.

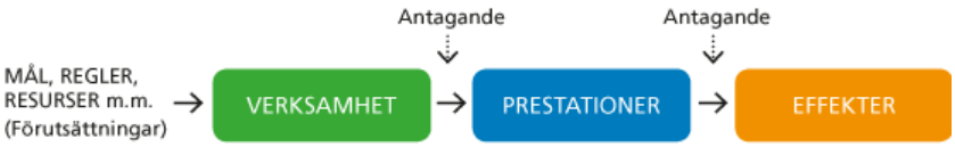

Verksamhetslogiken hjälper er att identifiera prestationer och beskriva hur de bidrar till myndighetens mål och effekter. Den kan även hjälpa er att diskutera prestationernas volymer, kostnader och kvalitet och hur de bidrar till måluppfyllelse. Det kan ge er ett underlag till hur ni organiserar verksamheten.

Bild: Ekonomistyrningsverket
https://www.esv.se/statlig-styrning/ekonomisk-styrning/planering-och-uppfoljning/

Målen spänner alltså i bästa fall över hela denna förädlingskedja, de syftar både till en avsedd effekt i slutändan och de syftar till att vara effektiva.

Annorlunda uttryckt strävar vi efter att ställa upp mål som dels leder till ökad ändamålsenlighet (når önskade effekter inom nyss nämnda tre avgränsningar för vår egna kommunala organisation) dels leder till ökad effektivitet (förbrukar så lite resurser som möjligt för att nå dessa önskvärda effekter).

I hushållandet med resurser och i att fatta väl balanserade beslut anser vi det angeläget att varje enskilt beslut är balanserat mellan ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet i detta inkluderar vi resiliens och hållbarhet i kris och krig i begreppet social hållbarhet.

Det kan poängteras att balans mellan de tre hållbarhetsdimensionerna för oss är en princip som ska genomsyra varje beslut. Hållbarhetsdimensionerna i sin helhet är således inte ämne för målformuleringar. I detta synsätt ser vi att vi är helt i linje med den hållbarhetspolicy som nyligen beslutats av Skövde kommun.

Skövdepartiet anser att KF-målen i den mån de ska omfatta fler partier än en styrande majoritet borde arbetats fram i en process som tog sin början efter 1/1 2023 då dessa tillträtt, men istället utgjorde avgående KSAU-politiker styrgrupp under beredningen.

Vårt förslag till prioriterade mål.

Vi anser att det är angeläget att de syftar till att ge Skövde kommun *som organisation* en ökad *effektivitet* (göra saker rätt) och ökad *ändamålsenlighet* (göra rätt saker).

Denna ambition kan sammanfattas i orden: ***En god kommunal förvaltning*.**

I detta är det viktigt att åstadkomma en ökad transparens och öppenhet i den kommunala organisationen, som idag präglas av parallella ledningshierarkier och brister i politisk förankring. Handläggningstider bör kortas, bemötandet förbättras, tjänstegarantier införas och skolresultaten öka.

Reglementerade ansvarsområden för nämnder behöver hedras och inte fortsätta migrera till tjänstemän under kommunstyrelsen i styrgrupper utan protokoll / ske på dekret från KSO / KD utan att diarieföras. Dylikt behöver få ett snabbt slut.

Vi anser att det är angeläget att kommunen strävar efter att vara *en attraktiv bostads- / verksamhetsort.*

Denna ambition kan i vad avser miljön sammanfattas i orden: ***En god miljö för människan.***

I detta är det viktigt att inte endast upprepa samma strategier ännu en gång som handlar om att stoppa förändringen (en god miljö för miljöns skull) utan att hellre ta tag i resterande del av miljöområdet där vi inte redan har fungerande åtgärder på plats och strategier som handlar om att anpassa samhället till förändringar. Samt värna en god livsmiljö med nära till natur- och kulturupplevelser.

Det pågår krig i Europa. Säkerhetsläget har försämrats det senaste året med en oförutsägbar och isolationistisk amerikansk statsledning vilka överger såväl säkerhetspolitiska som handelspolitiska ramverk och principer vilka tidigare skapat ömsesidig tillit och trygghet.

Samtidigt har kommunen som helhet, med vissa undantag, inte utvecklat strategier för att kunna fungera väl i kris- och krig. Civil beredskap omfattar krisberedskap och civilt försvar.

Det svenska elnätet är labilt.

Vårt elområde gränsar till Europas mest underdimensionerade, SE4 som riskerar utlösa roterande nedsläckning. Vi kan inte räkna med el från regionalt nät om det blir kallt och störningar.

Samtidigt har kommunen inte utvecklat strategier för ö-drift av större generatorer på Stadskvarn / värmeverk och saknar möjlighet att kunna hålla centrala svårevakuerade / samhällsviktiga funktioner strömförsörjda över tid och i tillräcklig omfattning. Annan egen elproduktion kan med fördel utökas. Ökad beredskap för elbortfall behövs i VA-nätet.

Vår ambition att hantera detta kan sammanfattas i orden: ***En god civil beredskap.***

Som tidigare nämnts, stödjer vi att det utarbetas ett ekonomiskt mål. Vilket också lagts till efter att vi föreslagit detta på ett möte i Arena Skövde i mandatperiodens början. Vi anser det angeläget att följa såväl förvaltningens som kommunkoncernens ekonomi med detta mål samt att mätperiod spänner över minst en konjunkturcykel och är sådant att det leder till god ekonomisk hushållning. Konkretiseringen av nuvarande finansiellt mål uppfyller dessa kriterier. Varigenom Skövdepartiet röstat för och stödjer det antagna finansiella målet i sin första form.

Utöver denna ambition som delas med majoriteten, föreslår vi dessutom en kartläggning av investeringsbehovet över kommunkoncernens hela bredd och tio år framåt som underlag för att prioritera vad kommunkoncernen skall investera i själv och vad man hellre möjliggör för andra att investera i, eller helt enkelt avstår från. Detta i syfte att inte undergräva kommunens finansiella ställning. Vad gäller investeringar och skuldsättning vill vi se en känslighetsanalys av faktorer så som räntekänslighet applicerad på sådan kartläggning.

Det finansiella målet har under 2024 kompletterats med en indikator för självfinansieringsgrad, detta mål spänner över förvaltningen. Vi anser att det är positivt men att målsättning och indikator behöver omfatta hela kommunkoncernen. Så att det blir en styrning mot att behålla god soliditet snarare än en styrning av att mer av investering för lånade pengar hamnar i bolag istället för i förvaltningen.

Vi delar således majoritetens uppfattning om att det bör finnas ett resultatmål som spänner över en sexårsperiod och ett mål som rör graden av självfinansiering på investeringar.

Vi anser att en lämplig självfinansieringsgrad ligger i intervallet 70-80% för såväl kommunkoncernen som helhet, som bolag, skattekollektiv och avgiftskollektiv var för sig. Vidare använder vi resultat inklusive prognosticerat resultat av finansiella placeringar för planering av investeringsutrymmet.

I kommunsverige har självfinansieringsgrad sjunkit från 65 till 50% under en tioårsperiod. Majoritetens mål med 80-100% för delen exklusive bolagen är sannolikt något hårdare än nödvändigt för att bibehålla kommunens finansiella ställning förutsatt att man lyckas vara så restriktiv och även vara så restriktiv avseende bolagen. Vidare är den höga självfinansieringsgraden de valt oförenlig med majoritetens mycket höga mål kring befolkningstillväxt, när de därtill bortser i den delen av planeringen från finansiella placeringar. I realiteten lär det styra över mer av investeringar till bolag, med så hårda mål för resten och inga mål för bolagen.

Se för fördjupning vår studie i bilagorna kring historisk självfinansieringsgrad för koncernen.

I kort sammanfattning väljer vi att använda den historiska graden av egenfinansiering i syfte att nå den historiska graden av tillväxt. Majoriteten tror sig nå högre än historisk tillväxt med en högre än historisk grad av egenfinansiering av investeringar.

Det sjunkande trenderna visar på utmaningar i kommunsektorn som helhet med bland annat övervältring av kostnader som eg. är statliga. Till exempel ”medfinansiering” av statlig infrastruktur.

Denna ambition kan sammanfattas i orden: ***En god ekonomi.***

Slutligen har Skövdepartiet identifierat infrastruktur och samhällsplanering som en central komponent över vilken kommunen har stor, men inte full, rådighet.

Detta är, liksom människors livsmiljö nämnd särskilt ovan, en viktig komponent i att vara *en attraktiv bostads- / verksamhetsort.* Liksom det är en viktig komponent i att arbetsmarknadsområdet är vitalt, konkurrenskraftigt och växande.

Däri är vårt fokus vad kommunen som organisation själv kan göra för att åstadkomma denna ökade attraktivitet:

Kortare tomtköer. Kortare bilköer. Kortare pendlingstider. Förbättrad logistik. Förbättrade förutsättningar för flygrörelser och distansarbete.

Vilket vi vill åstadkomma genom infrastrukturutbyggnad med fokus på kortade restider, minskad förtätning, ökad stadsspridning. Där Skövde växer i lagom takt över hela ytan och inte växer snabbare än infrastruktur och samhällsservice, samt tar hjälp av modern teknik.

Denna ambition kan sammanfattas i orden: ***En god infrastruktur.***
Vårt förslag till Kommunfullmäktiges prioriterade mål för mandatperioden i sammanfattning:

- Vi tillstyrker nu gällande finansiellt mål. Då vi anser att det svarar väl upp mot vår målsättning om;

  En god ekonomi.

  Där vi väljer att låta målsättning om 70-80% egenfinansiering per löpande 6-årsperiod omfatta hela koncernen, inte endast de skattefinansierade delarna.

- Vi yrkar att övriga tre kommunfullmäktigemål ersätts med följande fyra målsättningar:

  En god kommunal förvaltning.
  En god miljö för människan.
  En god civil beredskap.
  En god infrastruktur.

- Vi yrkar att förvaltningen ges i uppdrag att utarbeta förslag på indikatorer för målen enligt ovan och återkomma med förslag till beslut angående dessa.

Ställningstaganden angående verksamhetsfastigheter

Ställningstagande till bolagisering av kommunala verksamhetsfastigheter.

2014 bröts styrningen för våra fastigheter sönder, när fastighetsnämnden inte längre fick anställa sin förvaltningschef och därmed inte längre ägde sina verktyg. Fastighetsnämnden avhändades beställarfunktionen och blev utförare. Sedan dess saknas en tydlig hyresvärd med inte endast ansvar utan även befogenheter för kommunens femhundra tusen kvadratmeter verksamhetsfastigheter.

Ansvar och befogenheter har delats upp på så vis att tjänstemän under kommunstyrelsen och som beställare i diverse nämnder har befogenheter medan politiker i Servicenämnden blott har ansvaret kvar. Situationen kan liknas vid att ge allt ansvar åt ett bolag och ge personalresurser och befogenheter på området till ett helt annat bolag och sedan förvänta sig effektivare förvaltning som resultat av den uppdelningen.

I ambitionen att reparera detta har majoriteten låtit utreda om inte ansvar och befogenheter återigen kan förenas i en styrelse i bolagsform. Genom en bolagisering av verksamhetsfastigheter. Utredningen visade emellertid att det var ekonomiskt ofördelaktigt på grund av moms, mm.

Även vi ser de problem som skapats, enligt ovan, men förordar inte bolagisering utan helt enkelt en återgång till läget före 2014 med fullt mandat och förtroende för Servicenämndens politiker att ensamt hantera fastighetsfrågor via tjänstemän de anställer och vara suverän ägare och hyresvärd inklusive hyressättning etc, utan att som nu styrning och ledning av ansvarig fastighetsnämnd klipps av genom att diverse tjänstepersoner under kommunstyrelsen blandar sig i den förvaltningen.

Vi ger uppdrag om att inrätta en politisk styrgrupp över en samlad lokalstyrgrupp.
För närvarande finns flera stycken utan att någon av dem rapporterar till politiken.

Fullfölj inventering av fastigheternas inomhusmiljö, öka underhåll.

Före 2020 påbörjades ett projekt om att systematiskt inventera och åtgärda inomhusmiljön i kommunens alla verksamhetsfastigheter. Luftkvalitet, belysning, temperatur, ljudnivåer och så vidare mättes och där fastigheterna inte levde upp till norm prövades förbättringar och när de fungerade infördes de på bredden. Projektet började i förskolor och skolor och kom relativt långt med att förbättra dessa.

År 2020 till 2022 avbröts projektet och det prioriterades i stället reducerade kostnader inom nämndens verksamheter och för nämndens kunder. Strategier för att nå det nya målet, som styrdes av handlingsplan 2022 och leddes av kommundirektören, inte av nämnden, var:

Effektivare lokalyteanvändning H22
Minska energiförbrukning H22
Reducera fordonskostnader H22
Minska matsvinn
Effektivisera lokalvårdskostnad
Effektivisera parkskötsel

År 2023 innehöll verksamhetsplanen att slutföra det projekt som påbörjades före 2020.

I verksamhetsberättelsen för 2023 framgår att projektet ej hann färdigställas under 2023, men att målvärden då fanns för 2024.

8.2 Mål: Nå en god inomhusmiljö avseende objektivt mätbara variabler för förskolor, grundskolor, gymnasieskolor, äldreomsorgslokaler och kök.

Delvis uppfyllt

Analys

Skolor och förskolor är nästan klara. Arbete pågår men är förskjutet i tiden. Oklart om vi skall gå vidare med kök och äldreomsorgslokaler.

Resultatmätning (Tertial)	År 2023	Tertial 2 2023	Tertial 1 2023	År 2022	Tertial 2 2022
Antal godkända förskole-, skol- och gymnasielokaler som uppfyller norm av totalt antal	67 %	52 %	52 %	18 %	10 %
Målvärde 90% 2023-12-31 100% 2024-12-31					
Kommentar Eftermätningar är gjorda på skollokaler där 14 är helt godkända och 2 delvis godkända. Återstår fortfarande 7 lokaler.					
Antal godkända äldreomsorgslokaler och kök som uppfyller norm av totalt antal	41 %	41 %	41 %	41 %	41 %
Målvärde 65% 2023-12-31 100% 2024-12-31					
Kommentar Väntar på att förskolor och skolor blir klara innan vi fortsätter med äldreboende.					

Vi anser att det är angeläget att servicenämnden fullföljer denna inventering och upprustning av verksamhetsfastigheternas inomhusmiljö så att samtliga lokaler, som minst, lever upp till norm.

Det framgår att för skolor och förskolor man nådde fram till 67% av beståndet som uppfyllde norm 2023-12-31 mot delmålet om 90%.

Det framgår dock inte om projektet fortlöper under 2024 eller om målsättningarna justerats.

Inom äldreomsorgen är det särskilt angeläget att kontrollera temperaturer, inklusive att de inte överskrids sommartid. Luftkonditionering kan krävas för att klara detta och där det behövs skall det installeras. Lagkrav kommer.

Funktionsprogram för äldreomsorg, LSS boende, skola och förskola bör därför utvecklas i samverkan mellan nämnder och beslutas politiskt.

Det är angeläget att kommunens fastighetsnämnd, servicenämnden, återigen utvecklar en fungerande målstyrning och uppföljning, liksom det är angeläget att hela fastighetsbeståndet lyfts upp till norm avseende inomhusmiljön.

Underhållsnivån och systematiken i underhållet brister. Fastighetsriktlinjen ska efterlevas och underhållsnivåerna ökas samt genomföras med en fungerande systematik styrd av ansvarig nämnd i sagda riktlinje. Vi anslår 10 miljoner kronor extra för detta underhåll och åtgärder, per år, framåt löpande.

Servicenämnden behöver bättre följa upp att så sker. En start kan vara att återigen publicera fastighetsriktlinjen på kommunens författningssamling och därefter följa den.

Uppdrag kopplade till budgeten.

1. Budgeten fastställs enligt ovan.
2. Oförändrad utdebitering år 2026: 21,61 Kr.
3. Kommunstyrelsen och nämnder får i uppdrag att ta fram verksamhetsplan och budget för att verkställa ovanstående program och budget.
4. Kommundirektören får i uppdrag att ta fram reviderade förslag på bolagsordningar och ägardirektiv för Skövde Bostäder AB (etablering av senior- och trygghetsbostäder) och Kreativa Hus AB (försäljning av del av befintliga ytor för att bygga fler nya åt företagsparken) i syfte att verkställa ovanstående program.
5. Uppdraget att effektivisera verksamhet skall ske förvaltningsövergripande med politisk insyn, styrning och ledning från berörda nämnder på protokollförda möten. Detta uppdrag finns redan i reglementen men förtydligas i respektive reglementen. Kommundirektören ges i uppdrag att ta fram förslag på reviderade reglementen för att tydliggöra att detta och berörda styrgrupper leds politiskt.
6. Internräntan fastställs till 1,75% undantaget Skövde VA:s skulder för ännu ej anslutna exploateringsområden där räntan sätts till 0,0% varigenom den skulden således bärs av skattekollektivet, som är de vilka exploaterar dessa markområden.
7. Uppdrag ges till kommundirektören att genomföra en verksamhetsförändring som innebär att sektorschefer anställs av respektive nämnd och tituleras förvaltningschef, för ökad öppenhet och transparens, samt undvikande av dubbla ledningshierarkier / lojalitetskonflikter.
8. Uppdrag till Sektor samhällsbyggnad att vikta om kommunens exploatering från nuvarande tunga fokus på förtätning och omställning till en ökad andel småhus (villor / radhus) i syfte att mer än halvera tomtkön inom planperioden.
9. Uppdrag att ändra inriktning på detaljplan Locketorp, att efter initial etapp på redan byggbar mark i sydväst, därefter lägga till en etapp två i nordväst. Samtliga vid sidan av landningsbanan. Detaljplanen ska medge fortsatt flygplatsdrift på landningsbanan som blir etapp tre. Industrijärnväg / industrispår / terminal i söder tillåts ej skära av möjligheterna att förlänga landningsbanan söderut.
10. Samtliga verksamheter ges i uppdrag att ta fram en plan på hur de skall klara att fortsatt bedriva verksamhet i kris och krig vid en veckas totalt avbrott av samhällsviktiga nyttigheter, såsom el och drivmedel, samt tre månader med 50%-ig försörjning av dessa. Dessa planer skall vara klara till 2026-03-01. Metodiken i CSRD utsträcks till att även kartlägga uppströms och nedströms kritiska beroenden i leveranskedjor med avseende på civil beredskap och försörjningstrygghet.
11. En plan och i förekommande fall beräkningsmodeller för hur fristående utförare av kommunala kärnuppgifter kan ges konkurrensneutrala ekonomi- och driftvillkor tas fram. Uppdraget åligger Barn- och Utbildningsnämnd respektive Vård- och Omsorgsnämnd. Då dessa är av principiell art och större vikt ska de fastställas av kommunfullmäktige.
12. Uppdrag ges till kommundirektören att reformera kontaktcenter för ökad serviceanda.
13. Uppdrag ges till samtliga verksamheter att ta fram tjänstegarantier för den tid som ärenden handläggs på i syfte att ärenden ska handläggas så snabbt som möjligt. Av reglementen och ägardirektiv ska även framgå ett uppdrag om regelförenkling och ökad serviceanda i syfte att förbättra klimatet för företag och medborgare.
14. En samlad lokalstyrgrupp och en samlad politisk styrgrupp att rapportera till inrättas.

Sammanfattning av Skövdepartiets budgetförslag.

Oförändrad skattesats. Resultatmålet uppnås. Andra prioriterade mål antas.
Detta politiska handlingsprogram antas, med en mängd uppdrag och inriktningar.

Kommunstyrelsens anslås för:

Start-up och open Arena, Science Park Skövde 3 000 tkr
Åtgärder mot mygg vid sjön Östen 196 tkr
Uppräkning av bidrag och transfereringar 2 950 tkr
Reduceras overhead 2026 med -17 000 tkr och därefter förhöjd effektivisering om 2%.
Sommarlovskort buss för elever i åk 1 och 2 införs 1 000 tkr

Barn – och utbildning anslås:

Ett tillskott till skolan som föreslogs i tjänstemännens underlag behålls 15 000 tkr
MME trappas ned -8 700 tkr
Höjd elevpeng grundskolor om 20 000 tkr därefter ytterligare 5 000 per kommande två år.
Centrala medel reduceras med 6 300 tkr därefter ytterligare 2 500 tkr per kommande två år.
En politisk prioritering till förskola görs om 15 000 tkr.

Vård och omsorgsnämnd anslås:

Tillskott till personalförstärkning 20 000 tkr
För ungdoms- och enhetsassistenter 6 000 tkr

Socialtjänsten anslås:

Ett tillskott om 30 000 tkr
För utökat anslag till skuldrådgivning 250 tkr

Kultur- och fritidsnämnd

Kulturaktiviteter för Barn och unga 500 tkr
Kulturaktiviteter för äldreomsorg o föreningar 500 tkr

Arbete med KF-mål
Öronmärkta medel tas bort - 4 000 tkr relativt tjänstemännens förslag.

Stora förstärkningar för Skövde-VA, möjliggör lägre avgifter och långsiktig tillväxt i Skövde:
-nyanslutningar bärs av exploatör,
-brandposter bekostas av skattekollektivet och -internräntan sänks.

Mark bredvid flygplatsen köps in. Flygplatsen fortsätter vara just flygplats.

Yttertätorter får en förhöjd öronmärkt investeringsram för att förverkliga planer. 10 000 tkr/år.
Renovering Tidanskolan
Renovering av Varola skola för inflyttning av förskolan.
Ny fri-idrottsanläggning byggs centralt.
Äldreboendeplatser på Skaraborgs Läns Sjukhem, budget förstärks, (kök och klimatkontroll)
Kulturhuset (tillgänglighet, Freja) och Rosa huset renoveras. Befintliga hyresgäster kvar.

Projektet kring inomhusmiljö i skolor, förskolor, äldreomsorg och kök fullföljs.
Utemiljön vid förskolor förbättras. Högstadieskola i Mariesjö byggs ej.
Högstadieskola byggs i Skultorp. F-6 Skola renoveras i Skultorp.

Skövdepartiet

Skövdepartiets budget 2026-2028

(tkr)

Kommunstyrelsen	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Ram föregående år	**596 122**	**618 522**	**641 756**	**668 997**	**666 914**
Pris- och personalkostnads-index	22 858	15 503	15 648		
Driftkompensation investering					
Investeringsrelaterade kostn.	5 303	7 383	10 166	9 097	6 727
Investeringsrelaterade kostnader förhöjd			350		
Budgetprioriteringar	-1 041	6 192	11 146	2 200	1 809
Verksamhetsövergångar	-1 739	-1 853	9 148	0	0
Reducerad overhead			-17 000		
Sommarlovskort Åk1-2 gymn.			1 000		
Brandpost (redovisning)			1 000		
Förhöjd effektivisering				-8753	-8645
Effektivisering	-2 981	-3 991	-4 218	-4 627	-4 693
Årets ram	**618 522**	**641 756**	**668 997**	**666 914**	**662 112**

Barn och utbildningsnämnd		Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Ram föregående år		**1 401 847**	**1 498 858**	**1 550 795**	**1 631 117**	**1 624 711**
Pris- och personalkostnads-index		72 718	47 360	50 514		
Demografiberäkning för-skola, grundskola, fritidshem	9 400	10 462			10 000	
Demografiberäkning gymna-sium		1 100				1 500
Driftkompensation investeringar						
Investeringsrelaterade kostna-der Förskola		2 689	1 144	0	0	0
Investeringsrelaterade kostna-der Grundskola inkl fritidshem	622	-40	0	12 740	20 321	
Minskning av ovanstående					-8 749	-17 332
Ökning av ovanstående					1 500	
Investeringsrelaterade kostna-der Gymnasium	0	0	0	1 714	6 515	
Budgetprioriteringar		25 000	8 000	15 000	0	0

Verksamhetsövergångar	-500	0	10 316	0	0
Nedtrappning av MME			-8700		
Höjd elevpeng grundskolor			20000	5000	5000
Reducering av centrala medel			-6300	-2500	-2500
Höjt anslag förskola			15 000	0	0
Effektivisering	-14 018	-14 989	-15 508	-16 111	-16 095
Årets ram	**1 498 858**	**1 550 795**	**1 631 117**	**1 624 711**	**1 632 120**

Vård och omsorgs-nämnd		**Budget 2024**	**Budget 2025**	**Budget 2026**	**Plan 2027**	**Plan 2028**
Ram föregående år		**1 138 336**	**1 205 140**	**1 254 501**	**1 330 525**	**1 350 452**
Pris- och personalkostnads-index		62 559	37 196	44 451		
Demografiberäkning		10 163	9 326	12 767	19 128	17 618
Driftkompensation investering.						
Investeringsrelaterade kostna-der Gruppboende	-204	11 740	5 051	11 465	19 712	
Investeringsrelaterade kostna-der Äldreomsorg	0	0	0	0	0	
Justering av ovanstående					1 000	1 000
Budgetprioriteringar		6 000	4 000	0	0	0
Verksamhetsövergångar		-330	-850	299	1 380	-350
Ungdoms-/ enhetsassistenter				6000		
Personalförstärkning				20000		
Effektivisering		-11 383	-12 051	-12 545	-13 045	-13 235
Årets ram		**1 205 140**	**1 254 501**	**1 330 525**	**1 350 452**	**1 375 197**

Socialnämnd	**Budget 2024**	**Budget 2025**	**Budget 2026**	**Plan 2027**	**Plan 2028**
Ram föregående år	**248 832**	261 232	276 603	317 010	314 443
Pris- och personalkostnads-index	10 948	6 983	10 299		
Demografiberäkning					
Driftkompensation investering.					
Investeringsrelaterade kostn.	0	0	0	0	0
Budgetprioriteringar	5 200	11 000	30 000	0	0
Verksamhetsövergångar	-1 259	0	2 624	400	0
Skuldrådgivning			250		
Effektivisering	-2 488	-2 612	-2 766	-2 968	-2 942
Årets ram	**261 232**	**276 603**	**317 010**	**314 443**	**311 501**

Kultur- och fritids-nämnd	**Budget 2024**	**Budget 2025**	**Budget 2026**	**Plan 2027**	**Plan 2028**
Ram föregående år	**196 317**	**211 974**	**223 263**	**224 556**	**225 564**

Pris- och personalkostnads-index	10 626	3 260	5 584		
Driftkompensation investering.					
Investeringsrelaterade kostn.	3 816	7 246	3 336	3 254	0
Justering ovanstående				500	3 000
Budgetprioriteringar	200	550	0	0	0
Verksamhetsövergångar	2 978	2 353	-5 394	0	0
Kulturaktiviteter för Barn o unga			500		
Kulturaktiviteter Äldreomsorg o föreningar			500		
Effektivisering	-1 963	-2 120	-2 233	-2 246	-2 256
Årets ram	**211 974**	**223 263**	**225 556**	**226 064**	**226 309**

Servicenämnd	**Budget 2024**	**Budget 2025**	**Budget 2026**	**Plan 2027**	**Plan 2028**
Ram föregående år	**12 160**	**10 176**	**17 243**	**16 122**	**8 980**
Pris- och personalkostnads-index					
Driftkompensation investering.					
Investeringsrelaterade kostn.	-1 984	6 067	-349	-7 142	72
Budgetprioriteringar	0	1 000	0	0	0
Verksamhetsövergångar	0	0	-772	0	0
Taxefinansierad verksamhet					
Årets ram	**10 176**	**17 243**	**16 122**	**8 980**	**9 052**

** korrigering sker främst via finansen*

Bygglovsnämnd	**Budget 2024**	**Budget 2025**	**Budget 2026**	**Plan 2027**	**Plan 2028**
Ram föregående år	**500**	**500**	**500**	**500**	**500**
Årets ram	**500**	**500**	**500**	**500**	**500**

	Budget 2024	**Budget 2025**	**Budget 2026**	**Plan 2027**	**Plan 2028**
Kommunfullmäktige	**4 805**	**4 901**	**5 048**	**5 200**	**5 356**
Revision	**1 838**	**1 875**	**1 931**	**1 989**	**2 049**
Valberedning					
Överförmyndare	**7 219**	**7 439**	**7 659**	**7 879**	**8 099**
Valnämnd	**1 300**	**0**	**3 000**	**0**	**0**
Arvodesnämnd	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Summa förvaltningar	**3 821 564**	**3 978 876**	**4 207 465**	**4 207 132**	**4 232 294**

Finansverksamhet	**-166 490**	**-207 760**	**-287 928**	**-112 659**	**63 444**

Öronmärkta medel för majoritetens KF-mål			**-4 000**	**-4 000**	**- 4 000**
Summa nettokostnad	**3 655 074**	**3 771 116**	**3 915 537**	**4 090 473**	**4 291 738**

Resultatbudget (mnkr)	**Budget 2024**	**Budget 2025**	**Budget 2026**	**Plan 2027**	**Plan 2028**
Verksamhetens nettokostnader	-3 655,1	-3 771,1	-3 915,5	-4 090,5	-4 291,7
Avskrivningar	-290,0	-305,0	-320,0	-335,0	-350,0
Verksamhetens nettokostnader	**-3 945,1**	**-4 076,1**	**-4 235,5**	**-4 425,5**	**-4 641,7**
Skatteintäkter enl. riksprognos SKR	3 330,9	3 456,0	3 637,7	3 802,2	3 966,0
Generella statsbidrag enl. riksprognos SKR	640,2	768,7	755,1	765,6	777,5
Verksamhetens resultat					
Finansiella intäkter	114,7	125,0	125,7	135,8	143,4
Finansiella intäkter - Värdeöverföring, utdelning	34,0	34,0	34,0	34,0	34,0
Avkastning 5% placeringar			45,0	45,0	45,0
Finansiella kostnader	-159,0	-162,1	-177,1	-200,5	-214,9
Resultat efter finansiella poster, ex avkastning fin placeringar	15,7	145,5	139,9	111,6	64,3
Resultat efter finansiella poster, inkl avkastning fin placeringar	**15,7**	**145,5**	**184,9**	**156,6**	**109,3**
Extraordinära kostnader					
Årets resultat, exkl avkastning	15,7	145,5	139,9	111,6	64,3
Årets resultat inkl avkastning på finansiella placeringar	**15,7**	**145,5**	**184,9**	**156,6**	**109,3**
Årets resultat i % av skatter o bidrag, exkl avkastning	*0,4%*	*3,4%*	*3,2%*	*2,4%*	*1,4%*
Årets resultat i % av skatter o bidrag, inkl avkastning	***0,4%***	***3,4%***	***4,2%***	***3,4%***	***2,3%***

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	Snitt
Utvärdering 6 års period, ex avkastning	5,1%	2,9%	3,4%	3,2%	2,4%	1,4%	3,1%
Utvärdering 6 års period, inkl avkastning	5,1%	2,9%	3,4%	4,2%	3,4%	2,3%	3,6%
Jämförelse tjänstemännens budgetunderlag	5,1%	2,9%	3,4%	4,2%	3,1%	1,6%	3,4%

Investering 2026 - 2028 (mnkr)		Total projekt budget[1]	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Inventarier					
	Kommunstyrelsen		3,00	3	3
	Barn- och utbildningsnämnd		18,5	27	12
	Vård- och omsorgsnämnd		3,3	10,3	3,3
	Socialnämnd		0,75	0,75	0,75
	Kultur- och fritidsnämnd		5,5	5,5	5,5
	Servicenämnd		14,1	14,8	13,9
Summa inventarier			45,15	61,35	38,45
	Förhöjd budget fastighetsförvärv väster om flygplatsen	**50**	50		
Fastighetsförvärv			**74**	**24**	**24**
Infrastrukturinvesteringar					
	Reinvestering gata	**löpande**	30	31	31
	Reinvestering vandringsleder, reservat och allé	**7,8**	0,5	0,5	
	Styrning för belysning och LED-belysning	**40**	10		
	IT investeringar	**löpande**	3	2	4,2
Tillväxt, exploatering					

Genomfart Mariesjö	**30**	25		
Trafikplats Komponentvägen	**24**	24		
Trafikplats Åtorpsvägen	**17**	16		
Varolavägen förstärkning	**9,5**	0,5	9	
VA-Investeringar, i exploateringsproj. Ännu ej i anspråk	**löpande**	69	49	52
Attraktivitet				
Lekplatser	**löpande**	3	3	3
Centrum och parkåtgärder	**löpande**	5	5	5
Centrumplanering				
Parkanpassningar				
Övrigt				
Yttertätort	**36**	2	2	
Förhöjd investeringsram yttertätor-ter	**Löpande**	10	10	10
Boulogner vattenförsörjning	**0,5**	0,5		
Hållbara trafikslag				
Kollektivtrafik				
Kollektivtrafikåtgärder	**medfinans[2]**	2,5	2	1,5
Cykel				
Cykelåtgärder cykelplan	**löpande**	5	5	5
Regional cykelled Karlsborg till Lid-köping	**5,5**	0,5	5	
Trafiksäkerhet och framkomlighet				
Trafikanordningar	**löpande**	2	2	2

	Karstorp cirkulationsplats och bro/tunnel	13	1	5	7
	Timboholms cirkulationsplats	10	10		
	Segerstorp cirkulationsplats	1	1		
Klimat & Beredskap					
	Handlingsplan miljö- och klimatan-passning	löpande	5	5	1
	Dagvattenhantering Solrosvägen	1	1		
Summa infrastruktur			**226,5**	**135,5**	**121,7**
Lokalinvesteringar					
Barn och utbildning					
	Frösve grundskola F-6 inkl. idrotts-hall	135	70		
	Grundskola F-6 inkl. sporthall Skul-torp	5			
	Grundskola F-6 upprustning & sporthall Skultorp.	120	2	60	58
	Grundskola 7-9 Skultorp	300	0	4	150
	Grundskola 7-9 inkl. anpassad skola Science city	312	122		
	Justering Grundskola Mariesjö (byggs ej)	-312	-122		
	Varola förskola, flytt till Varola skola	8	8		
	Tidanskolan	6	6		
	Omställning till undervisningslokaler Västerhöjd	18	3	15	
	Gymnasie- och introduktionsplatser	2			
Summa barn och utbildning			**89**	**79**	
Vård och omsorg					
	Gruppbostad 2028	Förhyrning			

	Utökning/nybyggnation 40 äldreboendeplatser	**145**	60	77	
	Utökning/nybyggnation 40 äldreboendeplatser (klimat, kök)	**30**		30	
	Barn och ungdomsboende LSS	**18**	8	10	
Summa vård och omsorg		**193**	**68**	**117**	
Medborgare och samhälle					
	Modernt och tillgängligt kulturhus. Frejasalen, toaletter, mm.	**28**	2	26	
	Friidrottsanläggning	**60**	2	58	
Övrigt					
	Reinvestering fastighet inkl.kök	**löpande**	125	75	75
	Fullfölj projekt inomhusmiljö. Akustik, belysning, temperatur, etc.	**30**	10	10	10
	Lokalanpassningar (Generell investering)	**löpande**	2	2	2
	Finansierade investeringar	**löpande**	2	2	2
	Tekniska fastighetsinvesteringar	**löpande**	40	40	36
	Pedagogisk utemiljö, skolgårdar	**löpande**	2	2	2
	Pedagogisk utemiljö, skolgårdar tillskott	**löpande**	2	2	2
	Västerhöjds kök, matsal och ersättningsytor	**130**	60		
	Rosa huset, renovering.	**10**	10		
	Förstudie - Brandstation	**3**	3		
	Utemiljöer - Särskilt boende	**8**	2	4	2
	Samlokalisering Käpplunda	**163**	82	18	
	Beredskap				
	Beredskap reservkraft	**10**	10		

Summa övrigt			**354**	**239**	**131**
Summa lokal- och anläggningsinveste-ringar			**511**	**435**	**131**
Summa Investeringar			**857**	**656**	**315**
Taxefinansierad verksamhet					
Skövde vatten & avlopp, VA Grundinvestering		**löpande**	138	98	104
VA, 50% exploatering investering bärs av skattekollektivet		**löpande**	-69	-49	-52
VA Nyanläggning serviser		**löpande**	3	3	3
Fibernät		**löpande**	11	7	7
Summa taxefinansierade investeringar			**83**	**59**	**62**

[1] *I den totala projektbudgeten ingår budget utanför budgetperioden*

[2] *Trafikverket är medfinansiär*

BILAGA TILL BUDGET FÖR 2026 – 2028

Skövdepartiet

Förutsättningar för Budget

Omvärld: **Digitalisering och elektrifiering.**

Det pågår en digitaliseringstrend som dels utsträcker täckning för digital kommunikation över allt större ytor med fiber, satellit, 5G och IoT nätverk, dels involverar artificiell intelligens.
Se även fördjupning på sidan 51 i denna bilaga.

Samtidigt sker en elektrifiering med allt billigare och bättre presterande energilagring.

Kombinationen av dessa två trender kan exemplifieras i vad avser fordon dels med självkörande el-personbilar på marken, dels med autonoma PAV i luften.

I vår region ökar därmed behovet av flygplatser och flygledning, en omvälvning sker bland de fordonstillverkare som producerar dessa person- och lastfordon i luften och på marken.

El-energibehovet ökar i och med elektrifiering av fordon och omställning av industrin, liksom mjukvaruinnehåll och integration med kommunikationsteknologier ökar.

Denna omställning kräver att möjligheter öppnas för kapital utifrån att investeras i elproduktion, energilagring liksom i kommunikationsinfrastruktur och produktionsanläggningar av framtidens mobilitet och kommunikationer.

Tillgången på el i elnätet är efter ett antal större etableringar begränsad fram till och med år 2030, vilket kan lindras något dessförinnan av gasturbiner. Det innebär att det är mycket gott om tid att köpa in, detaljplanelägga och iordningställa mark bredvid flygplatsen innan det kan bli tal om en eventuell större ytterligare energikrävande industrietablering. Det finns därför inget skäl att stänga Skövde flygplats utifrån markbehov.

Den lämpliga ytan bredvid är större. Flygplatsen kan och bör behålla sin funktion.

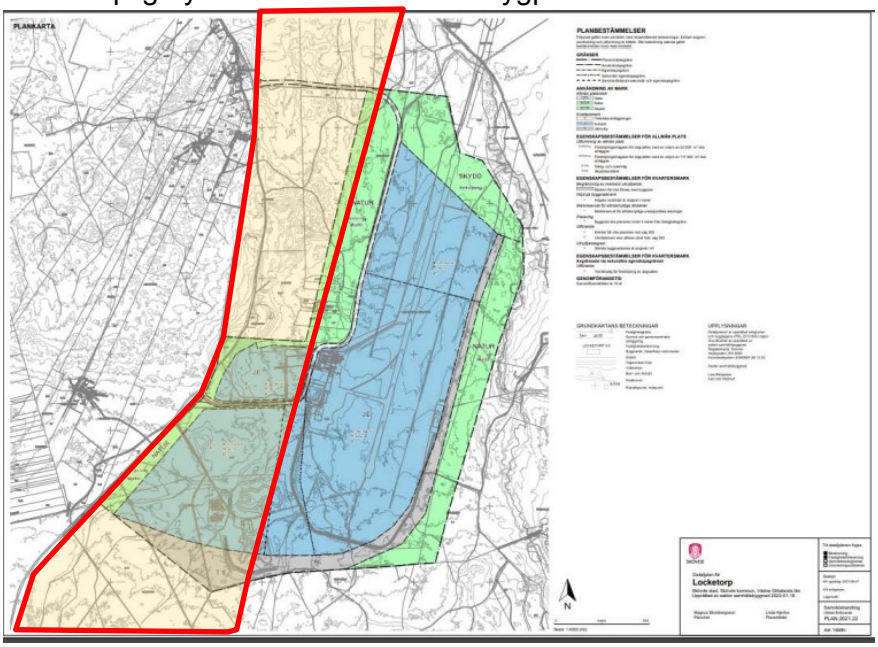

Omvärld: Ekonomi

BNP

Miljarder kronor, fasta priser respektive procentuell förändring, säsongsrensade kvartalsvärden

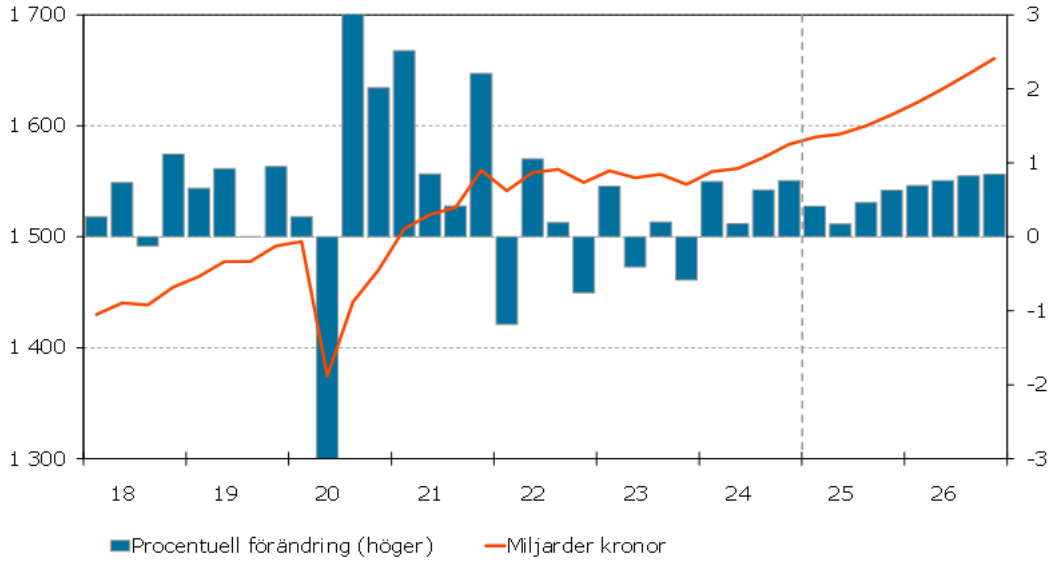

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Bruttonationalproduktens tillväxt har varit svag, men positiv. Konjunkturåterhämtning under 2024

BNP i valda länder

Index 2019 kvartal 4=100, fasta priser, säsongsrensade kvartalsvärden

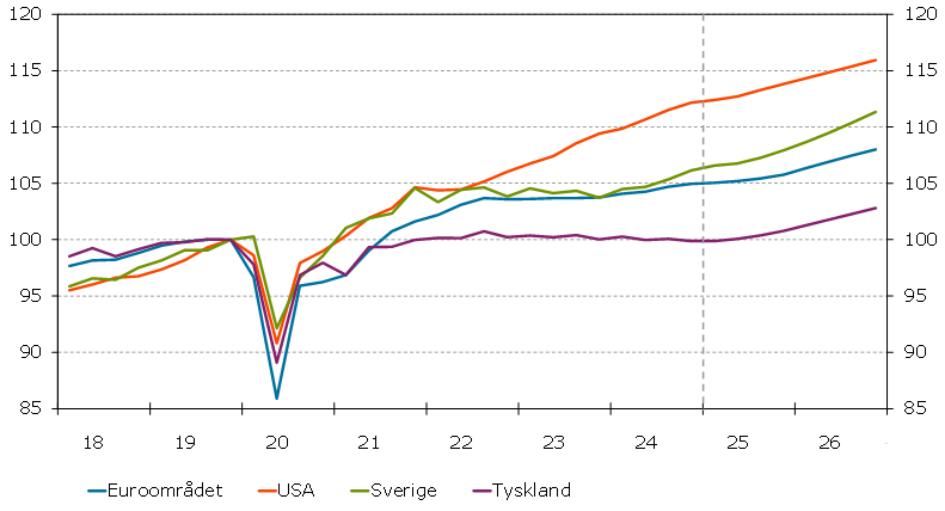

Källor: Nationella källor och Konjunkturinstitutet.

Sveriges BNP har utvecklats något bättre än Euroområdet.

Sektorerna i näringslivet

Anställningsplaner, nettotal

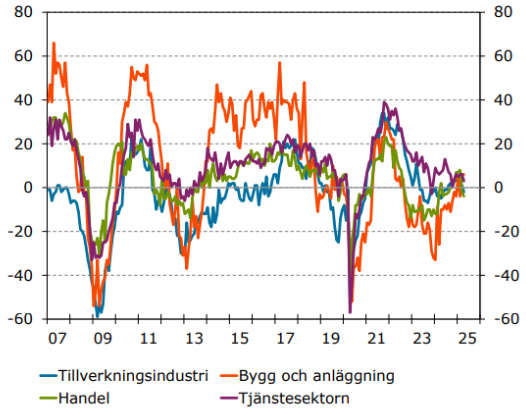

Källa: Konjunkturinstitutet.

Anställningsplaner är fortsatt dämpade som för ett år sedan men har återhämtat sig framför allt inom bygg och anläggning.

Arbetsmarknadssituation

Procent av befolkningen respektive arbetskraft 15–74 år, säsongsrensade kvartalsvärden

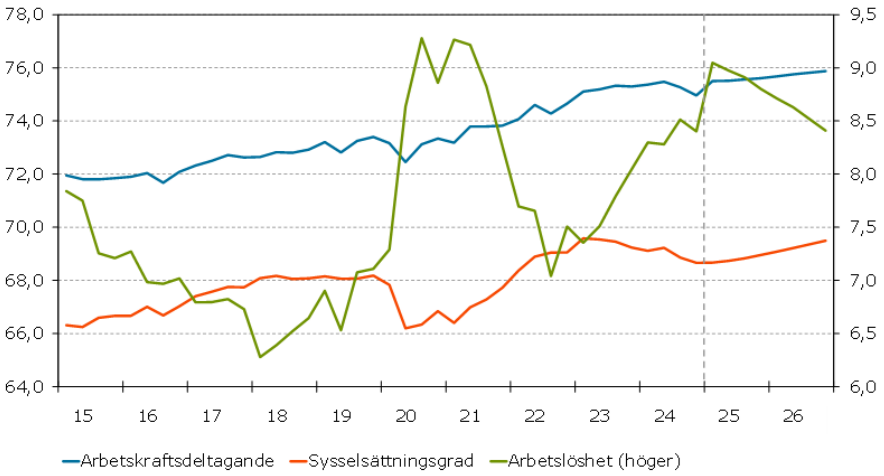

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Sysselsättningsgraden är fortsatt på en hög nivå. Andelen arbetssökande förväntas minska något när konjunkturen tar fart.

Husbyggande

Konfidensindikator, index medelvärde=100

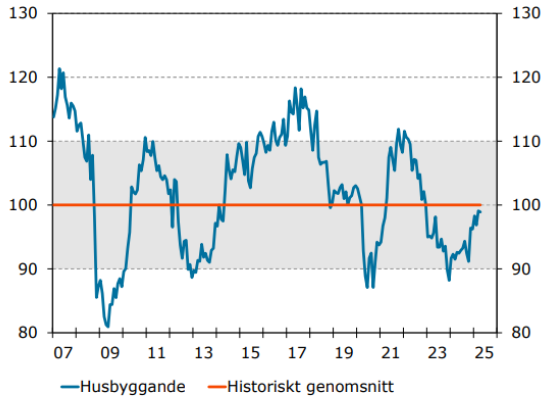

Källa: Konjunkturinstitutet.

Husbyggande

Byggandet, nettotal

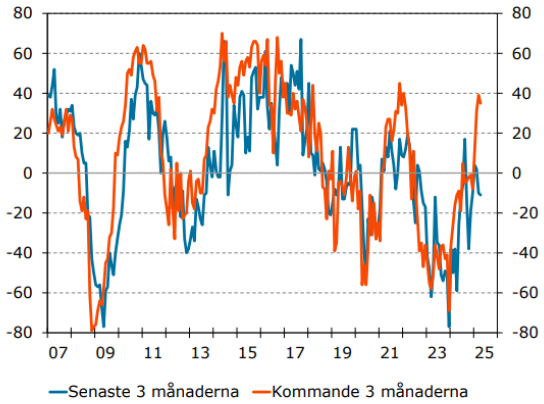

Källa: Konjunkturinstitutet.

Nu tar bostadsbyggandet fart igen i landet.
Vi ser en påtaglig ökning av byggbranschens förväntningar om framtiden från låg till normal nivå. Fasta bruttoinvesteringar i bostäder ökar återigen under 2025-2026, efter att ha minskat 2022-2023 och nått sin botten 2024.

Hushållets ekonomi, nettotal

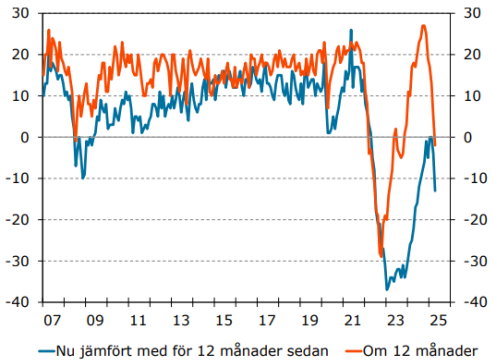

Hushåll

Förväntad inflation om tolv månader, exkl. extremvärde

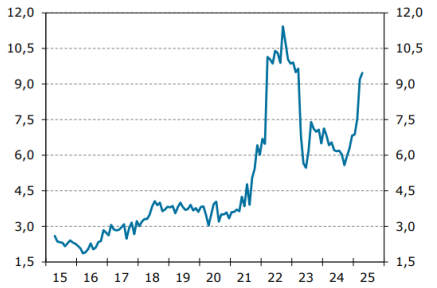

Hushållens framtidsförväntningar om ett år bröt en mycket positiv trend runt tiden för presidentvalet i USA och faller nu.

Notera en i historisk jämförelse mycket mörk syn på framtiden under perioden 2022-23 under en period med hög inflation och höga räntor.

Intressant nog har hushållen en osannolik och pessimistisk syn på inflationen om ett år: 9,5%. Att jämföra med näringslivets förväntningar om 2,7%.

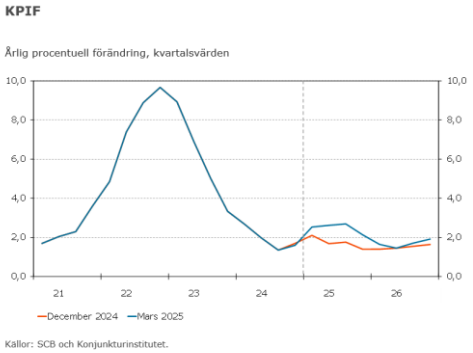

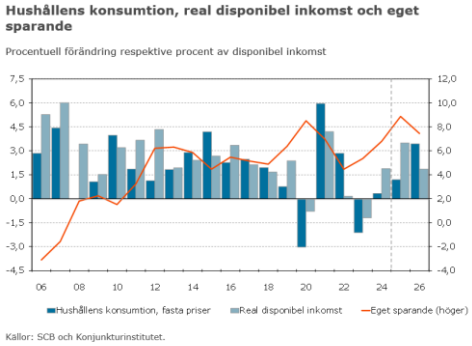

Professionella bedömare spår en lägre inflation. Bedömningen har ökat senaste kvartalet. Men är fortsatt nära riksbankens inflationsmål.

Hushållens utsikter ser betydligt ljusare ut än deras egen bedömning. Bland annat bedöms hushållens reala inkomst (köpkraft) att öka under 2025 och 2026.

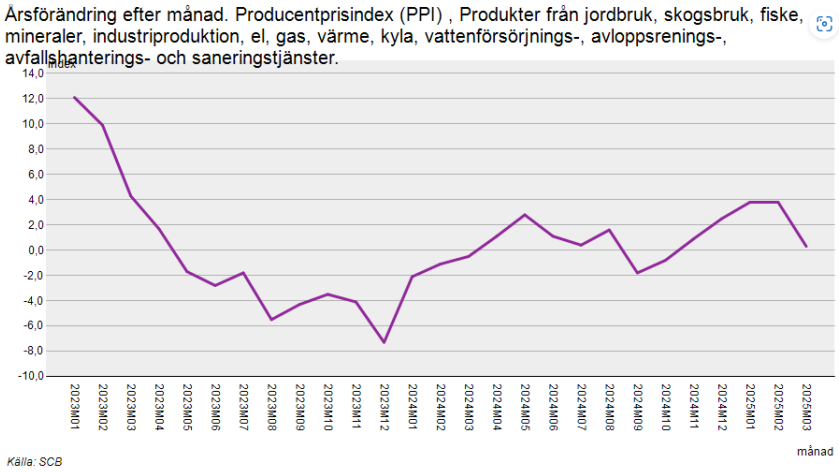

Som vi visat i tidigare budgetdokument släpar förändringen av inflationen efter producentprisindex med något halvår. Ett index som nu är noll i årsförändring (ovan) och Negativt i månadsförändring (nedan).

Årsförändringen ger indikation att KPI-F kan komma att hålla sig mellan 2 och 3 procent om ett år.

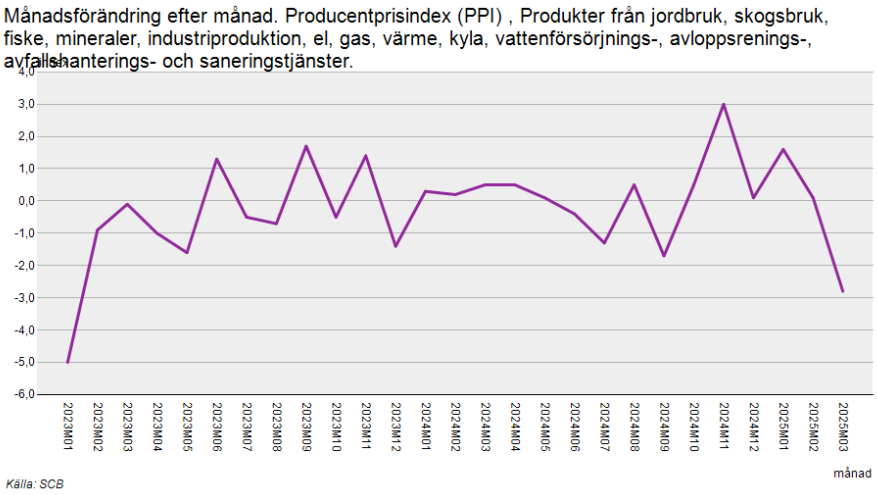

Producentprisindex, en ledande indikator för inflationen avtar nu i en så pass hög takt att det inte setts sedan början på 2023, innan inflationen störtdök. Låga oljepriser kan antas påverka detta, håller detta i sig kan inflationen gå ned en bra bit under 2 procent om ett år och utlösa räntesänkningar. Det är en anmärkningsvärd förändring på kort tid från nov 2024 till mars 2025. I det fall kinesiska varor motas bort från amerikansk marknad med importtullar och styrs mot europa istället kan priser pressas ytterligare.

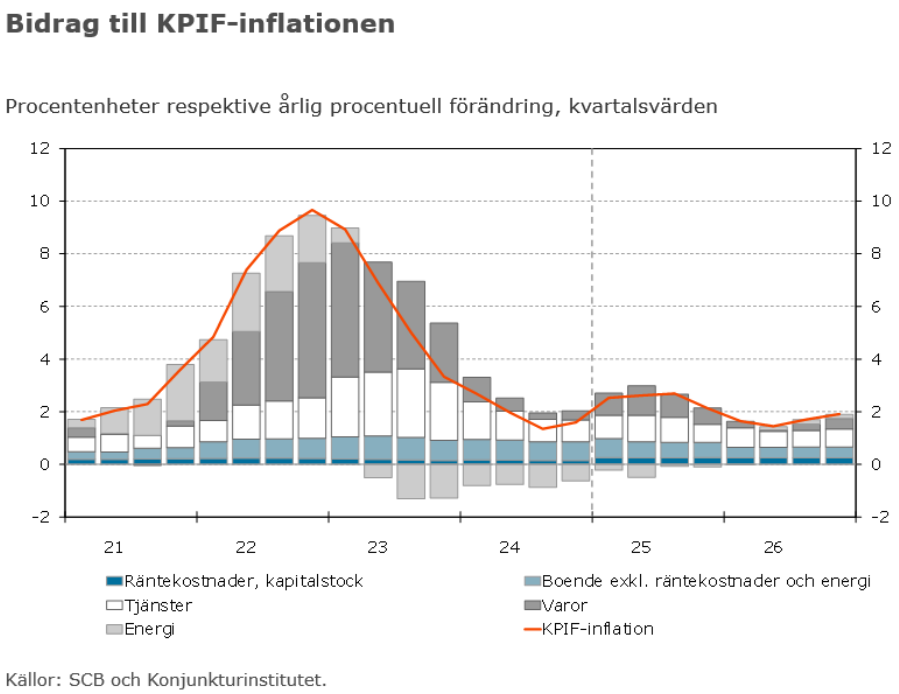

Varors bidrag till något högre KPI-F under 2025 kan skönjas i denna graf. Liksom att det förväntas avta till 2026. Även valutaförändringar kan förväntas påverka.

Export av tjänster

Miljarder kronor, fasta priser, säsongsrensade kvartalsvärden

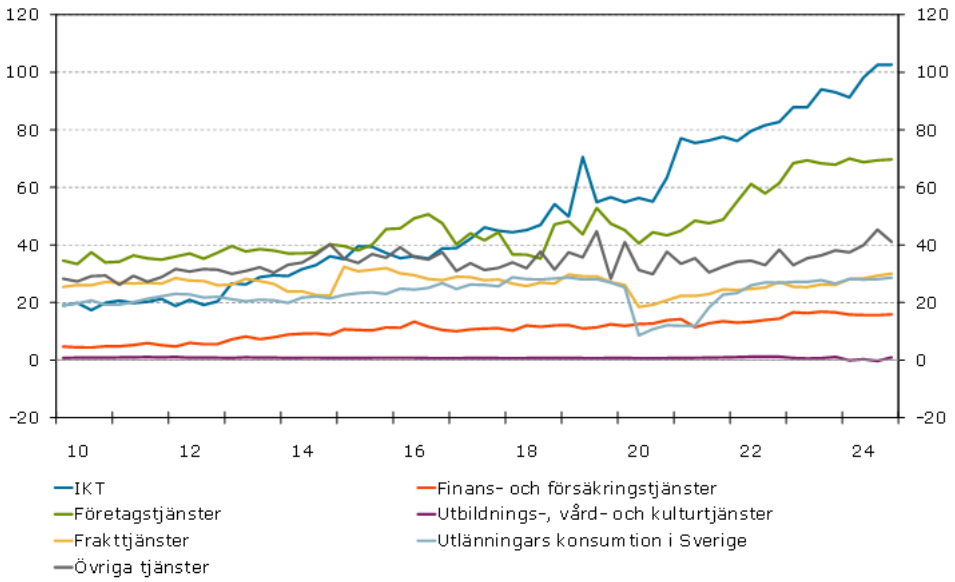

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Sveriges export av tjänster inom informations- och kommunikationsteknologi ökar kraftigt. Med positiv följdverkan på utsikterna för Skövdes företagspark inom området.

Dataspelsindustrin har genomgått konsolidering, men digitala tjänster som sådana utvecklas positivt.

Elpriser förväntas fortsatt vara volatila om än inte lika höga och volatila som under 2022.

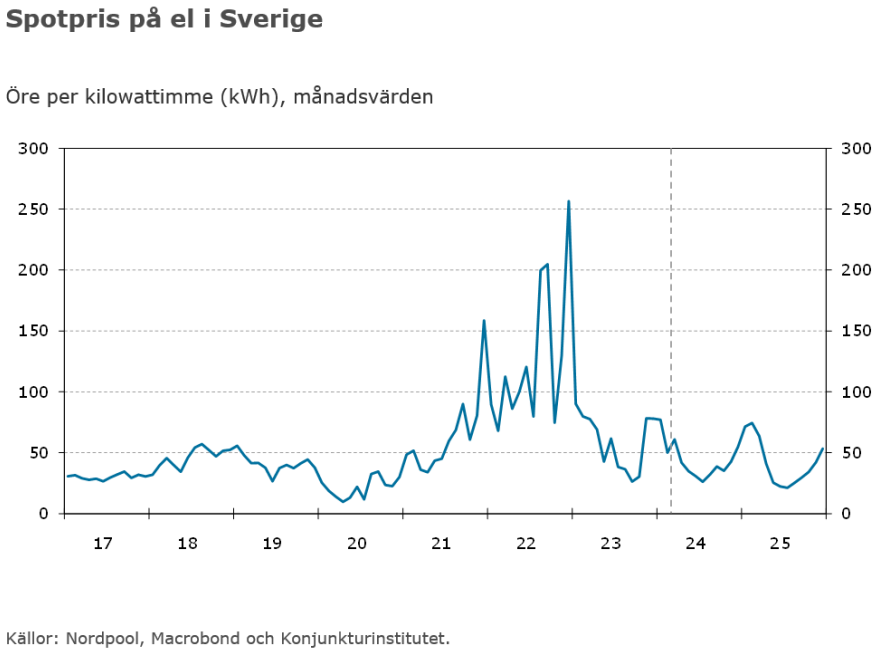

En ett år gammal bild över elpriset. Visar toppen 2022.

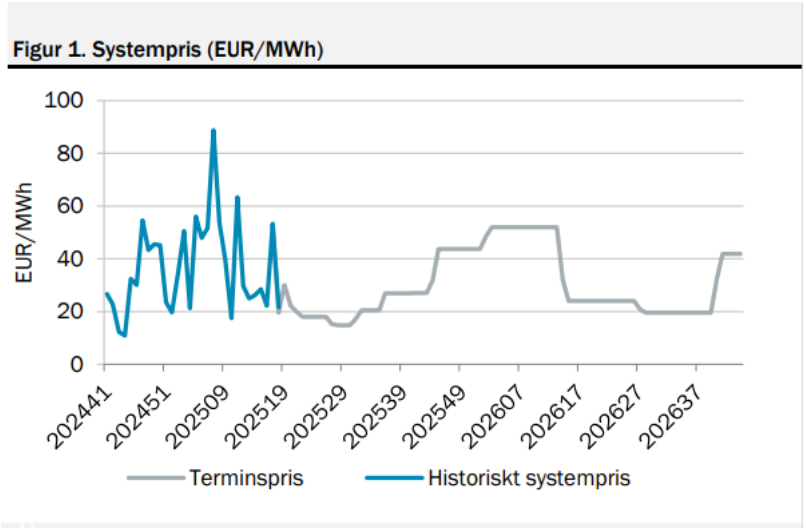

En ny bild (från enrgimarknadsinspektionen, visar läget på elmarknaden v18 2025.
Bilden visar årstidsvariationer i spotpriser.

Innan elpriserna började svänga vilt fanns en klok strategi för elhandel på plats i kommunen.
På snarlikt vis behöver strategier utvecklas för att hantera svängningar i räntor.

Löneläget är uppdrivet av hög efterfrågan på arbetskraft och demografi.

Risk finns för att löner driver inflationen framåt om utvecklingen inte mildras.

Löneutrymmet består av summan av samhällets produktivitetsökningar och inflationsmålet.

Överstiger löneökningarna den summan skapas ytterligare inflation och löneökningarnas köpkraft äts då helt enkelt upp av prisökningar. Dessa samband är arbetsmarknadens parter eniga kring och därmed finns samsyn kring viss återhållsamhet med löneökningar på arbetsmarknaden. Likväl är ökningen påtaglig för närvarande.

Löneökningstakt i hela ekonomin

Årlig procentuell förändring, kvartalsvärden

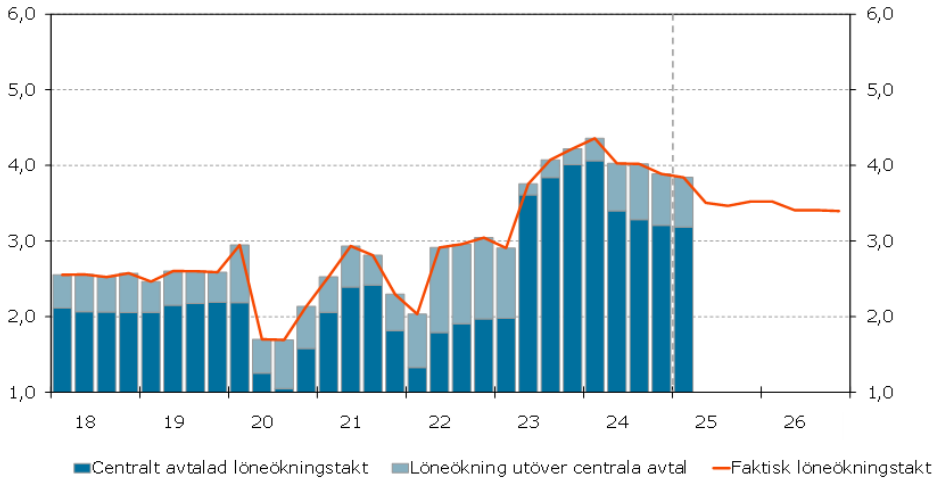

Källor: Medlingsinstitutet och Konjunkturinstitutet.

Den nominella löneökningen mostvaras inte av en reell löneökning bortom detta löneutrymme.

Situationen kräver gemensamt ansvarstagande för att inte springa iväg i okontrollerad inflationsökning och vill vi åter till det lägre inflationsläget före 2022 så behöver även löneökningstakten ned til de nivåer som rådde då, dvs ca 2-2,5%. Arbetsmarknadens parter har samtliga denna insikt och ett gemensamt ansvarstagande finns.

Ökar, som exempel, produktiviteten med en procent under 2024 finns utrymme att höja lönen med tre, annars blir inflationen högre än två procent. Glädjande nog ökar produktiviteten åter under 2024.

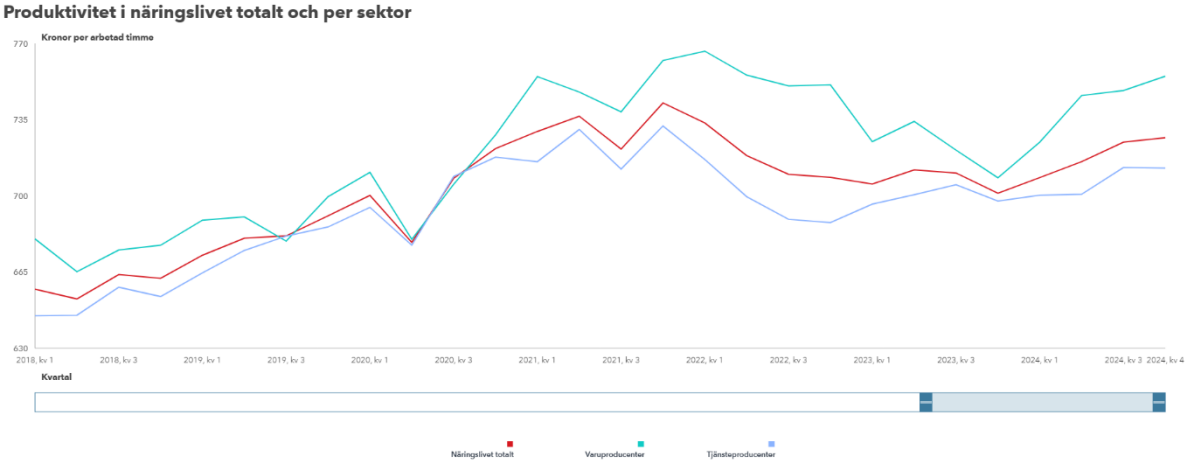

Källa: SCB via Macrobond

Serierna visar säsongrensad arbetsproduktivitet i olika branscher inom näringslivet och är beräknade som kvoter mellan förädlingsvärde och arbetade timmar som säsongrensats separat. 2021 års priser.

Omvärld: Geopolitisk oro. Kriser och krig.

Säkerhetsläget påverkar även Sverige och har lett till NATO-medlemskap, något som påverkar Skövde som garnisonsort och Skövde kommuns roll relativt försvarsmakten med exempelvis frågor runt beredskap, logistik och värdlandsstöd.

Vad NATO medlemskapet innebär mer konkret har vi bland annat beskrivit i remissvar på Översiktsplanen, samt ovan i vårt politiska program.

Världen befinner sig i ett läge av ökande polarisering, tilltagande proxykrig och handelskrig mellan stora makter. Denna typ av sanktioner och krig via ombud är genom historien inte ett alternativ till öppen konflikt utan oftare ett förstadium till öppen konflikt. Läget har likheter med läget 1938 då delar av Europa var i krig och andra delar förberedde sig för det.

Risken för krig och konflikt på större skala än vad vi nu ser i Ukraina är således påtaglig under planperioden. En sådan utökad konflikt kan bli internt i en implosion av det imperium av erövrade nationer som Ryssland utgör, eller så kan konflikten expandera ut i fler länder i världen. Så som vi ser mellan Indien och Pakistan.

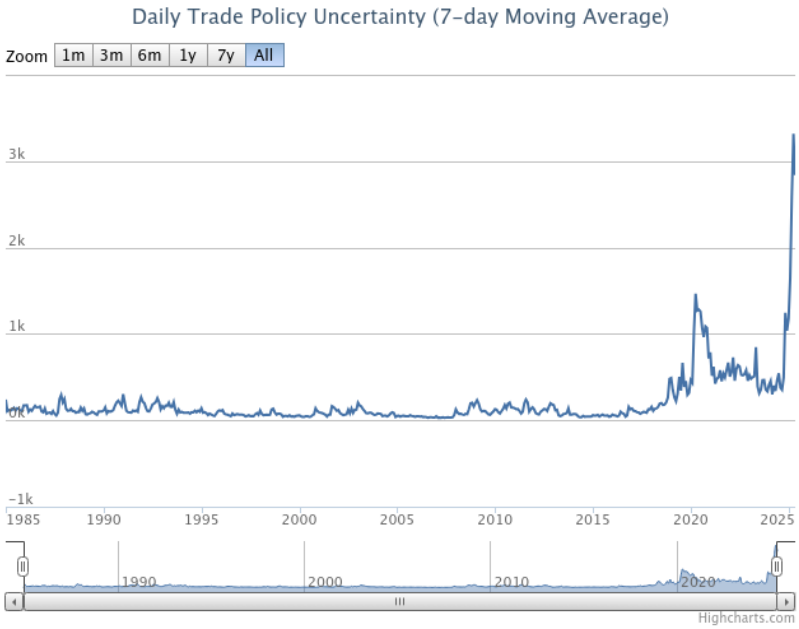

Osäkerheter i världshandeln ökar genom den amerikanska administrationens signaler kring importtullar, vilka man tycks vilja omförhandla samtidigt via media, inte ett land i taget via diplomatiska kanaler.

Spänningar mellan flera regionala makter har ökat. Indien och Pakistan utbyter stridshandlingar. Spänningarna mellan Kina och andra länder runt sydkinesiska havet ökar. Kina sätter press på Taiwan där halvledare tillverkas.

Omvärld: Valuta.

Riksbanken tror inte att valutan fortsätter försvagas på längre sikt. Vi spådde, som för ett år sedan, att en viss återgång till starkare valuta var möjlig under kort del av planperioden efter en omsvängd ränteregim till sänkningar här och i omvärlden, men det finns fler spänningar i världspolitiken såsom Kina-USA. Samtidigt är den långa trenden över senaste decenniet tydligt den motsatta av en efterhand allt svagare krona relativt euro. Snarlikt ser det ut för kronan relativt dollar.

Denna långa trend av sjunkande valutakurs relativt stora valutor gör det efterhand allt mer attraktivt att etablera exportindustri i vår region liksom att turista här med positiv påverkan på besöksnäring och tillverkande industrier.

Vi konstaterade detta ovan nämnda om valutans långsiktigt sjunkande trend under tidigare års budgetar. Vi gör fortsatt samma bedömning och vi delar således inte Riksbankens bedömning för ett par år sedan om stärkt valuta i år heller, utan anser att det är troligare att den långa trenden av valutaförsvagning håller i sig om än enskilda år kan avvika.

Diagrammet visar vad en euro kostar över tid och vi har illustrerat den långa trenden av valutaförsvagning. En euro blir allt dyrare över tid om än den svenska valutan stärkts sedan förra året. Utvecklingen är snarlik för US-dollar.

Slutsatsen av detta är att exportindustri och turism fortsätter vara framtidsbranscher och att det är viktigt att hantera valutarisker klokt i kommunens ekonomi.

Försvarsindustri emotser orderingångar vilket hjälpt valutan senaste året. Emellertid är försvarsindustrin så pass liten del av svensk ekonomi att vi inte ser att det är nog för att helt bryta trenden av kronförsvagning på lång sikt.

Omvärld: Konjunkturens faser och Riksbankens ränta.

Definitionen av en lågkonjunktur är när faktisk BNP är lägre än potentiell BNP så som diagrammet nedan från vår förr-förra budget, juni år 2023, visar med faserna C och D.

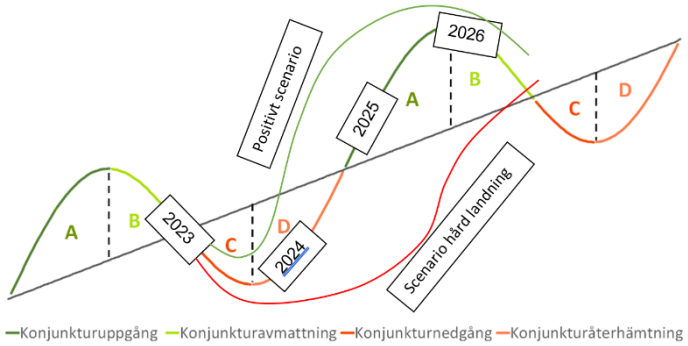

Vi skrev då att den svenska ekonomin 2023 gick in i en lågkonjunktur och konjunkturnedgång, samt att År 2024 förväntas passera botten i en lågkonjunktur och gå över i konjunkturåterhämtning.

Konjunkturläge efter indikator och månad

Konjunkturläge efter indikator och månad.

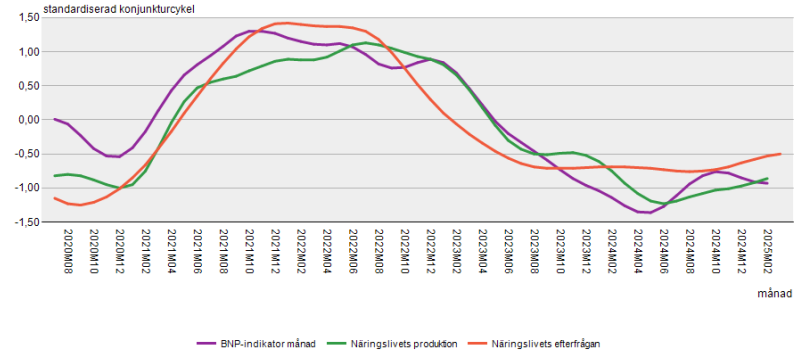

Källa: SCB

Jämför vi så de scenario vi tecknade för ett år sedan med aktuell data från SCB (se graf bredvid) kan vi konstatera att konjunkturen tycks följa en tämligen normal cykel, men att återhämtningen går något lite trögare än förväntat.

Det vill säga varken en något långsammare återhämtning, så här långt.

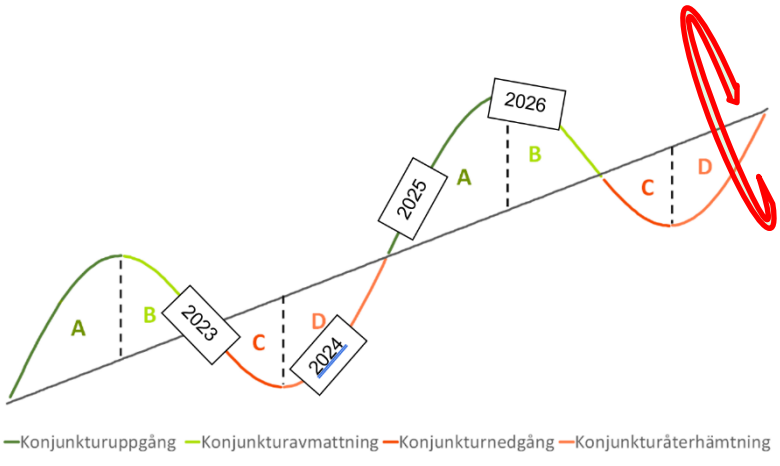

Slutsatsen av detta blir att 2026 sannolikt kommer uppvisa en starkare konjunktur och resterande del av 2025 och att detta ser ut att följa ett tämligen normalt mönster, så här långt.

Vårt scenario från de två tidigare årens budgetar om konjunkturåterhämtning som övergår till expansion under 2025 ter sig fortsatt troligt. Det är framför allt hushållens framtidstro som avviker och bromsar uppgången.

Ett ytterligare sätt att visualisera konjunkturläget är med en konjunkturklocka som visar konjunkturcykelns fyra faser som kvadranter i stället för som en sinusvåg. En sådan modell blir relevant när konjunkturen tycks följa ett tämligen normalt mönster, som nu.

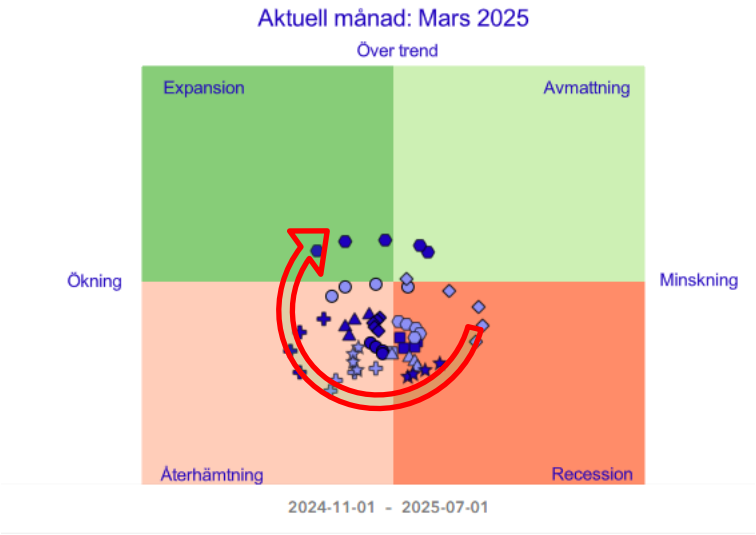

Konceptet är annars samma som i föregående bild.

Vi kan se hur fler indikatorer gått från Recession till återhämtning, jämfört med bilden för ett år sedan.

Sysselsättningsgraden i landet har fallit i två år men från en mycket hög nivå sedan den nådde en högsta nivå för två år sedan och vänder nu

Slutsatsen vi kan dra av detta är att om inte oförutsedda händelser sker så tycks 2025 kunna se återhämtning övergå i expansion och 2026 se expansion övergå i avmattning. Denna bedömning skiljer sig inte i stort från den vi gjorde för ett år sedan, men det går något trögare och hur 2026 och tiden bortom kommer se ut är fortsatt förknippat med stora osäkerheter.

Omvärld: Priser containerfrakt.

Förra året skrev vi som kommentar till bilden bredvid att:

”Ett orosmoment för prisutvecklingen / inflationen framåt är stigande fraktkostnader för oceangående containertrafik.

Dessa fraktfartyg utgjorde flaskhals i samband med och en god tid efter pandemin.

Nu ökar åter priser till följd av bland annat attacker i Röda havet mot de fartyg som passerar Suez. Senast ledde detta till ökade producentpriser och slutligen till ökade konsumentpriser (inflation).

Emellertid är en stor del fartygstonnage på väg att sjösättas som beställdes när det var en brist senast och situationen kan komma att stabiliseras.

Handelskrig påverkar priser.”

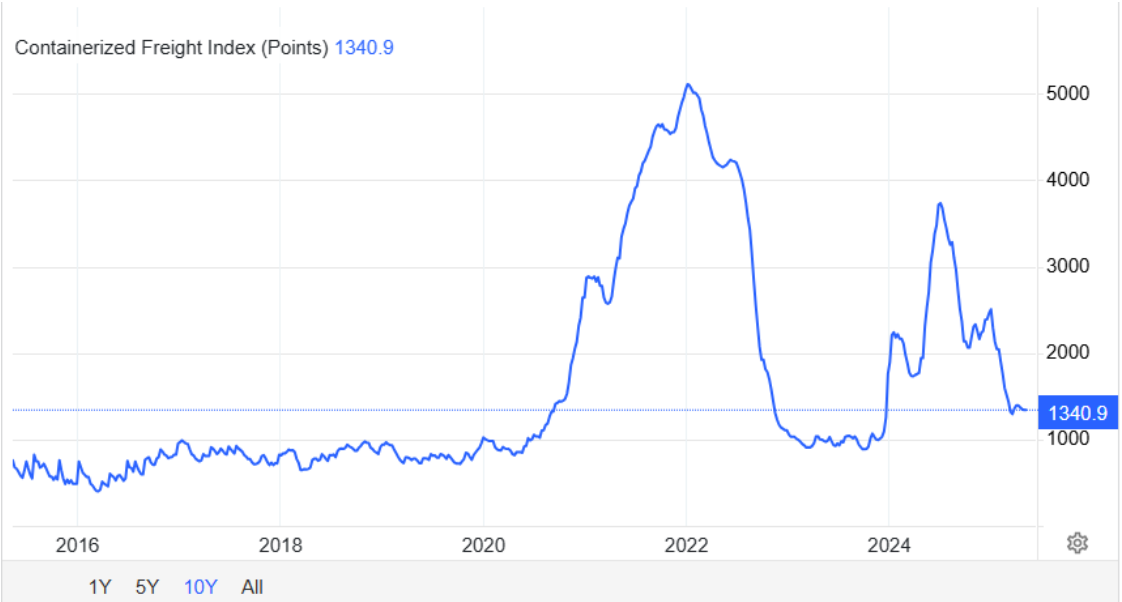

Glädjande nog har prisutvecklingen lugnat sig (se aktuellt diagram ovan). Vilket även hjälper att få ned inflationen.

Storskaligt handelskrig mellan USA och Kina kan förändra den saken.

Omvärld: Hushållens ränte- och skuldkvot, samt livsmedelspriser.

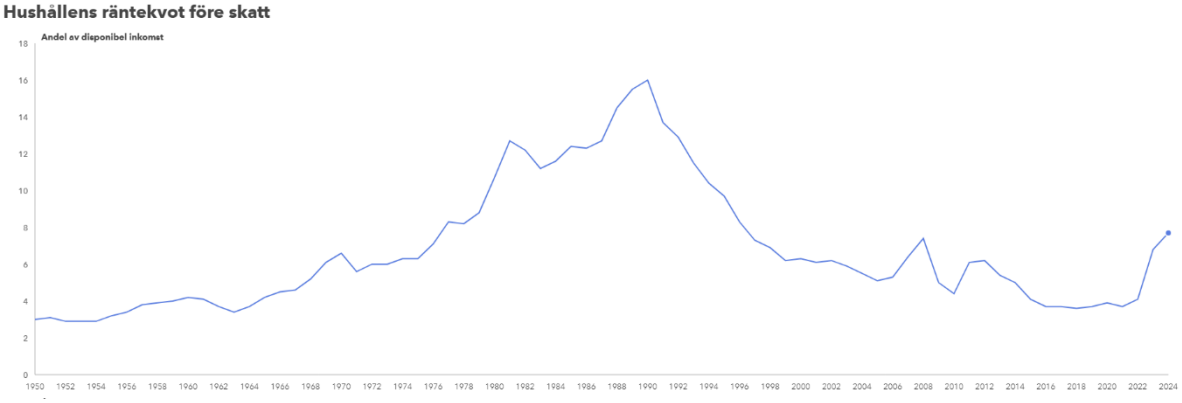

En av de faktorer som skulle kunna göra en lågkonjunktur lägre och längre är om hushållens kostnader för lån inte avtar utan leder till stagnation på fastighetsmarknaden.

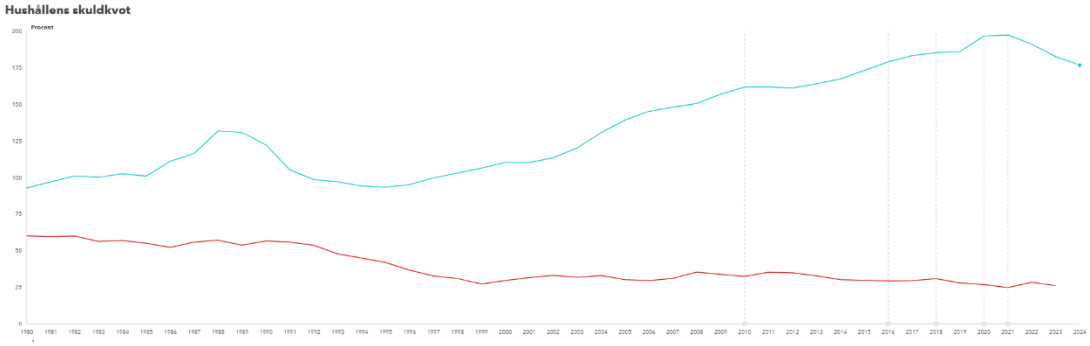

Som synes avtar hushållens skuldkvot alltsedan det förhöjda amorteringskravet infördes. Räntekvotens ökningstakt avtar och kan förväntas falla ned något under planperioden.

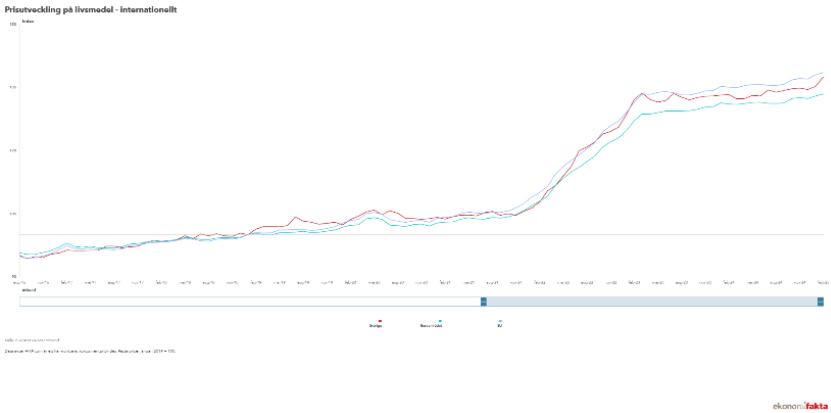

Livsmedelspriser har ökat feb-22 till feb-23 i samband med att Ukrainas spannmålsslätter blev slagfält.

Omvärld: SKR Cirkulär nyckeltal för svensk ekonomi.

Sveriges Kommuner och Regioner

Aktuell Ekonomi 25:16
2025-02-25

4 (20)

Tabell 1. Nyckeltal för svensk ekonomi

Procentuell förändring om inget annat anges

Nyckeltal	2023	2024	2025	2026	2027	2028
BNP, kalenderkorrigerad	0,0	0,6	2,7	2,7	1,9	1,7
Arbetade timmar, kalenderkorrigerad	1,4	-0,3	0,6	1,3	0,9	0,6
Arbetslöshet, andel av arbetskraften	7,7	8,4	8,3	7,9	7,7	7,7
Befolkning, 15–74 år	0,5	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3
Lönesumma, Nationalräkenskaperna	5,3	3,6	4,5	5,1	4,7	4,4
Timlön, Nationalräkenskaperna	3,8	3,8	3,6	3,5	3,5	3,5
Timlön, Konjunkturlönestatistiken	3,8	4,0	3,5	3,5	3,5	3,5
Inflation, KPIF	6,0	1,9	2,2	1,9	2,0	2,0
Inflation, KPI	8,5	2,8	0,4	1,8	2,1	2,3
Inflation, KPI, juni	9,3	2,6	0,2	1,9	2,1	2,3
Prisbasbeloppet, tusental kronor	52,5	57,3	58,8	58,9	60,1	61,3
Inkomstbasbeloppet, tusental kronor	74,3	76,2	80,6	83,6	86,8	89,8
Styrränta, värde vid årets slut, procent	4,00	2,75	2,00	2,00	2,15	2,30

Källor: Macrobond, Medlingsinstitutet, Riksbanken, Skatteverket, SCB och SKR.

Ett lägre inflationstryck banar väg för att löneökningstakten kommande år avtar något jämfört med de senaste åren, men med stigande reallöner.

Sammantaget ger återhämtningen i ekonomin att skatteunderlaget ökar från en dämpad takt på 3,5 procent 2024 till 4,4 respektive 4,5 procent i år och nästa år. Skatteunderlaget beräknas öka med 4,4 procent i genomsnitt per år under perioden 2025–2028, vilket är ungefär i linje med den genomsnittliga ökningen under senaste tioårsperioden.

Studerar vi så SKRs prognoser (se bild ovan) så tror även de att en svensk konjunkturuppgång väntar under 2025.

För ett år sedan prognostiserade SKR en flack snitträntа 2025-2027 om ca 2,25 procent. Nu är prognosen 2,0-2,15 under perioden. Fortsatt flack och låg.

Håller detta kan konjunktur och byggnation förväntas ta fart.

Omvärld: SKR Cirkulär omsorgsprisindex.

Cirkulär - Definitivt omsorgsprisindex (OPI) för 2025

Enligt tidigare beslut i SKR:s styrelse ska förbundets kansli fortlöpande ta fram och publicera ett omsorgsprisindex (OPI). I tabellen nedan redovisas OPI t.o.m. 2025. Publiceringen ska normalt ske i december. Eftersom inget avtal mellan SKR och Kommunal för löner 2025 slutits förrän nu, publiceras definitivt OPI 2025 först idag.

Tabell 1. Omsorgsprisindex (OPI)

Procentuell förändring

	2021	2022	2023	2024	2025
Årskostnad för löneavtal	1,68	1,85	3,51	3,49	3,38
Löneökning utöver avtal	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10
Lagstadgade arbetsgivaravgifter	–0,18	–0,06	0,18	0,06	0,00
Semesterlöneskuld	0,10	0,11	0,21	0,21	0,20
Summa lönekostnadsförändring	**1,70**	**2,00**	**4,00**	**3,86**	**3,68**
KPI	**0,74**	**1,62**	**6,97**	**9,71**	**3,48**
Omsorgsprisindex*	**1,5%**	**1,9%**	**4,6%**	**5,0%**	**3,6%**

* 80% lönekostnadsförändring och 20% KPI.

En förhöjd löneökningstakt tillsammans med förhöjd inflation gör att kostnadsökningen för omsorg varit förhöjd. Kostnadsutvecklingen framåt är i hög grad kopplad till ansvarstagande kring lönebildning på hela marknaden då en förhöjd löneökningstakt även driver upp inflationen. Förväntningarna är dock att arbetsmarknadens parter fortsatt tar sådant ansvar.

Tabellen ovan baseras på avtal om löner för 2025 som slutits mellan SKR och kommunal under våren.

Omvärld: Hushållens räntebindning. Bolåneränta.

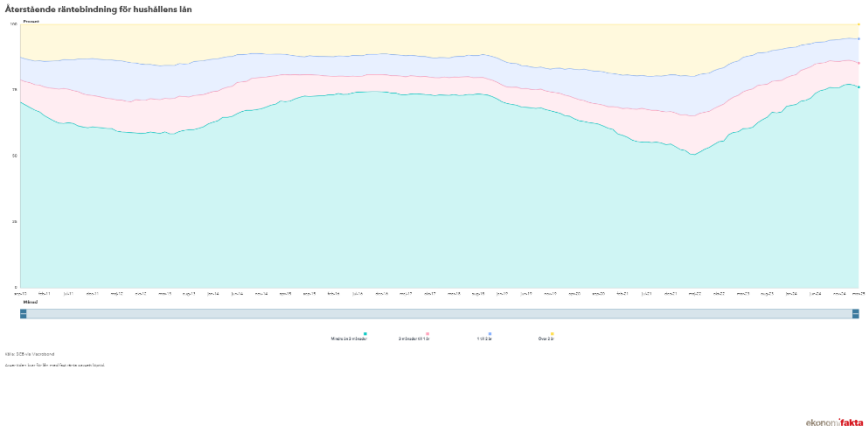

En mycket stor andel (82,5% i Mars 2024) av hushållens lån har rörlig ränta eller kortare bindningstid än 1 år.

Denna andel ökade förra året eftersom förväntan var att räntor ska falla mer.

Nivån har nu toppat.

Med en hög andel rörliga lån kommer konsumtionsutrymmet öka relativt snabbt vid fortsatt låg/sänkt ränta.

Den förenklade prognosen nedan visar hur en förväntad bolåneränta beror av prognosen för Riksbankens ränta.

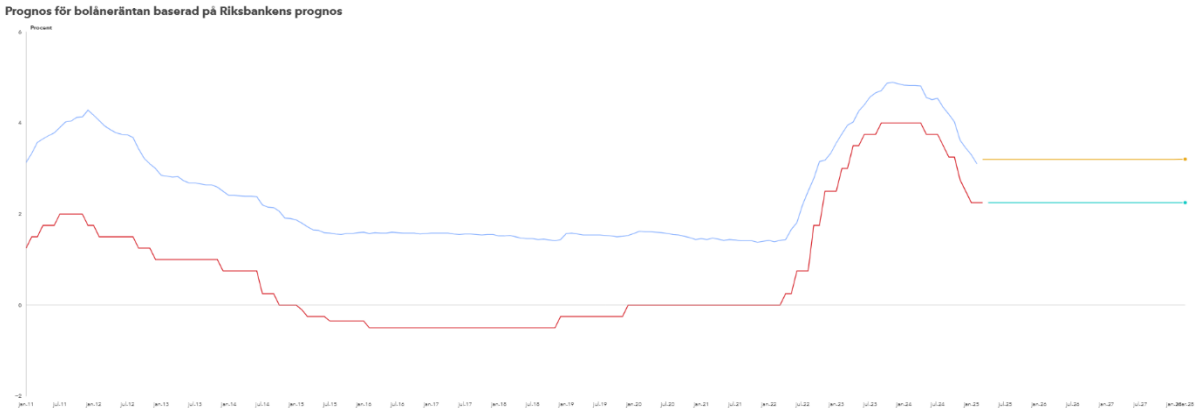

Den undre grafen är Riksbankens ränta, blå är Konjunkturinstitutets, KIs, prognos för Riksbankens ränta och orange visar prognosen för hushållens bolån.

Prognosen visade för ett år sedan ett fall på bolån från 4,8 i juni 2024 till 3,1 i juni 2025. Nu är prognosen 3,2.

Sänkningen av bolåneräntan innebär en lindring för högt skuldsatta hushåll i framför allt storstadsregioner och har minskat risken för en kris driven av fallande bostadspriser.

Ytterligare resonemang om räntans utveckling bortom juni 2025 förs längre ned i bilagan. Se sid B 24 – B 25. I korthet finner varken vi eller marknaden det troligast att Riksbankens ränta planar ut på så hög nivå (2,3%) som prognosen ovan visar, utan att det är mer sannolikt att den fortsätter sänkas, med lägre bolåneräntor som följd denna bedömning är exakt densamma vi gjorde för ett år sedan.

SKRs prognos, se cirkulär ovan, bygger dock på Riksbankens antaganden och SKR kan därför sägas ha säkerhetsmarginal i sina antaganden.

Här finner vi det mer sannolikt att verkligheten överraskar positivt än negativt men väljer likväl att likt SKR budgetera med viss säkerhetsmarginal.

I de lånestrategier kommunen har är det emellertid klokt att vara öppen för ett scenario där räntan faller ytterligare. Liksom vad det kan göra med bostäder och byggnation.

Omvärld: Bostadsmarknad. Befolkningstillväxt. Strategier. Tomtkö.

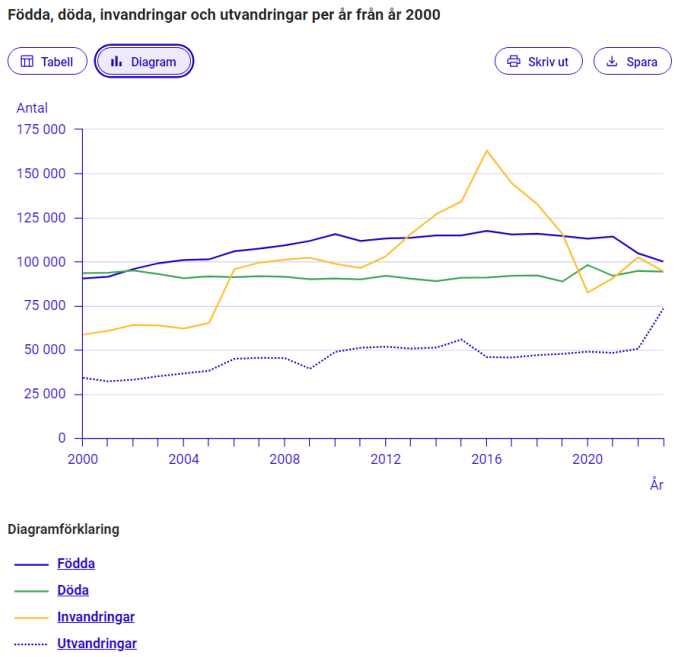

Därutöver kan tilläggas att bostadsmarknad beror av tillgång och efterfrågan, inte endast räntor.

Vi tror att framtidens bostadsmarknad drivs mer av efterfrågan på bättre boenden än på fler boenden.

Vi drar denna slutsats utifrån trender i demografin och förändrade beteenden efter pandemin.

Utvandring ökar, invandring minskar och födslotal minskar i Sverige.

Samtliga dessa tre trender påverkar befolkningens tillväxt negativt och således påverkar det den totala efterfrågan på bostäder.

Men underliggande tillväxt och fallande räntor kommer sannolikt tända efterfrågan på bättre bostäder i landet. Här bör Skövde i högre grad fokusera på dessa trender och bygga för organisk befolkningstillväxt och boenden med hög kvalitet / attraktion.

Inte, som hittills, endast fokusera på volymtillväxt och extern tillväxt genom stora bostadskomplex / tät urbanisering med låg livskvalitet och nationellt överutbud.

Sammanfattning

Ordinarie bostadsmarknad

Skövde kommun är en kommun som växer. Framför allt genom utrikes inflyttningar, men även genom inrikes inflyttningar och ett positivt födelseöverskott. Kommunen har dock, under de senaste åren, haft ett negativt flyttnetto bland målgrupper som barnfamiljer och mitt i livet. Viktigt för kommunen är att ta tillvara på möjligheterna; att kunna erbjuda goda bostadsförutsättningar för t.ex. barnfamiljer för att uppnå kommunens befolkningsmål om att bli 75 000 invånare fram till år 2040. Men, lika viktigt blir det att möjliggöra för invånare att bo kvar i kommunen när deras bostadsbehov förändras.

Framtida etableringar i regionen innebär stora möjligheter för befolkningstillväxt i kommunen. Konsekvenserna som följer blir ökat framtida bostadsbehov, infrastruktur, samhällsservice etc.

Kommande målgrupper för bostäder
Kommunen har under den senaste tioårsperioden haft ett tillskott av bostäder om ca 270 enheter per år. Ca 60% av det som tillkommit har varit flerbostadshus med hyresrätt.

Generellt sett är de stora kommande målgrupperna med bostadsbehov i Skövde kommun barnfamiljer och befintliga äldre invånare.

För att tillgodose bostadsefterfrågan hos fler målgrupper finns det potential att bredda det befintliga bostadsbeståndet med både flerbostadshus med bostadsrätt och småhus i olika upplåtelseformer och hustyper. Att bygga bostadsrättslägenheter i attraktiva lägen med modern hiss kan locka flera äldre målgrupper, exempelvis villasäljare, och potentiellt skapa rörelse och flyttkedjor inom det befintliga bostadsbeståndet.

Majoriteten som ökat ett kvantitativt befolkningsmål vilket i dagsläget kräver en årstakt om 1,75% bör skärskåda realismen i sitt mål, när som bäst Skövde växt med 1% i årstakt, nu rasat till 0,4% 2024 och där Sveriges befolkning i stort haft en konvex / vikande takt på befolkningsökningen allt sedan 2016. I synnerhet när de nedprioriterat strategier för organisk tillväxt.

Våra målsättningar är kvalitativa om att skapa goda livsmiljöer, framförallt genom småhus och god kvalitet på samhällsservice. Det strategivalet och detta fokus på kvalitet och goda miljöer attraherar fler människor till vår kommun inom denna totala mängd, vilken inte längre ökar i samma takt. Den skapar även möjlighet för de som redan bor här att bilda en större familj.

Resultat beräknad potentiell efterfrågan

Skövde kommun, 2024

Nedan presenteras det beräknade marknadsdjupet per livsfas och upplåtelseform. Beräkningsmodellen baseras som tidigare nämnts på kommunens befolkningsantal, flyttfrekvens, preferenstal och inkomstfördelning. Dessutom ligger prisnivåer och finansieringsvillkor för nybyggda bostäder till grund för beräkningarna.

Beräkningen mynnar ut i ett mått på kommunens årliga absorptionsförmåga vad gäller nyproduktion till tidigare presenterade hyres- och prisnivåer, i detta fall 296 bostäder årligen. Observera att denna beräkning ger en volymuppskattning utifrån ett efterfrågeperspektiv snarare än till ett reellt bostadsbehov.

Marknadsdjupet är som störst för bostadsrätter, mycket beroende på att det finns stora skillnader i möjlighet att efterfråga en nyproducerad bostad mellan de olika hushållstyperna. Som högst är preferensen för småhus, men mycket få ensamboende hushåll har ekonomisk möjlighet att efterfråga ett nyproducerat småhus.

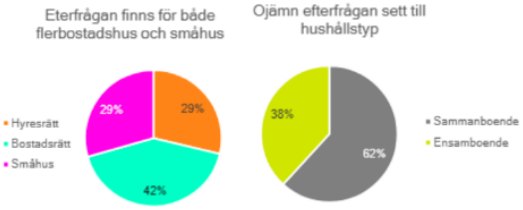

Livsfas	Lägenhet (hr)		Lägenhet (br)		Småhus (är)		
	Ensamboende	Sammanboende	Ensamboende	Sammanboende	Ensamboende	Sammanboende	Totalt
Unga vuxna 20-29 år	21	12	29	18	1	20	101
Familjebildare 30-44 år	13	18	19	27	4	35	116
Mitt i livet 45-59 år	5	7	8	12	3	17	52
Pensionärer 60-79 år	3	4	4	5	1	6	23
Seniorer 80+ år	1	1	1	1	0	0	4
Totalt	43	42	61	63	9	78	296

Utdrag ur bostadsmarknadsanalys. 29% av absorptionsförmågan är småhus. Givet att fler bor i nyproducerade småhus per boende än i lägenheter motsvarar småhus mer än en tredjedel av potentiell årlig nyproduktionsefterfrågan, räknat som befolkningstillväxt.

Skövdepartiet lägger större vikt vid att skapa utrymme för fler tomter/ fler småhus/ fler barnfamiljer av dessa skäl. Vi vill inte se fortsatt tillväxt i tomtkön utan hellre fler barnfamiljer.

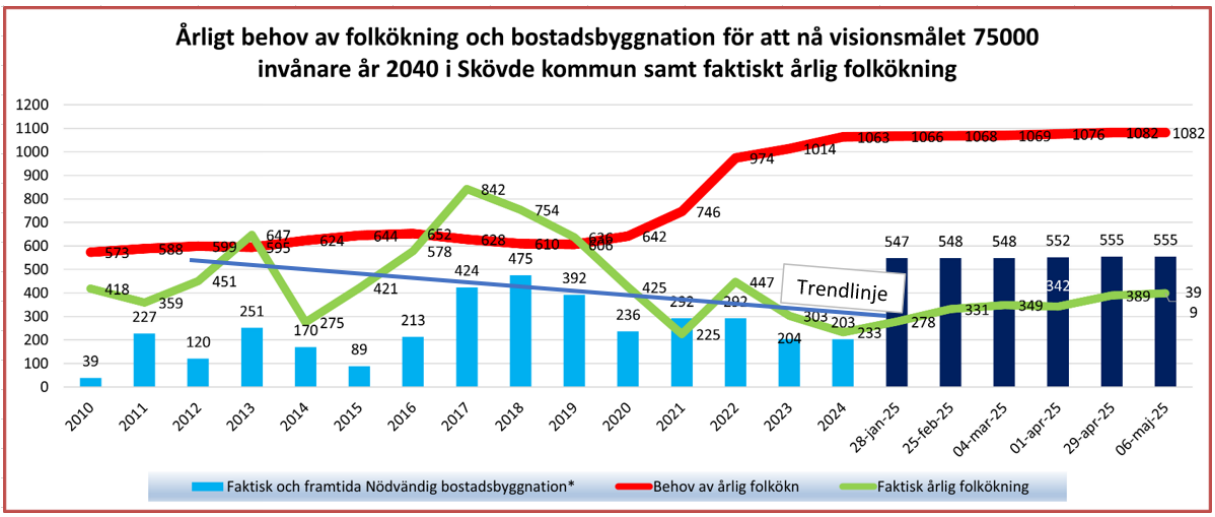

Oaktat konjunktursvängningar drivet av sådant som migration, ränteläge och demografi så finns en långsiktigt sjunkande trend för faktisk årlig befolkningsökning under senaste årtiondet 2012-2023. Annorlunda uttryckt växer kommunen långsammare efter puckeln i befolkningstillväxt under åren med hög migration än vad den gjorde innan.

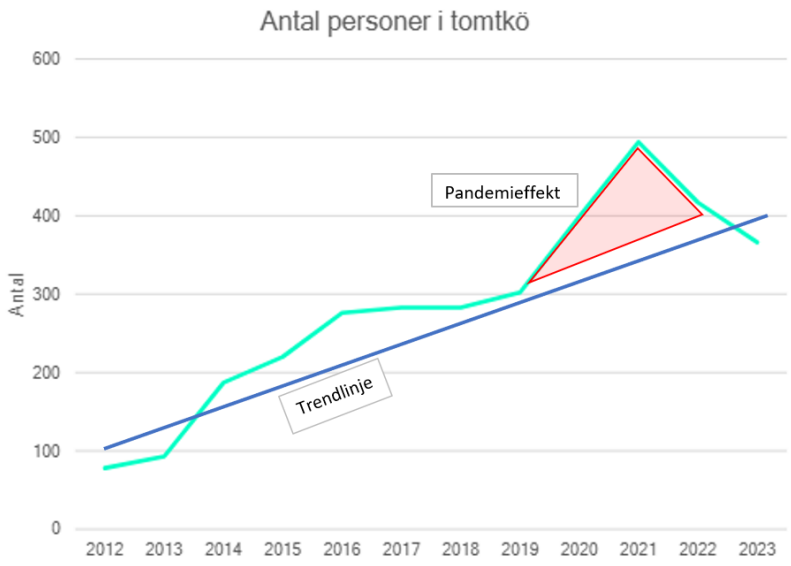

Till del beror det på att tomtkön vuxit under den tiden när man prioriterat diverse andra stadsbyggnadstrender såsom höga hus, förtätning, urbanisering och ensamhushåll på bekostnad av småhus, stadsspridning, boende på landsbygd och familjer. Därför har kommunen inte nyttjat hela potentialen för tillväxt. Vi var heller inte fullt rustade att möta den enorma efterfrågan att bo i småhus nära naturen, som uppstod under pandemin.

Omvärld: Inflationens orsakssamband.

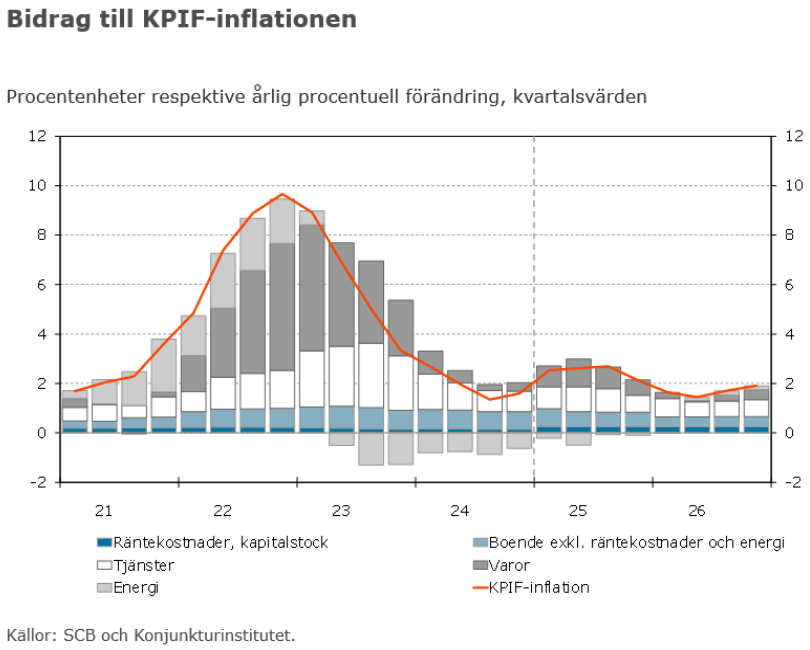

Vi har i tidigare budgetar identifierat en lång trend – över årtionden - av sjunkande ränta och ett mönster, även det över årtionden, av att ju snabbare och högre räntan höjs, desto snabbare och lägre sänks den sedan också i typfallet.

Bilden bredvid från KI, visar hur den höga inflationen uppstod genom att först energikostnader skenade under 2021-22, därefter varor under 2022-23 och slutligen tjänster under 2023.

Pågående störningar i energiflöden är sålunda intressanta att beakta som rotorsak till eventuellt kommande prisökningar. Blickar vi fram emot planperiodens start 2026 väntas alla dessa komponenter ha en normal / låg utveckling.

Förra året konstaterade vi att långräckviddiga drönarangrepp på ryska raffinaderier föranleder mer råoljeexport och pressade oljepriser, något som alltjämt är sant.

Omfattningen av angrepp på energiinfrastruktur är även en lärdom i vårt risk och sårbarhetsarbete. Ryssland har i dagsläget slagit ut 80% av Ukrainas värmekraftverk genom distansbekämpning.

Läget i Skövde.

Underlag inför arbetet med budget och strategisk plan 2025 - 2027 utgörs av vårt uppdaterade politiska program, vårt budgetförslag från 2023 och tjänstemännens budgetunderlag.

I detta underlag finns pris och löneindex om 155 miljoner kronor för 2026, av dessa är 126,5 miljoner fördelade på nämnderna och 28,5 kvar i en central pott att fördelas.

Förutsättningar för budget.

1. Finansiellt mål

Finansiellt mål för kommunkoncernen:
1. Årets resultat* för kommunkoncernen ska, efter finansiella poster, som ett genomsnitt uppgå till minst 6 procent av skatter och bidrag över en rullande sexårsperiod**.
2. Årets resultat* för kommunen ska som ett genomsnitt uppgå till minst 3 procent av skatter och bidrag per år över en rullande sexårsperiod**.

*Med årets resultat menas kommunens ekonomiska resultat inklusive exploateringsöverskott, reavinster på anläggningstillgångar och redovisningsmässiga effekter från värdeförändringen i placeringar. I uppföljningen ska det specificeras i vilken omfattning de ovanstående punkter bidrag till uppfyllelse av det finansiella målet.
** Den rullande sexårsperioden omfattar tre år bakåt i tiden och tre år framåt i tiden, vilket med 2023 som startår omfattar perioden 2020-2025. För budgetåret 2024 omfattar sexårsperioden i stället åren 2021-2026, o.s.v. .

2023-02-27 beslutade Skövdes kommunfullmäktige om nytt finansiellt mål enligt ovan.
Som synes är det sexårsperioden 2023-2028 som är relevant för det finansiella målet med avseende på denna budget.

Avstämning mot målet sker i slutet på vår driftbudget. Det finansiella målet har 2024-12-09 (se bild nedan) kompletterats med en del som avser självfinansieringsgrad ”rör kommunens skattefinansierade delar” och vi menar i vårt förslag att det istället ska omfatta hela koncernen. Vi saknar dock möjlighet att göra avstämning av den delen då vi ej kan prognostisera bolagens investeringar framåt.

För att säkra god ekonomisk hushållning på lång sikt ska resultatet under en rullande sexårsperiod uppgå till minst tre procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning för kommunen samt sex procent för kommunkoncernen över en sexårsperiod. Självfinansieringsgraden av investeringar för kommunens skattefinansierade verksamhet bör uppgå till 100 % men ska inte understiga 80 % under en rullade sexårsperiod. För uppföljning sker mätningen för innevarande år plus de fem föregående åren. För planering sker mätningen för de tre föregående åren samt de tre kommande åren.

Utdrag ur:
”Riktlinjer för god ekonomisk hushållning och hantering av resultatutjämningsreserv och resultatreserv” KF 9/12 2024.

Värde-överföring, i form av utdelning från bolagen till ägaren kommunen, föreslås vara samma som i budgetunderlaget, 34 mnkr per år, i jämförelse med 44 mnkr år 2023. Det är oförändrat från förra året.

Vi emotser att det omvända, kapitaltillskott, kan komma att behövas vid någon tidpunkt till bla energibolaget som verkar inom ett område/bransch med mycket stora investeringar, men har svårt att bedöma exakt när givet att den helhetsöversikt vi efterlyser på temat investeringsbehov över tid och över hela koncernen saknas. Dylikt kapitalbehov får hanteras i särskilt beslut.

Skövde kommun har placeringar, vi har budgeterat med att de avkastar ~5% vilket är ett konservativt antagande om genomsnittlig avkastning under en lång tidsperiod. Därmed inte sagt att vi tror att börsen går plus varje år. Men enär KF definierat sitt ekonomiska mål för driftbudgeten på detta vis och enär investeringsbudgetens mål om självfinansieringsgrad också är definierat efter att måttet vinst inklusive avkastning används så blir det alltför restriktivt att budgetera över en hel planperiod med snitt noll i börstillväxt. I synnerhet med avseende på finansieringsbudgetens omfattning.

Syftet med detta är att över tid få förbättrad precision och följsamhet mellan budget och faktiskt utfall och att därmed bland annat avstämningen mot det finansiella målet ska bli mer rättvisande.

Det är emellertid viktigt att förstå att placeringsresultat kommer sig av ökade marknadsvärden inte av realiserade försäljningar.

En effekt av att först budgetera resultat utan placeringsresultat därefter, genom ett hårdare än historiskt mål om självfinansieringsgrad, låta detta lägre resultat jämte avskrivningar sätta tak för investeringar riskerar leda till att den planerade investeringsvolymen går under vad som blir så lågt att den utgör flaskhals för önskad tillväxt och attraktionskraft

Givet att man i typfallet nu i kommunen endast lyckas genomföra ca 50% av investeringarna på utsatt tid kan ett mål om egenfinansiering på 80% om det används som budgetgräns och budgetföljsamheten i övrigt är god rendera i en mycket hög egenfinansiering. (Mer än 100%)

Budgetering/planering behöver ta höjd för genomförandegrad för att inte bli för restriktiv.

2. Självfinansieringsgrad

Skövde kommunkoncerns *bokförda* tillgångar har ökat från 51 138 kr/ invånare år 1998 till 226 987 kr/invånare år 2023 (4,4x). Det är en snabbare ökning än genomsnittet för andra kommuner.

Samtidigt har skulder och avsättningar ökat från 21286 kr/inv till 133 349kr /inv (6,3x).

Skulder och avsättningar utgjorde 41,6% av tillgångarna 1998.
Skulder och avsättningar utgjorde 58,7% av tillgångarna 2023.

Räknat på detta vis har var innevånares del i Skövde kommun ökat i skuldsättning. Justerar man för att marknadsvärden i flera av kommunens bolag är betydligt högre än det bokförda värdet så är utvecklingen mer jämn.

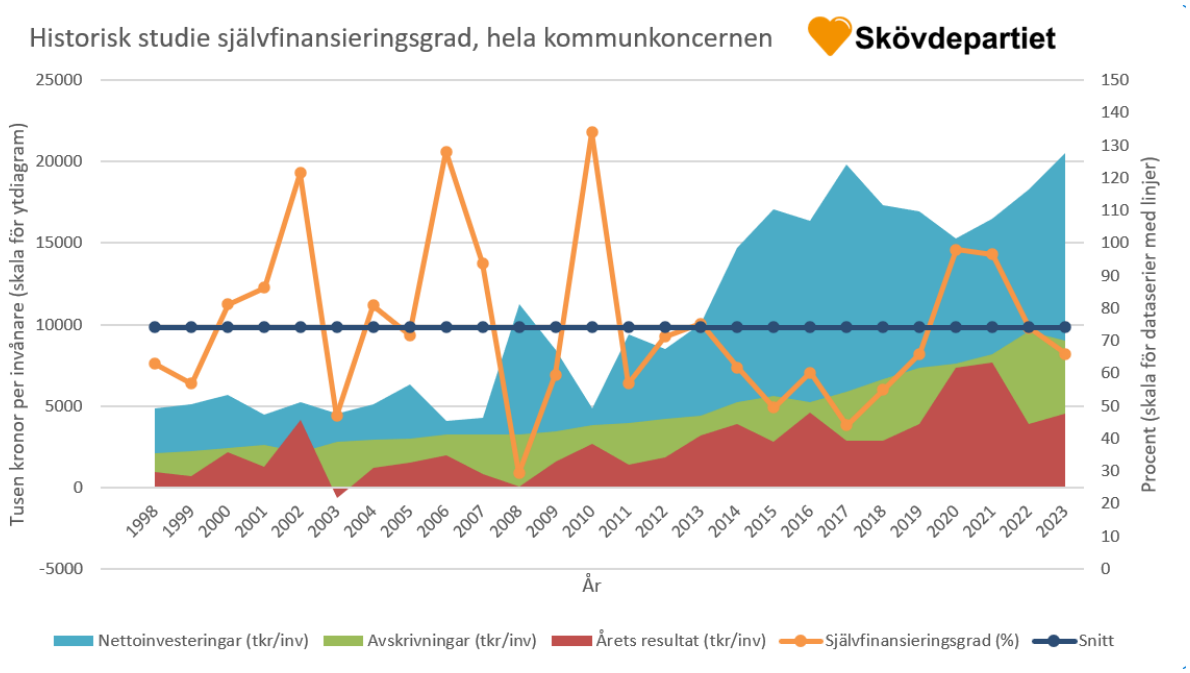

I reala termer menar vi därför att kommunen i stort bibehållit skuldsättningsnivån som andel av tillgångarna. Detta genom ett historiskt genomsnitt på självfinansieringsgrad om ca 75% (se studie i diagram). Vi tror att denna nivå även fortsatt är ansvarsfull och att ett lämpligt intervall för koncernen som helhet är 70-80% självfinansieringsgrad.

Då vi inte önskar bedriva en större andel av verksamheten i bolagsregi är det samma inriktning för bolag som för resten av koncernen. Notera även att självfinansieringsgrad över tid svänger mycket (från 30-130%) Det är då lämpligt att även här utjämna över en sexårsperiod.

3. Jämförelse av Skattekollektivet och VA-kollektivets ekonomier.

De finansiella målen för skattekollektivet om ***lägst*** 3 respektive 6 procent för kommunen respektive kommunkoncernen står i bjärt kontrast till VA-kollektivets krav om ***högst*** 0 procent, genom det så kallade balanskravet, som rått och delvis råder i vattentjänstlagen.

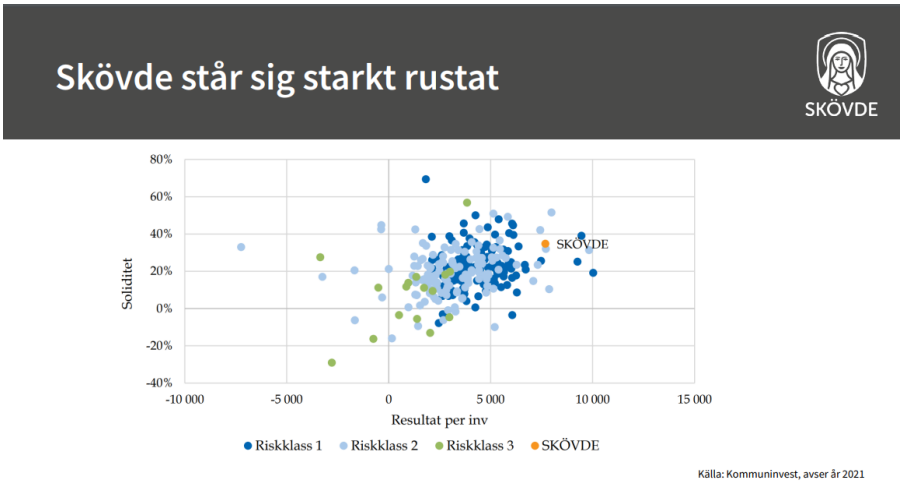

Skövde kommunkoncern som helhet har historiskt uppvisat mycket goda ekonomiska resultat och har en relativt hög soliditet. Kommunens förvaltning är sammantaget därför ej så räntekänslig.
Men inom kommunkoncernen sticker det särredovisade VA-kollektivet ut från den bilden i tilltagande grad. Skillnaden beror av lagstiftning då VA-kollektivet ej fått gå med vinst om än på senare tid (dessvärre för sent) denna möjlighet uppstått. VA är därför nu i ett läge med 6-7 årsomsättningar i skuld där motsvarande siffra för kommunens skattekollektiv är ett till en halv ggr beroende på om man räknar in pensionsåtaganden.

Dessa två ekonomier drar isär över tid och det är därför av vikt att stävja den utvecklingen. Ett sådant sätt är att kommunens skattekollektivs exploateringsbudgetar bör sluta vältra över räntekostnader på VA-kollektivet för nyanläggningar utförda på skattekollektivets uppdrag vilka ännu ej tagits i bruk. Dessa räntekostnader bör istället bäras av skattekollektivets exploateringsbudget och/eller den interna räntan för dylikt sättas till noll.

Propåer från skattekollektivet till VA-kollektivet om subventioneringar av stora etableringar bör även de omgående returneras till de i koncernen som har lägst räntekänslighet och bäst förmåga att bära dylikt. Risk- och sårbarhetsarbete, reservvatten och varje sådan del av VAs ekonomi som lagstiftningsmässigt kan bäras av skattekollektivet bör bäras av skattekollektivet i syfte att dessa divergerande trender ej ska förstärkas ytterligare.

Härvid är det intressant att studera art och omfattning av investering i avbrottsfri elproduktion med hjälp av gas på stadskvarns reningsverk och vem som bär den investeringen.

Vidare har VA-kollektivet, visserligen även här drivet av lagstiftning, byggt ut VA-nät till mindre områden med samlad bebyggelse, som exempelvis Böja. Vilket kan sägas vara drivet

lika mycket av skattekollektivets ambitioner för landsbygdsutveckling som av VA-kollektivets ansvar och ambitioner kring VA-verksamhet.

Den tillväxtambition som finns, återigen hos skattekollektivet, har föranlett mycket stora investeringar i bland annat stadskvarns reningsverk. Mer kommer på samma tema i Tidans och Timmersdalas reningsverk. Utmaningen beskrivs kortfattat i Kommuninvests och Svenskt Vattens folder. Där listas bland annat som en metod att skapa överblick genom tio-åriga prognoser. Något som redan finns i Skövde och som ger vid handen att det blir värre innan det eventuellt blir bättre utan ytterligare åtgärder av finansieringsstrukturen.

För att inte VA-kollektivets skuldsättning helt ska urarta bör finansiering av detta framåt och reservvattentäkters vattenskyddsområden, reservkraft etcetera, studeras framgent och åtgärder vidtas för att inte de två särredovisade ekonomiernas räntekänslighet ytterligare ska divergera. För brandposter, se nedan.

En sak som begränsar avgiftsintäkter till Skövde VA är att anslutningstaxor revideras med större intervall än den årliga taxan. Nästa gång bör den förra förses med indexeringsklausul kopplad till relevant index och denna indexering delegeras till ansvarig nämnd.

Av godo är att Skövde har god koll på och god status på sitt ledningsnät jämfört med andra och att ekonomin i kommunalförbundet Skaraborgs Vatten ser bättre ut avseende skuldsättningsgrad.

Om ovanstående åtgärder kan sägas beskriva vad som behövs för att långsiktigt komma till rätta med divergerande ekonomier så finns även ***strategin att kortsiktigt mildra de värsta effekterna på VAs räntekänsliga ekonomi***. Den särredovisade ekonomin har med 6-7 ggr årsomsättningen i skuld svårt att hantera snabba svängningar i ränteläget. Här kan man tänka sig ***att skattekollektivet lägger ett tak på VAs räntesats*** och bär kostnaden därutöver för att mildra utväxlingen på flera ggr räntehöjningen som annars slår på VAs omsättning / avgiftsuttag.

Att kommunkoncernens lånestock som helhet hanteras klokt och nu ligger rörligt när räntan faller för att bindas på längre tid innan nästa uppgång så som beskrivits ovan är särskilt väsentligt för att lindra svängningarna för VA-kollektivet då deras skuldsättningsgrad ger en stor hävstång på räntesvängningar. Ett alternativ kan vara att VA-kollektivets låneskuld läggs separat när den löper ut och att deras skulder binds på längre löptider och blir mer förutsägbara över tid.

På en nationell nivå bör självfallet lagen ändras så att även VA-kollektiv skall ha viss vinst och styra mot god ekonomisk hushållning, istället för att som nu vara förbjudna till det vilket är den huvudsakliga mekanism som byggt upp den höga skuldsättningen.

Brandposter

Skövde kommun har ca 1100 brandposter med en kostnad (nyanläggning) idag om 61 tkr styck, eller 67 miljoner kronor. Som regelverket ser ut på VA området är dessa kommunens skattekollektivs sak att finansiera. Men kostnaden har burits av avgiftskollektivet. Då detta tillkommande investeringsbehov har fått bäras med lånade pengar kan utgifter tagna tidigare för äldre brandposter förväntas ha vuxit med ränta på ränta och det är då rimligt att ersätta VA-kollektivet motsvarande nypris. Det vill säga tillföra VA-kollektivet 67 mnkr från skattekollektivet.

Exploateringsområden. Kapitalkostnad för ej anslutna VA-anslutningar.

Vidare anser vi att de investeringar som avser ny-exploatering ska bäras av skattekollektivet inom ramen för respektive exploateringsbudget och av detta skäl bokför vi hälften av nyinvesteringen i VA på skattekollektivet istället för att bokföra det på VA-kollektivet, en mer precis beräkning bör göras av fördelningen på investeringar mellan reinvestering i befintligt och ny-exploatering hälften är en mycket grov uppskattning. I den takt exploateringsområden tas i anspråk och anslutningsavgift inkommer till VA får respektive investering bokas om.

Det att VA-kollektivet burit kostnader som borde burits av exploatör och/eller skattekollektivet behöver justeras. Ett så skuldtyngd VA-verksamhet som kommunen har för närvarande har inte kraft att ta tag i helt nödvändiga långsiktiga åtgärder i kommunens huvudsakliga expansionsriktning. Det är hög tid att påbörja nya tillstånd och expansion av Tidans och Timmersdalas reningsverk. Då ledtiderna från ansökan till det att nytt tillstånd kan tas i anspråk är runt tio är behöver dessa processer initieras nu.

Men så har ännu inte skett.

Det innebär att på lång sikt är VA-verksamhetens skuldbörda redan gränssättande för kommunens tillväxt. Vi löser upp denna knut genom ovan nämnda två åtgärder i budgeten, samt att vi som en tredje åtgärd sätter VAs internränta till noll. I dagsläget betalar inte VA internränta utan faktiskt ränta som är högre än den internränta nämnder bär.

4. Demografi

Ersättning ges för demografiutvecklingen inom skola och äldreomsorg
Syftet är att ge nämnderna en möjlighet att planera utifrån faktiska volymer barn och äldre under verksamhetsåret. Eftersom budgetunderlaget bygger på en befolkningsprognos kommer det att ske avstämningar två gånger under året. Gällande äldreomsorgen finns en demografimodell som bygger på Skövdes befolkningsprognos och offentlig statistik över kostnaden för äldreomsorg fördelat på antal invånare över 65 år.

Demografin med en allt lägre andel i förvärvsarbetande ålder innebär en dubbel utmaning.

Dels blir kompetensförsörjning allt svårare.
Dels blir försörjningsbördan för skattekollektivet högre med skola och äldreomsorg.

Denna dubbla utmaning behöver mötas med flera strategier.

Skövde behöver vara en attraktiv arbetsgivare.
Vi behöver arbeta effektivare.
Vi behöver fånga upp och behålla arbetskraft och i synnerhet så när näringslivet är i lägre behov av arbetskraft.
Skövde behöver än bättre förstå orsaker till sjukskrivningar och personalomsättning och påverka bakomliggande orsaker på ett för kommunen och de anställda gynnsamt sätt.

Diagram 4.1
Summerad fruktsamhet (TFR) år 1920–2023
Total fertility rate 1920-2023

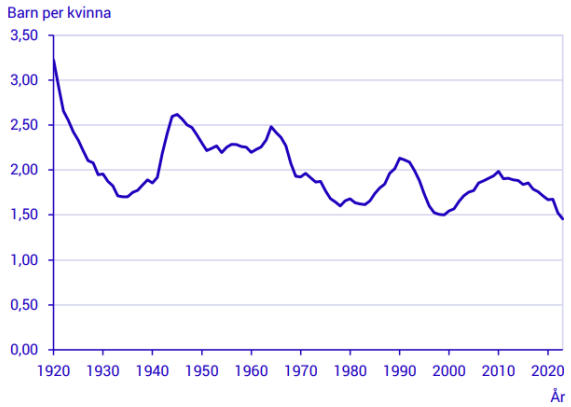

Demografin varierar även över ytan, inte endast över tid. När omgivande kommundelar inte ges förutsättningar att växa så som stadskärnan ger det obalans mellan var samhällsservice finns och var medborgare finns. Detta är ytterligare ett skäl till att växa balanserat över hela ytan. Inte endast centralt på höjden.

Diagrammet bredvid visar hur barnafödande varierar över tid beroende på vilka årskullar som är störst. Källa SCB.

Ålderssammansättning och vid vilken ålder man föder barn varierar från kommundel till kommundel. Kommunens prognosverktyg tar inte höjd för denna effekt och lokala skillnader i tillräcklig detalj och upplösning. Räntor och inflation har dämt ytterligare under 2022-23.

Den bristen leder för närvarande till att förskolekapaciteten dimensioneras ned till botten på dessa svängningar. Förskolor rivs och tomter används till annat. Vilket i nästa led medför att kommunen inte kommer klara nästa topp. En topp som kan komma tidigare, plötsligare och bli högre givet en stor etablering i Mariestad som kommer kräva inflyttad arbetskraft.

4. Effektivisering

Budgetunderlaget som lämnades över från tjänstemännen för 2025-2027 bygger på 1 procents effektivisering i flertalet nämnder. Beräkningarna är procentuellt utifrån ingående budget.

Vi ökar till 2% effektiviseringskrav på kommunstyrelsen utöver att vi även lägger en inledande reduktion av overhead.

5. Pris- och personalkostnadsindex om 155 mnkr för 2025

I vårt budgetförslag finns pris och löneindex om 155 miljoner kronor för 2026, av dessa är 126,5 miljoner fördelade på nämnderna och 28,5 kvar i en central pott att fördelas.

7. Kommunkoncernens räntebindning.

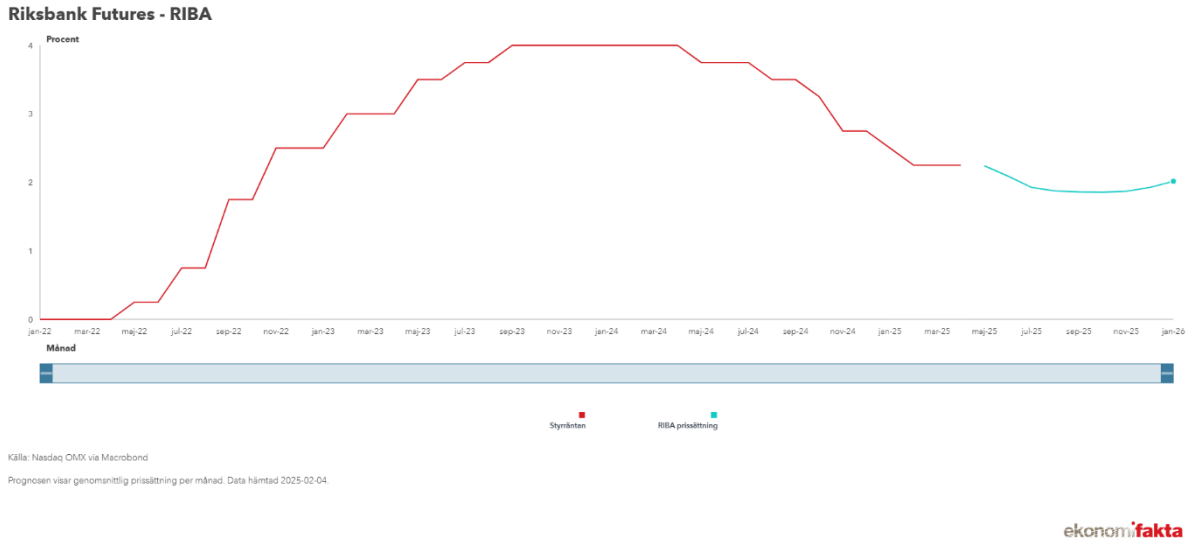

Marknadens förväntningar på Riksbankens ränta speglas av RIBA futures prissättning. Marknaden förväntningar på räntesänkning har planat ut.

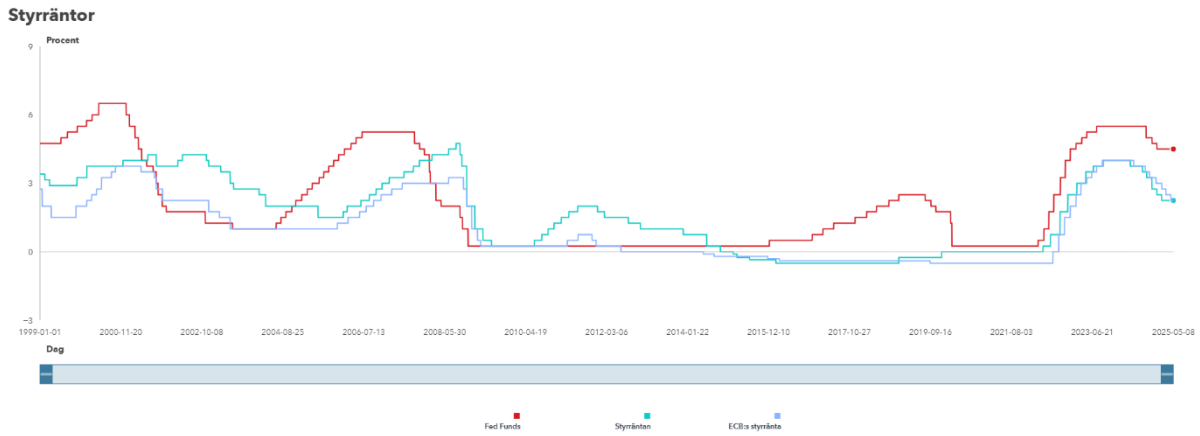

Räntan kan naturligtvis komma att stabiliseras kring nuvarande nivå. Men bland möjliga utfall finns ett än mer positivt scenario med en ränta nära noll år 2027.

Kommunens bindningstid är för närvarande relativt låg vilket är bra ur detta perspektiv. Eftersom en tidpunkt då det är klokt att binda på längre tid kan komma att uppstå under planperioden. Om så sker bör kommunen öka sin räntebindningstid kraftigt.

Handlingsberedskap och utrymme behöver därför skapas i finanspolicy att nyttja läget på klokaste vis och variera löptider åt båda håll efter rådande konjunktur och ränteläge, samt att denna hantering sker professionellt.

En genomtänkt strategi behöver skapas, likt den som redan finns på plats för elhandel, som på ett klokt sätt hanterar risker och möjligheter som kommer av de kraftiga svängningar som varit i räntenivå och som kan tänkas uppträda även framåt.

I framtagandet av denna strategi bör VA-kollektivets behov av att utjämna svängningar beaktas. Liksom hela koncernens behov av att hålla sammantagna kapitalkostnader låga.

Vi anser fortsatt att en känslighetsanalys bör tas fram som underlag för utvecklade strategier kring finansieringen. Vi har nyligen genomgått en drastisk förändring av räntenivåer upp och snart sannolikt ned.

Hur kan vi på bästa vis rusta oss för nästa sådan period?

Hur ser fördelningen av kommunkoncernens fördelning av kapital ut mellan dess olika delar över tid?

Det vore välkommet att synliggöra denna utveckling över tid och de samband som råder för att kunna utgöra underlag och en modell att testa strategier på som underlag för strategiska val och prioriteringar kring vad kommunen gör och vad den istället möjliggör för andra att göra, samt på vilket sätt finansiering bäst sker.

Det skulle vidare underlätta att styra mot den del av det finansiella målet som omfattar hela koncernen, vilket vi som sagts ovan anser att målet om självfinansieringsgrad bör göra.

Många bedömare tror och planerar för att räntan stabiliseras på dessa nivåer. Det finns tecken som tyder på det så som att när Europa rustar militärt gör de det för lånade medel och då går räntor upp. Men samtidigt visar den långa trenden för statslåneräntor en sjunkande trend och tidigare räntehöjningar har fallit av längre än vad so hittills skett denna gång.

Det finns således ett scenario där räntan faller ned till mycket låga nivåer under planperioden. Om så sker bör kommunen då opportunt binda räntor med avsevärt längre löptider än de som nu är. Detta i syfte att bättre hantera nästa puckel i räntenivåer i kommande konjunkturcykler. Rådande styrdokument och strategier behöver anpassas till detta och scenarion modelleras så att inte tillfället – om och när det uppstår - går kommunen förbi.

8. Beläggningsarbeten

Förr-förra årets budget anslog vi mer medel än majoriteten för beläggningsarbeten.

Tjänstemännens förslag i budgetunderlaget har sedan dess närmat sig vårt förslag från förr-förra året såtillvida att det är samma + 5 mnkr för åren 2025—2027 som vi föreslog förra året.

Detta år tas ännu ett kliv närmare vårt ursprungliga förslag.

Emellertid har genomförandegraden varit dålig. Och vi menar att kommunen behöver först bli bättre på att använda de medel som redan budgeterats.

9. Snöröjning.

Kommunen har i senaste upphandling fått skenande kostnad för snöröjning.

Det bör rättas genom högre nyttjande av egen fordonspark och bätrtre upphandling av externa förmågor.

Dels bör befintlig fordonspark utrustas med snöutrustning, inkl lastbilar.

Dels bör den fordonspark som transportgymnasiet hyr iordningställas så att den kan nyttjas.

Dels bör ny upphandling utföras så att den bättre speglar entreprenörers egen fördelning av kostnader mellan fast (att hha utrustning i beredskap) och rörlig del (kostnader av att röja snö) så att entrprenörer inte står risken att förlora/vinna beroende av väderlek.

Detta för att fler ska kunna lämna anbud och det därigenom blir mer attraktivt pris.´

En oligopolliknande situation har skapats där en enda aktör givit anbud. Det bör brytas upp genom hur upphandlingen utformas så att fri marknad åter råder.

10. Grundskolutredning och lokalbehov.

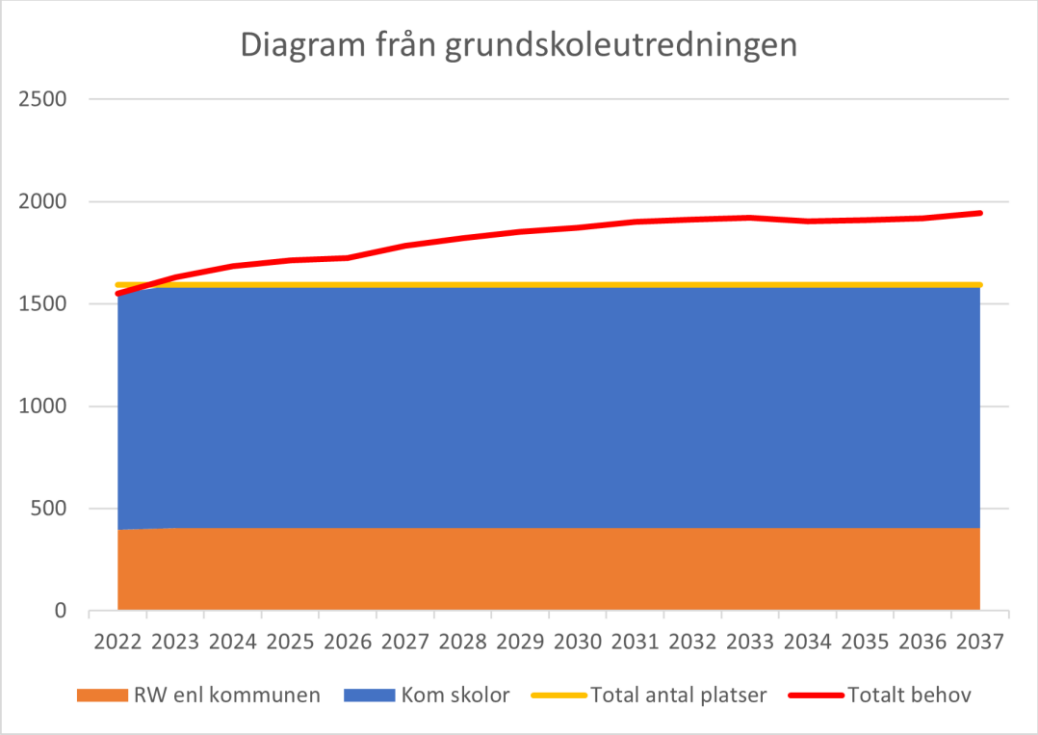

Ovanstående diagram är med data från kommunens grundskoleutredning.
Där föreslås en ny högstadieskola byggas år 2027 för att täcka behovet över tid.

Vi har kontrollerat de ingångsvärden denna grundskoleutredning vilar på.

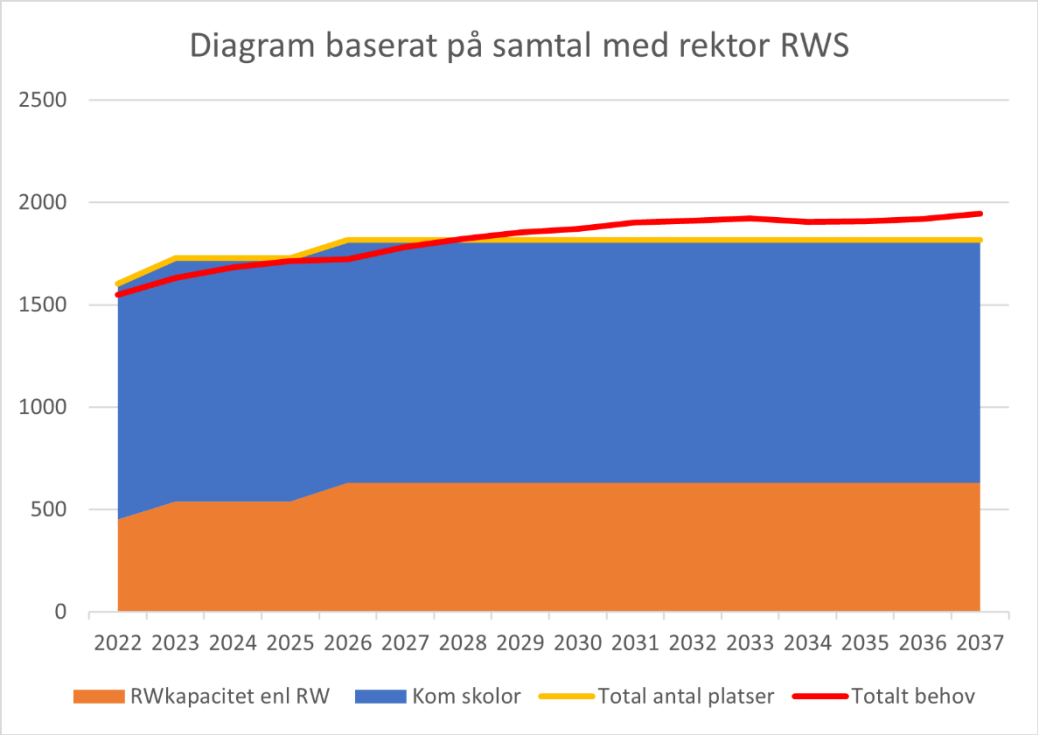

Vid samtal med Raul Wallenbergs Skolan under 2023 framgick att de hade kapacitet för 5 paralleller, har 6 till hösten 2023 och kommer att ha 7 ”före år 2027”. Grundskoleutredningen säger vidare att någon/några paralleller ytterligare kan tillskapas på Vasa och Helenaskolan. Dessa är inte med i graferna ovan. Varigenom behovet av högstadieskolor synes väl tillgodosett i tätorten fram till minst år 2030. I Stöpenskolan finns plats för ytterligare ett par paralleller.

Sedan detta har befolkningsprognoserna och befolkningstillväxten avtagit. Likväl ligger en Grundskola i Skövde centralort för årskurs 7-9 fortfarande kvar i budgetunderlaget om 315 mnkr, redan höstterminen år 2027, som vi bedömer inte behövs då efter att ha kontrollerat underlaget.

Vi ser behov av att visualisera behov av skollokaler både över tid och över den geografiska ytan och vi tror att en högstadieskola på sikt kan tillskapas i Hentorp/Skultorp för att avlasta centralorten och samtidigt tillföra samhällsservice till denna södra kommundel. Andelen av befolkningen som är högstadieelever är som lägst i centralorten där den minskar och som högst i söder där den ökar.

En högstadieskola i Skultorp/Hentorp skulle, bortom 2030, kunna avlasta centralorten elever som nu bussas dit in och samtidigt ge beläggning för fullstor idrottshall och samhällsservice åt Simsjöns högplatå, Hentorp, Skultorp och landsbygd i Söder utan att belasta vägnätet i centralorten med transporter. Som modell för detta kan man se hur väl Stöpenskolan fyllt samma funktion i norr.

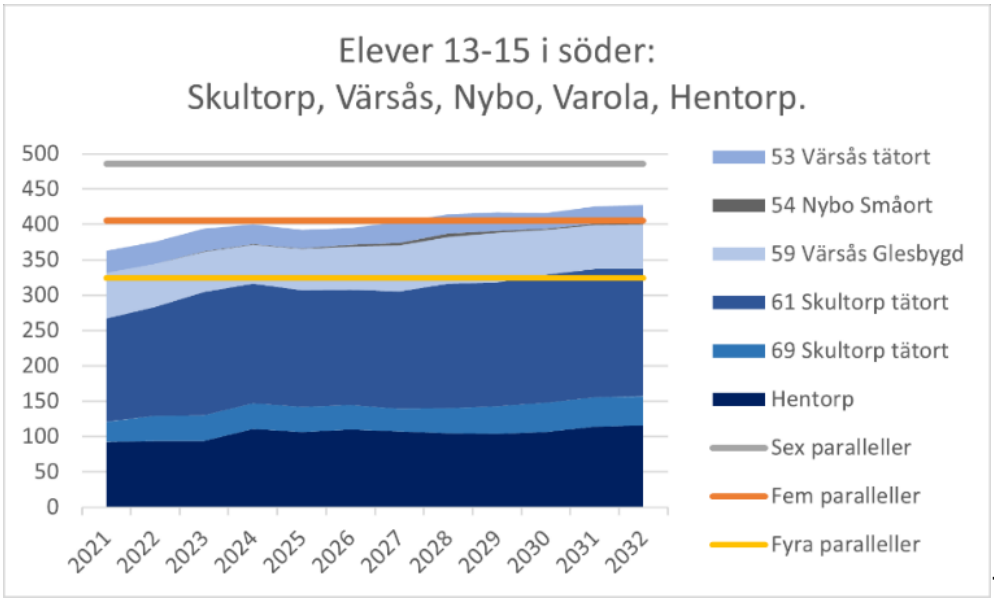

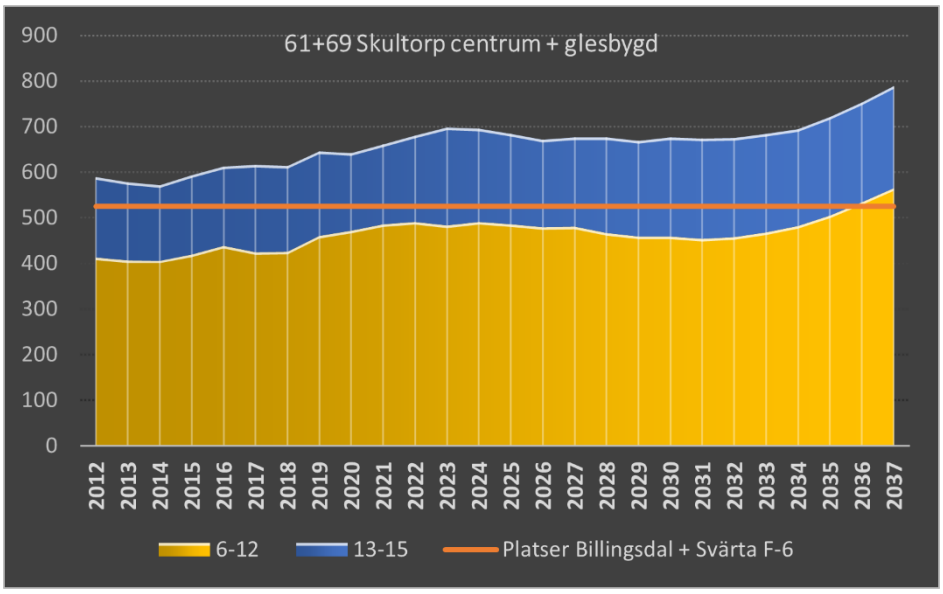

Investeringen i högstadium, som ej synes behövas i närtid och inte i centralorten läggs senare i vårt förslag och läggs i Skultorp. I vår förr-förra budget framförde vi att såväl grundskolor i Frösve som i Skultorp synes i vår bedömning komma före i tid och prioritering. Billingsdalsskolan bör byggas ut. Svärtagårdsskolan ersättas med ett högstadium och en fullstor idrottshall.

Vi budgeterar för att kunna ersätta utdömda hus på Frösve skola under planperioden. En åtgärd som tillskapar plats för högstadiet på Stöpenskolan dit mellanstadieelever evakuerats.

11. Simsjöområdet.

Skultorp kan även expandera söder om Simsjöns högplatå. Detta område (blå kontur i figuren) bör märkas ut på kartan som bostadsområde.

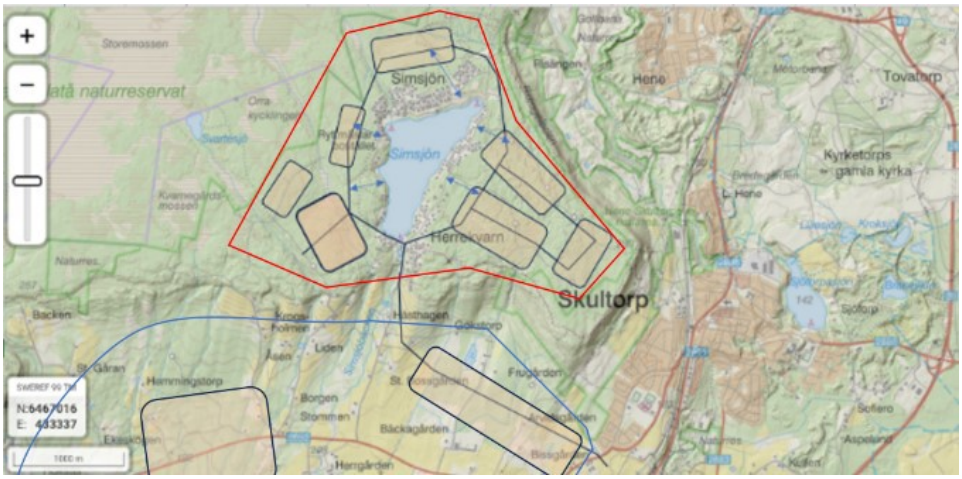

Figur (Denna figur och texten är hämtad från Skövdepartiets yttrande till ÖP 2040).

På Simsjöns högplatå finns plats för fler småhus, med nära till såväl sjö, som tätort. Ref sid 53-54.

Simsjöområdet (röd kontur i figuren) bör utpekas som bostadsområde. En ringled förbättrar även vägen till befintlig bebyggelse genom vägkopplingar in mot befintlig mindre väg. (Blå pilar i figuren).

Vi anser att skedesindelningen på sid 53 i granskningshandlingen för ÖP är bakvänd. Det vore bättre att först ta fram planprogram för hela högplatån. Åtgärder kring befintlig bebyggelse kan ev. företas sist.

Hentorp, Simsjöområdet och Skultorp bör gemensamt kunna utgöra underlag för en högstadieskola på lång sikt, bortom 2030. Dessförinnan finns ej behov av en ny högstadieskola i kommunen, eftersom RWS fyller det behovet.

Simsjöområdet har potential för en mycket omfattande byggnation av småhus/villor.

Vägkoppling bör skapas söderut för att binda samman högplatån med samhällsservice och skolskjuts/ kollektivtrafik i och till/från Skultorps samhälle.

Vi vill detaljplanera högplatån för villor. Större vägar som försörjer dessa nya områden kan även kopplas på flera platser in mot befintlig bebyggelse och därmed avlasta det underdimensionerade vägnätet närmast sjön och förbättra för åtkomlighet till sådant som sophantering, snöröjning och räddningstjänst, samt avlasta nu befintliga mindre vägar från viss biltrafik.

Denna planering bör göras som en helhet tillsammans, detaljplaner för befintliga tomter bör inte utföras före det att omgivande högplatå får planprogram och kan detaljplaneras.

12. Behov av äldreboendeplatser föreligger i kommunen.

Behov av 40 platser till 2027 och bedömt ytterligare bortom detta redan till 2030.
Samverkan sker med Stiftelsen Skaraborgs Läns sjukhem kring att tillföra dessa platser på dess fastighet. Prognoserna har uppvisat stora svängningar och var för något drygt år sedan det dubbla.

Då stiftelsen ej är momspliktig synes det vara att föredra att byggnation i huvudsak sker i kommunens regi. Projektering bedöms uppgå till 10 mnkr. Själva byggnationen kan jämföras med Ekedal äldrecenter, en tillbyggnad av äldreboende som uppgick till 2 byggnader med 80 lägenheter på 5 våningar. Själva byggnationen startade maj 2018 med en beräknad byggtid på 26 månader till en uppskattad kostnad av 150 mnkr. Sedan dess har kostnader stigit.

För två år sedan ansåg vi det rimligt att lägga in minst 200 mnkr (2026-2027) + 10 mnkr i projektering i investeringsbudgeten i det fall kommunen ska stå för uppförande av anläggningen, sannolikt mer om behovet bortom 2030 ska täckas. Då var behovet 60-80 platser. Nu är behovet 40 till 2027.

Det är tämligen bråttom att bygga för detta behov. Inte minst om det ska hinna tjäna som evakuering av avdelningar på SSLS så de kan renoveras innan alltsammans ges full beläggning.

Vi lade förra året in kostnaden i investeringsbudgeten i enlighet med budgetunderlaget 145 mnkr mot behovet av 40 platser. Vi lägger därutöver i år ytterligare investeringsbudget om 30 mkr. Som kan täcka en mer smakfull integration av rejält tillagningskök, samt klimatkontroll.

Det är aviserat kommande lagkrav om klimatkontroll.

Vi anser att nyproduktion av äldreboendeplatser ska ske med klimatkontroll / luftkonditioneringsanläggningar. Dylikt bör specificeras i ett funktionsprogram som underställs politiskt beslut i ansvarig nämnd. Befintliga anläggningar omhändertas genom mätningar, även vid högsommar, och åtgärder inom projektet om att få inomhusmiljön upp till norm.

13 Skolmiljöer. Inventarier för gymnasiet. Samnyttjande av maskiner.

2 miljoner kronor ligger i budgetunderlaget per år för att rusta upp utemiljön på våra skolor, vilket bedömt är för lite för att nå en högre standard.

Vi höjer detta belopp till 4 miljoner kronor under 2025 och höjer det till 4 miljoner årligen därefter. En fördubbling.

Gymnasiet har äskat inventarier för sin verksamhet men dessa täcks ej i budgetunderlaget, där ingår bland annat fordon, arbetsmaskiner och relevant utrustning för VVS utbildningar.

Det är rimligt att gymnasieprogram har aktuell och relevant utrustning av rimligt modern standard.

Vad gäller lastmaskiner, grävmaskiner och dylika redskap som även kommunen använder bör det fås på plats en ordning där relativt moderna maskiner som använts på kommunens arbetsavdelning övergår till att användas i utbildning och att dessa finns att fortsatt tillgå i arbetstoppar så som snöröjning liksom vid beredskap/kriser, intill dess de tjänat ut.

Enligt uppgift är en ordning på väg att införas där dessa maskiner hyrs ut till Sektor Barn och Utbildning, SBU, från Sektor Service, SSE, viket vi stödjer.

En stor del av kostnaden för dessa maskiner är inköp av redskap och att behålla fordonen inom koncernen gripbara för arbetstoppar är en klok resurshushållning då finns också förare väl förtrogna med utrustningen på arbetsavdelningen.

Denna ”kaskad” överlåtelse av fordon och/eller samnyttjande av fordon som ger synergier både i beredskap, kostnader och utbildningskvalitet tycks ej finnas och fungera idag utan möta olika former av administrativa och budgetrevir gränser.

Vi fortsätter från våra föregående budgetar att vidhålla värdet av att denna samverkan och samnyttjande fås på plats och revirgränser inom vår organisation som hindrar detta övervinnas genom tydlig politisk styrning. Se även under kapitel snöröjning ovan.

14. Administrativa tjänster

Administrativa tjänster har ökat med 221 personer sedan organisationsförändringen 2014 i snitt +5,2% per år 2014-2024. Under en tid som övrig personal ökat med +2,0% per år. Under denna tid har befolkningen vuxit med 0,97% per år.

Sedan dess har befolkningstillväxten rasat kraftigt och är nu på en årstakt om 0,4% för år 2024.

Om antalet administrativa tjänster vuxit i samma takt som övrig personal senaste tio åren skulle de varit 136 färre årsarbetare per sista december år 2024.

Administrativa tjänster har också haft en högre tillväxt i Skövde än i liknande kommuner under tioårsperioden

Ett trendbrott kan skönjas runt år 2014. 2014-04-28 beslutades att övergå till en ny organisation 2015 som innebar att vara organiserad i en enda förvaltning. Antalet administrativa tjänster ökade därefter med 159 personer på 4 år.

Den kostnaden syftade till att en central tjänstemmannastab skulle kunna fjärrstyra sektorer förbi ansvariga nämnder.

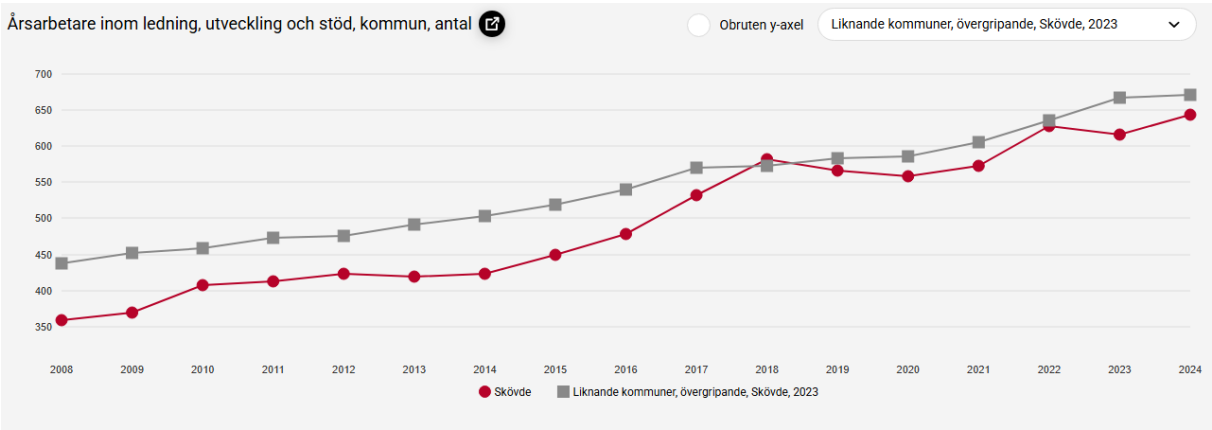

Vi återställer den organisationsförändringen till tidigare organisationsmodell med separata förvaltningar under styre av politiska nämnder. Med reduktion av overhead och utökning av demokrati och folkförankring som följd.

15. Förskolor och förskoleavdelningar.

Under 2024 har beslut fattats om att stänga Ollonborrens förskola.

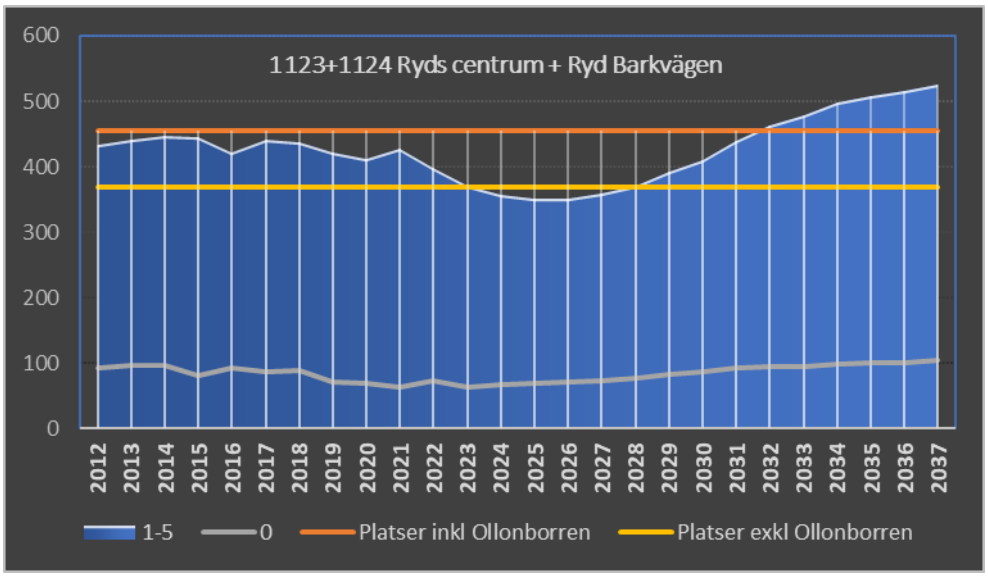

Figur 11. Exemplet små barn i Södra Ryd. Om man blott studerar nuläget 2024 med horisont av budget och strategisk plan till 2028 kan man tro att det borde stängas förskolor i Södra Ryd. Behovet av mer långsiktig planering blir tydligt om man blickar lite längre fram, bortom 2030, då de förskolor som finns inte längre räcker till.

I prognosen ovan ingår inte de drygt 400 hyresbostäder vilka Skövdebostäder år 2024 aviserat intresse av att bygga i södra delen. Visualiseringsverktyg krävs för att synliggöra effekter av sådant i vad avser behov av samhällsservice.

Vi ansåg när detta beslut togs att det var kvittens på att kommunens planeringsverktyg brister. Diagrammet ovan, som vi framställt, visar på ett kraftigt ökande behov i Södra Ryd bortom 2028 även utan nybyggnationen.

Här borde reduktion av antalet avdelningar räckt, som strategi och ytorna kunnat användas för att öka kvaliteten för att ha kvar möjlighet till expansion i befintliga förskolor bortom 2030.

Vi påtalar att omedelbart bortom planperioden kan de platser som nyss stängts återigen behövas och önskar se strategier kring hur lokalerna används tills de återigen behövs för de ändamål de byggts. Det vore olyckligt att riva eller helt ställa om dom i det fall de behövs igen i den stadsdelen om några få år.

I Varola renoverar vi Varola skola för att användas som förskola, därefter avvecklar vi de paviljonger där Vargkulans förskola nu bedrivs och flyttar in förskoleverksamheten i skolbyggnaden. Ett effektivt uppvärmningssystem installeras och den direktverkande elen i paviljongen stängs av. Drift och verksamhet fortsätter i kommunal regi.

I Skultorp har den mest centrala förskolan, Backsippan, lagts ned.

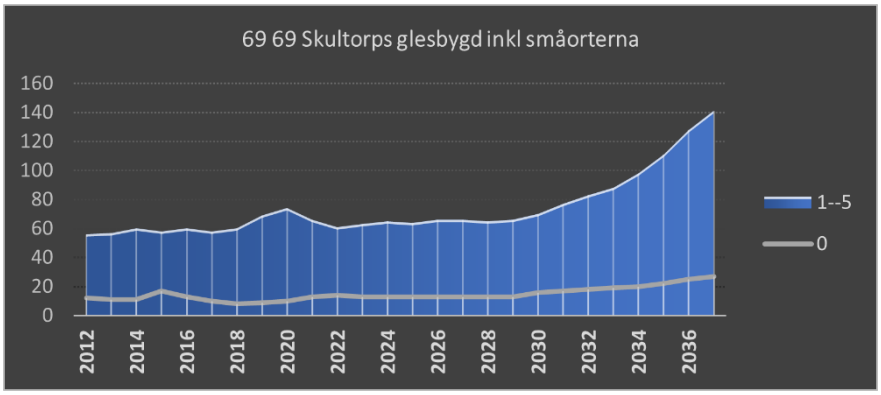

Återigen kan man ifrågasätta om kommunen har fungerande planeringsverktyg.

Glesbygden runtom, inklusive Simsjön, ser kraftigt expanderande behov av förskoleplatser.

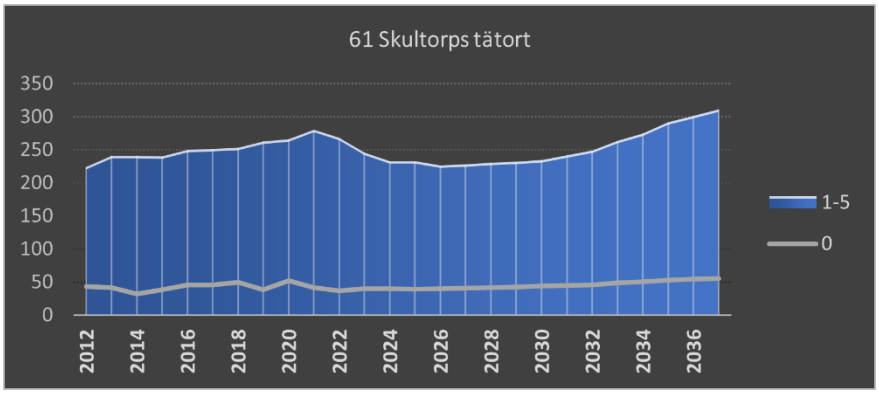

I vidstående diagram, som vi gjort utifrån en högupplöst befolkningsprognos är behovet inne i Skultorps tätort i stort sett konstant under planperioden.

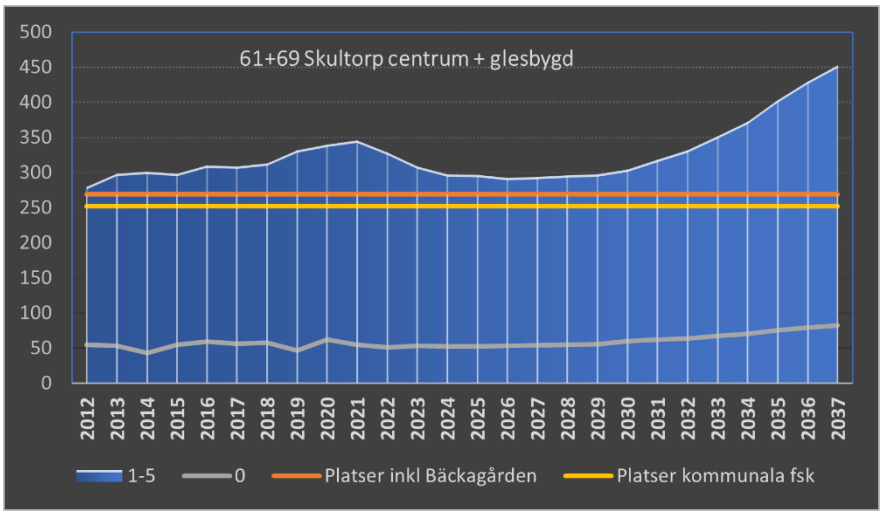

Lägger vi så samman behoven av förskoleplatser i Skultorps tätort med behoven i dess omland ser vi ett behov som ökar mot slutet av planperioden.

Kommunen tycks vara reaktiva i sin planering av förskoleavdelningar och inte proaktiva / framåtsyftande.

Med de planer vi har för att bygga för barnfamiljer blir kapaciteten snart för låg.

Detta riskerar leda till långa köer, stora avdelningar och minska vår attraktion som boplats. Det väcker återigen frågor om långsiktigheten i besluten och om de har rätt verktyg som planerar detta. Samhällsbyggnadsfokus behöver tillkomma där man utvecklar yttertätorterna.

Närhetsprincipen åsidosätts även när förskolorna Solrosen och Påfågeln rivs. Vi avser därför att sälja tomt till extern aktör att uppföra en ny förskola på Mossagården i extern regi.

Vi tror att kommunen behöver skifta strategier och börja förbättra barnomsorgen, med kortare köer och nära till väl fungerande förskola och skola. Av två skäl, dels för att

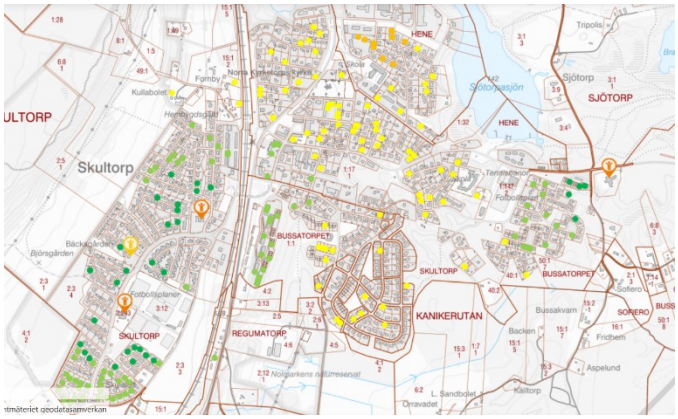

attrahera fler barnfamiljer och få fart på såväl extern tillväxt (inrikes flyttnetto) som den organiska tillväxten (födslotalen).

Dels för att en bra skolgång börjar med och förutsätter en bra förskola.

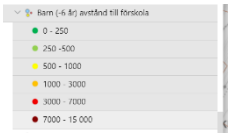

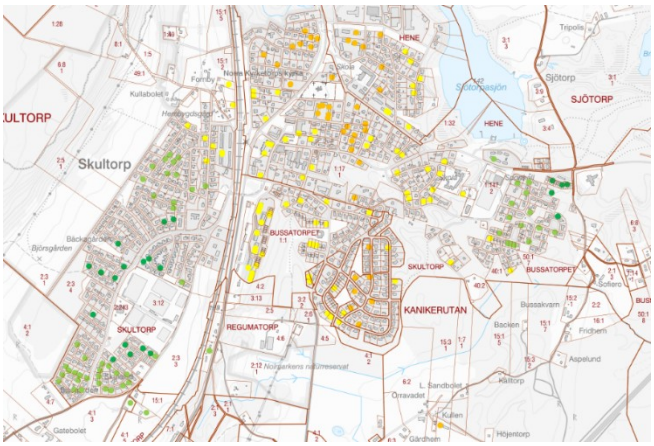

Backsippan med en kapacitet på 57 barn är den mest centralt belägna förskolan i Skultorp. När man tog bort den ökade behovet av biltrafik.

Bilderna bredvid visar hur närhet till förskola och därmed attraktivitet för småbarnsfamiljer har försämrats i Skultorp av nedläggning.

Att på bredden stänga ett stort antal förskolor är mot denna bakgrund olyckligt. Kommunen bör hellre renovera upp förskoleavdelningar det fåtal år / enskilda år som återstår av dipp i födslotalen. Vi bedömer att konjunkturnedgången, negativ utveckling av realinkomst och svårigheter att finansiera boenden fördröjt familjers möjlighet att skaffa fler barn, men inte nödvändigtvis upphävt deras vilja. Om då förutsättningarna förändras kan då denna uppdämda vilja förverkligas, med stora barnkullar som följd.

Vi vill välkomna dessa barnfamiljer genom bra förskola.

15. Brända tomten, Rosa huset, resecentrum, Taxi, kulturhuset.

Över tid har flera olika användningar föreslagits för brända tomten, som nu är en parkering väster om bussarna vid resecentrum. Företrädare för vårt parti föreslog, då i annan roll, i Mars månad år 2009 att ytan var lämpligare placering för hotell och konferensverksamhet än Arenaområdet. ”Hellre Skövde C, än Arena del B”.

Socialdemokraterna föreslog inför denna mandatperiod att det skulle byggas ett showroom där. Tankar har funnits om att upplåta platsen för huvudkontor, etcetera. Arena del B byggdes aldrig, men en konferensanläggning uppförs nu på Billingen.

Skövde har i dagsläget behov av fler hotellrum. Vi anser att brända tomten är en bra plats för ett hotell då det är nära resecentrum, ytan kan möjligen kombineras med annat. Att den intressent som visat intresse under 2024 drog sig ur 2025 behöver inte betyda att det saknas andra intressenter.

Parkeringsbehov kommer öka samtidigt som parkering tas i anspråk. Det blir då särskilt angeläget med goda möjligheter för Taxiverksamheter att verka nära resecentrum.

Vi vill att betydligt fler korttidsparkeringar tillskapas i centrum.

Vi emotser att laddplatser för Taxi och Taxikö uppförs i direkt närhet till resecentrum och motsätter oss således att Taxikön tas bort.

Laddning kan strypas och känner inte samma begränsningar som andra typer av abonnemang. Därför finns det el för laddning, vilket felaktigt hävdades saknas i beslutet att riva taxikön.

Vidare kommer en hotelletablering på brända tomten förändra rörelsemönster för fotgängare i området. Liksom att relationen till kulturhuset förändras. Kommunikationer mellan målpunkter och entréer till dessa i området mellan olika hotell, resecentrum och kulturhuset behöver ses över. Detta kan kräva åtgärder i den fysiska miljön för att hotelletableringen och kulturhus ska vara delar i en välfungerande helhet.

Vi anslår medel för tillgänglighetsanpassning och modernisering av kulturhuset. Invändigt behöver kommunikationen mellan planen förbättras för de som har svårt att gå i trappor. Utvändigt behöver angöring för bil och fotgängare förbättras i synnerhet om

brända tomten, som är parkering idag, säljs. Frejasalen behöver renoveras och tillgång till toalett ordnas.

Den verksamhet som finns i Rosa Huset med grafisk verkstad, folkhögskola inom konst, vernissage. Verksamheterna som idag finns i Rosa huset orkar inte bära renoveringskostnaderna om de skulle vara kvar. I vårt budgetförslag liksom de två dessförinnan anslår vi medel för renovering. I detta budgetförslag anslår vi 10 miljoner kronor.

Verksamheterna i Rosa huset behöver ej bära ökade kapitalkostnader trots renovering. Vi jämställer dessa kulturföreningars hyra med idrottsföreningars som redan är kraftigt subventionerade.

I beslutsprocess och kommunikation kring Rosa huset, där vi hittills ej har involverats, är det väsentligt med: Dialog och förankring med interna och externa intressenter, bedömning av konsekvenser, vad delen innebär för helheten och tidig kommunikation till samtliga berörda intressenter av syftet med förändringen och vad den innebär i ambitionsnivå för respektive part. Ambitionsnivån för nuvarande verksamhet i Rosa huset bör därför göras tydligt. Vår är att nuvarande verksamheter ska få fortsätta och att de kontrakt som sagts upp nytecknas.

Vi är måna om att verksamheterna i Rosa husets tas tillvara och ges minst lika goda förutsättningar att verka som innan.

Vi anser att kulturhuset är lämpat för mer ungdomsverksamhet och att utrymme bör skapas för det. Mer vuxennärvaro behövs i stationsområdet och en etablering på brända tomten är positiv även ur detta hänseende.

17. Yttertätorter.

Vi investerar löpande i våra yttertätorter tio miljoner kronor per år. Idag finns handlingsplaner för flera yttertätorter och fler tas fram. Men leveransen av de investeringar som listas i dessa handlingsplaner släpar efter.

Liksom redan är fallet i stadskärnan/centralorten så anslår vi löpande investeringar för våra yttertätorter. Majoriteten har bytt namn på handlingsplaner till utvecklingsplaner. Vi vill se både utveckling och handling och anslår därför öronmärkta medel som ska möjliggöra detta.

Det är särskilt angeläget att kollektivtrafikförbindelser, hållplatser, pendelparkeringar och dylikt utvecklas från Skövdes norra yttertätorter och landsbygd i riktning mot ny industrietablering i Mariestad. Pengarna kan även användas för att tillskapa sådana förbättrade möjligheter till pendling.

Det är hög tid att påbörja ansökningsförfarande om utbyggnad av Timmersdala och Tidans reningsverk.

Det är allmännyttans viktigaste sociala uppdrag i vår tid att bygga för äldre och få till mer lättskött enplans boende för dem centralt i yttertätorter. Det ger ett längre och rikare liv för äldre samtidigt som flyttkedjor startas för yngre.

18. Tekniska fastighetsinvesteringar. Solenergi och energilager.

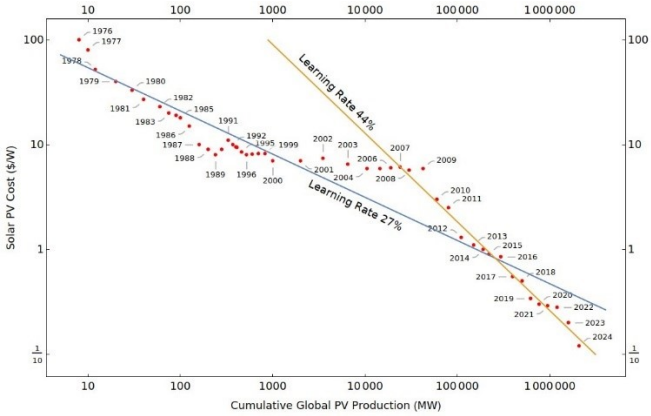

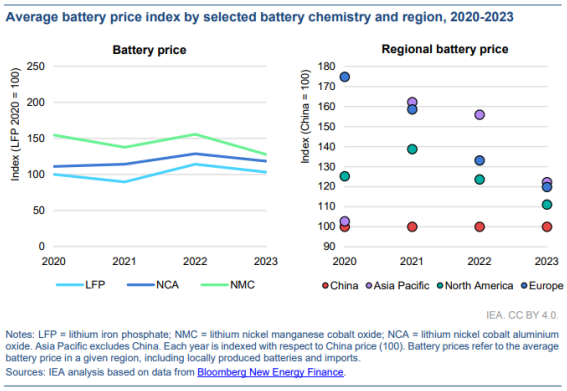

Utbyggnaden i världen av solenergi har sedan den globala finanskrisen 2008/2009 skett i en högre takt än innan. Det i sin tur drivet av bättre prestanda och lägre pris på paneler.

Kostnaden för batteripaket faller i världen och faller snabbt i Europa. Vi har nu nått en nivå där stationära batteripaket installerade i elnätet är lönsamma.

Dessa skapar möjlighet för flexibilitetstjänster. Men kan även skapa viss batteribackup för reservdrift och för att ett inkopplat elverk ska få jämnare arbetsbelastning.

Mot bakgrund av ovanstående trender ökar vi anslaget för tekniska fastighetsinvesteringar jämfört med tidigare år. Så är även fallet i tjänstemännens budgetunderlag och vårt innebär ingen förändring.

Investeringarna är även del i att bygga samhället robust och hållbart för att öka vår motståndskraft i kris och i krig. I val mellan olika sätt att öka denna robusthet ger vi prioritet till de investeringar i kraftproduktion och i nätbatterier som är lönsamma i sig självt.

Det är väsentligt att återbetalningstid är en faktor i prioritering mellan åtgärder, så att inte ett lönsamhetskrav används för att spara energi och ett annat för att producera den i fastigheten. Detta för att allokera kapital till de effektivaste åtgärderna först.

19. Klimatanpassning Skövde, exempel från centralorten

Kartan visar vattennivåer vid hundraårsregn. Vattenavrinning sker från väster (vänster i bild / berget) mot Öster. Som synes bör kommunen verka för aktiv vattenreglering och möjlighet till fördröjning och magasinering inom cementas bryt- och industriområden i syfte att få jämnare flöden och lägre högsta nivåer för vatten nedströms i de bebyggda delarna av Skövde. Detta gäller pågående drift liksom läget efter en återställning av brytområden.

På området dagvatten / klimatanpassning är generellt sett kommunens strategier out-vecklade och dyra åtgärder nedströms riskerar därför att utföras omedvetet om att mer kostnadseffektiva åtgärder finns uppströms. Kartläggningar finns, vilket kartan ovan är exempel på, men strategier behöver utvecklas/förbättras.

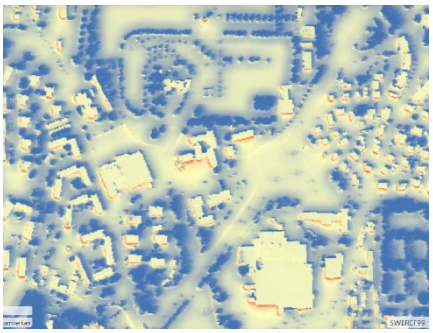

Skövdepartiet har i motion tillsammans med andra föreslagit att en plan tas fram för klimatanpassning så att dessa strategier utvecklas, vidare anser vi det angeläget att frågor om dagvatten och skyfallspro-blematik beaktas i framtagandet av en ny vattenför-sörjningsplan.

Bilden ovan visar värmekartläggning runt Tomtegårdens Äldreboende. Skuggande träd, och/ eller klimatanläggningar behövs vid våra äldreboenden.

20. Fördjupning Informationsteknologi.

Vi är i informationsåldern, en tid efter industrialismen. Utöver klassiska produktionsmedel som arbetskraft, kapital och mark gör sig information gällande som ett fjärde. Det har medfört företeelser som distansarbete, digitalisering, AI och växande tjänstesektor.

Två protokoll har mer än andra påverkat och fortsätter påverka vår tid: Internet och mobilnätverkens. Det senare står inför en språngvis förändring likt när 2G byttes till 4G och analog trafik blev digital och möjliggjorde smarta telefoner så kommer klivet till 6G runt 2030 medföra ännu ett omvälvande kliv i nya förmågor.

Det kan komma att förändra livet, snarlikt som smarta telefoner gjorde. 6G nätverk kommer bland annat innehålla bättre positionering, total täckning via satelliter inte endast fläckvis med master och ha lägre latens och betydligt högre hastigheter.

Tekniken är digital, inte analog. Processorer och sensorer är därmed föremål för snabb prestandaökning, Moores lag är giltig. Inom såväl mjukvara, med generativ artificiell intelligens och inom hårdvara med kvantdatorer står utvecklingen inför genombrott som likt mobilnätverken kan innebära omvälvande kliv i kapacitet och i förmåga.

Samtidigt som detta innebär möjligheter innebär det risker. En sådan är att merparten av tillverkningen sker i Asien.

Utvecklingen accelererar och står inför språngvisa förändringar. När såväl nätverk, mjukvara och hårdvara får nya förmågor kommer det förändra samhället påtagligt. Till detta kommer en allt mer effektiv batteriteknologi, elektrifiering och närmare integrering av tekniken med människan genom tekniker, så som extended reality. Autonomi och fjärrstyrning blir vanligare i framtiden med fler UAV och PAV för gods- och persontransporter i luftrummet.

Det medför omställning för Skövdes företag och verksamheter. Det innebär en stor möjlighet för Skövdes företagspark med startup och etableringar på teknikområdet.

Skövde är därtill etableringsort för stora arbetsgivare. Högskola, försvarsmakt, sjukhus, fordonstillverkare, kommun och eventuellt även civilförsvarsutbildning. Att bejaka och anpassa sig till denna förändring - att agera - är centralt för att bli vinnare och att finna synergier mellan ovan nämnda aktörer är en framgångsfaktor i den anpassningen.

21. Balthazar Science Center, Assar och civilförsvarsutbildning.

I den omvälvning som samhället står inför enligt föregående punkt är det väsentligt att intressera ungdomar för naturvetenskap.

Här fyller Balthazar Science Center en viktig roll, men är idag begränsad av sin placering. Kan inte växa mer i befintliga lokaler. Lokaler som delas med Assar en utvecklingsmiljö där många av de intressenter som nämns i föregående punkt möts och som även den är beroende av att kunna växa.

Vi föreslår att flytta Balthazar Science Center till ny plats där mer utrymme finns.

Gärna i en central placering i Skövde där Balthazar som besöksmål bidrar till centrums utveckling och omvänt även Balthazar får en placering där det kan växa och som är samlokaliserat med andra besöksmål, handel och centrumverksamheter.

Det skapar även plats att växa för Assar och nya utvecklings- och utbildningsmiljöer kan läggas i anslutning till befintliga lokaler.

Den forna räddningsskolans område på Hasslum anser vi ska planläggas som civilförsvarsutbildningsanläggning. I en framtid kommer därtill ledningsstödssystem behöva både tränas och utvecklas för räddningstjänster och andra uniformsyrken.

Skövde har förutsättning för att utveckla en kvalificerad tränings- och utvecklingsmiljö för den typen av ledningsstödssystem vilka kombinerar flertalet utvecklingstrender och aktörer som nämns under föregående punkt. Forskning inom området finns redan på högskolan. Kommunen bör tillsammans med andra relevanta aktörer göra möjligt sådan utveckling i syfte att tillföra modern teknik och metodik för hela Sveriges uppbyggnad av totalförsvaret, få kvalificerade arbetstillfällen och höja vår egen beredskap.

Vi har heller inte som arbetsmarknadsområde fullt ut tagit höjd för de satsningar inom försvars- och säkerhetsområdet som kan komma kommunen, dess övningsområden, garnison, vår företagspark och tillverkare av tunga dieselmotorer till del när Europa och Sverige försöker fylla ut det säkerhetspolitiska vakuum USA skapat, då de bytt ut sitt stöd till europeisk säkerhet mot protektionism medelst importtullar.

22. Friidrottsanläggning

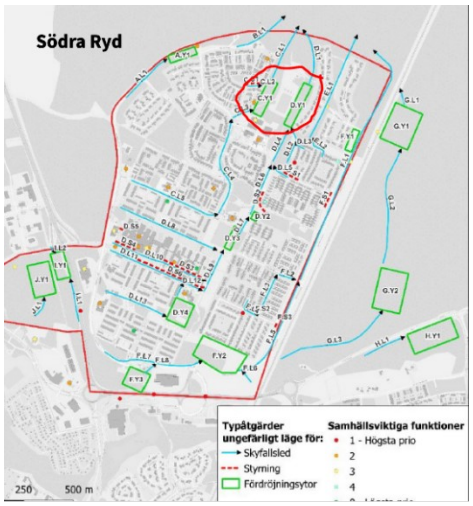

Majoriteten har rivit en fri-idrottsanläggning på Södermalm och uppfört en anläggning på samma plats som endast duger till fotboll.

Därefter försökte man placera en fri-idrottsanläggning i ett grönområde i norra delen av Södra Ryd. Vi anförde då att ytan var bättre lämpad för fördröjning av dagvatten.

Efter att Länsstyrelsen uttryckt samma åsikter som oss kan vi se i årets budgetunderlag att ytan avses användas just så som vi föreslog från början.

Det är följden av att man låtit sig brådstörtat styras av en sporttabell i stället för grundligt planeringsarbete och ett ÖP-perspektiv på var dessa anläggningar bör ligga.

Vi har studerat var en ny friidrottsanläggning kan placeras utan att inkräkta på annan verksamhet och utan att något behöver rivas.

Heidelberg Cement har en centralt belägen undernyttjad yta som är en högplatå.

Den är lika stor som Södra-IP Inget i fabrikens tillstånd inskränker att marken används till detta ändamål, men just bostäder vill ej företaget ha så nära av förklarliga skäl. Placeringen är central med gångavstånd för flera skolor och parkering vid Vipan liksom angöring från Södra Bergvägen kan nyttjas.

Närheten till cykelled och Billingens friluftsområde är lämpad för skolaktiviteter såsom friluftsdagar vilka kan omfatta mer än enkom friidrott. Liksom att arenan kan användas som start/ målområde vid större evenemang som omfattar aktivitet uppe på Billingen.